

**Riksdagens
bankfullmäktiges
berättelse
2018**

Helsingfors 2019

B 16/2019 rd

**RIKSDAGENS
BANKFULLMÄKTIGES BERÄTTELSE
2018**

Till riksdagen

Helsingfors 2019

Riksdagens
bankfullmäktiges berättelse
2018

Innehåll

Förord	5
Bankfullmäktiges sammansättning 2018.....	6
Del 1. Finlands Bank 2018.....	7
1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finlands Banks förvaltning.....	7
Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning	7
Finlands Banks strategi och förvaltning	7
Direktion.....	8
1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld	10
Europeiska centralbankens penningpolitik.....	10
Den makroekonomiska omvärlden	10
ECB:s penningpolitik 2018.....	12
1.3 Finlands Banks verksamhet 2018	16
Beredning och genomförande av penningpolitiken	16
Finansiell stabilitet	17
Tillgångsförvaltning.....	21
Hantering av ekonomiska risker.....	22
Övrig verksamhet.....	26
i. Finlands Banks roll i den finska ekonomiska politiken och prognoser för ekonomin i Finland ...	26
ii. Forskning.....	27
iii. Statistik.....	27
iv. Internationell verksamhet och internationellt samarbete.....	27
v. Kommunikation.....	29
vi. Pengar och betalningar	30
1.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem	30
Ärenden rörande förvaltningen och direktionen	30
Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt förslag till vinstutdelning.....	33
Uppföljning av Finlands Banks ekonomiska risker	33
Andra behandlade ärenden	34
Del 2. Finansinspektionen under 2018.....	35
2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning	35
Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning.....	35
Finansinspektionens förvaltning.....	35
2.2 EU:s finansiella tillsyn, bankunionen och ECB som banktillsynsmyndighet.....	36
2.3 Finansinspektionens verksamhet 2018	37
2.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem	43
Bankfullmäktiges bedömning av föregående berättelseår och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den	43

Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet 2018	47
Del 3. Särskilda teman	49
Artikel 1. Normalisering av penningpolitiken i euroområdet och Förenta staterna	49
Inledning	49
Normaliseringen av penningpolitiken startade i Förenta staterna	49
Normaliseringen av ECB:s penningpolitik inleddes försiktigt under 2018	52
Avslutningsvis	55
Artikel 2. Hushållens skuldsättning och makrotillsynsverktyg som begränsar den	55
Inledning	55
Hushållen har historiskt stora skulder	56
Hushållens överdrivna skuldsättning utgör en risk för samhällsekonomin	57
Hur har riskerna minskats med till buds stående medel?	57
Eventuella nya makrotillsynsverktyg	58
Avslutningsvis	58
Artikel 3. Tillväxtutsikterna för Finland på lång sikt förblev svaga	59
Inledning	59
På lång sikt beror den ekonomiska tillväxten på utbudsfaktorerna	59
Ökningen av arbetsinsatsen backar inte längre upp den ekonomiska tillväxten	60
Även arbetsproduktiviteten ökar långsammare än under de senaste årtiondena	60
Ökningen av de åldersrelaterade utgifterna sätter bärkraften i de offentliga finanserna på prov	61
Avslutningsvis	62
Artikel 4. Klimatförändringens konsekvenser för den finansiella stabiliteten	62
Inledning	62
Risker för den finansiella stabiliteten som beror på klimatförändringen	62
Eventuella åtgärder mot klimatförändringen	63
Centralbankernas roll i klimatfrågor	64
Avslutningsvis	65
Artikel 5. Iakttagelser av det ekonomiska läget i Italien	65
Inledning	65
Stora skulder och långsam tillväxt är problem i den italienska ekonomin	65
Höjda räntor på statsobligationer påverkade även banksektorn i Italien	68
Avslutningsvis	69
Artikel 6. Nuläget i fråga om kryptovalutor och utmaningarna för regleringen	69
Inledning	69
Användning av kryptovalutor som betalningsmedel	69
Definition av kryptovalutor	70
Hur regleringen av finanssektorn tillämpas på kryptovalutor	70
Hur blockkedjetechniken lämpar sig för andra ändamål	71
Avslutningsvis	72

Del 4. Händelser efter 2018	73
Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2018	75

Förord

Detta är bankfullmäktiges årliga berättelse till riksdagen enligt 11 § 1 mom. 4 punkten i lagen om Finlands Bank (27.3.1998/214).

Bankfullmäktiges berättelse till riksdagen för 2018 innehåller en del om Finlands Banks verksamhet och förvaltning (del 1) och en del om Finansinspektionens verksamhet och förvaltning (del 2) under året. Del 3 i berättelsen innehåller sex artiklar om särskilda teman. I den sista delen (del 4) beskrivs i korthet vissa händelser som ägt rum efter 2018.

Berättelsen bygger delvis på upptagna ämnen och presenterade fakta i Finlands Banks och Finansinspektionens årsrapporter (*Finlands Banks årsberättelse 2018* och *Finansinspektionens verksamhetsberättelse 2018*) och den rapport som Finansinspektionens direktion lämnat till bankfullmäktige (*Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2018*).

De statistiska siffrorna i berättelsen baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga i slutet av februari 2019.

Bankfullmäktiges sammansättning 2018

Vid ingången av 2018 bestod bankfullmäktige av följande personer:

Jokinen, Kalle, överkonstapel

Kaikkonen, Antti, politics kandidat

Kääriäinen, Seppo, politics doktor

Oinonen, Pentti, verkstadsmekaniker

Urpilainen, Jutta, pedagogie magister

Vanhanen, Matti, politics magister

Viitanen, Pia, magister i förvaltningsvetenskaper

Vähämäki, Ville, diplomingenjör

Zyskowicz, Ben, juris kandidat.

Ordförande var Matti Vanhanen och vice ordförande Pentti Oinonen. Tredje medlem i arbetsdelegationen var Ben Zyskowicz och extraordinarie medlem Jutta Urpilainen.

Bankfullmäktiges sekreterare var politics doktor *Lauri Kajanoja* och vicehäradshövding *Maritta Nieminen*. Rådgivare i bankfullmäktige var ekonomie doktor *Ari Hyytinen*.

Del 1. Finlands Bank 2018

I den här delen återges verksamheten vid Finlands Bank på ett allmänt plan och i huvuddrag samt penningpolitiken i euroområdet under 2018. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finlands Banks verksamhet under året beskrivs mer detaljerat i *Finlands Banks årsberättelse 2018*.¹

Det finns åtskilliga andra publikationer och rapporter om den penningpolitiska miljön i euroområdet och om de penningpolitiska åtgärderna. Exempelvis publicerar Finlands Bank regelbundet en rapport om och en prognos för Finlands ekonomi (på finska och engelska: *Talouden näkymät/Economic outlook*), översikter över det internationella ekonomiska läget och aktuella artiklar om penningpolitiken.² Prognoserna, artiklarna och översikterna behandlar de aktuella penningpolitiska åtgärderna och den rådande omvärldsmiljön. Finlands Bank publicerar årligen också texter och översikter om tillståndet och stabiliteten i det finansiella systemet.

Den ekonomiska utvecklingen i euroområdet och ECB:s penningpolitik analyseras och förklaras ytterligare i ECB-publikationen *Ekonomisk rapport*. Den kommer ut åtta gånger per år och fyra nummer av rapporten översätts till alla euroländers språk. De finskspråkiga rapporterna finns på Finlands Banks webbplats.³ De ger detaljerad information om penningpolitiken och om aktuella händelser. Även ECB:s årsrapport, som i regel publiceras i slutet av våren, innehåller detaljerad information om euroområdets ekonomi, ECB:s penningpolitik och läget för den europeiska finanssektorn.⁴

1.1 Finlands Banks uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finlands Banks förvaltning

Finlands Banks uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finlands Bank är en offentligrättslig inrättning som står under riksdagens garanti och vård. Dess ställning läggs fast i Finlands grundlag. Bankens verksamhet regleras av stadgan för Europeiska centralbankssystemet och lagen om Finlands Bank.

Som nationell centralbank och som en del av Europeiska centralbankssystemet (ECBS) är Finlands Banks primära mål att upprätthålla prisstabilitet. Den ska medverka i den penningpolitiska beredningen och genomföra den penningpolitik som fastställts av Europeiska centralbankens (ECB) råd. Finlands Bank ska också främja ett stabilt och effektivt betalnings- och finanssystem samt skapa förutsättningar för stabil ekonomisk tillväxt och god sysselsättning. I verksamheten ingår också operativa centralbanksuppgifter som att ha hand om bankernas betalningssystem och borgen för tillgång och säkerhet i kontantförsörjningen. Dessutom ska banken sörja för att det sammanställs och offentliggörs statistik som behövs för ECB:s verksamhet.

Finlands Bank övervakas av bankfullmäktige som består av nio riksdagsvalda ledamöter. Bankfullmäktiges uppgifter delas in i tre områden: övervakning, centrala förvaltningsuppdrag och andra uppgifter. Bankfullmäktige lämnar årligen en berättelse till riksdagen om Finlands Banks verksamhet och förvaltning och om de viktigaste ärendena som fullmäktige har behandlat. Dessutom kan bankfullmäktige vid behov lämna berättelser till riksdagen om genomförandet av den monetära politiken och Finlands Banks övriga verksamhet.

Finlands Banks strategi och förvaltning

Finlands Banks verksamhet styrs utifrån dess verksamhetsidé, värderingar, vision och strategi. Även arbetsfördelningen mellan direktionsmedlemmarna, att slå fast avdelningarnas uppgifter samt att defi-

¹ Se <https://arsberattelse.finlandsbank.fi/2018/>.

² Se <https://www.eurojatalous.fi/>.

³ Se <https://www.suomenpankki.fi/sv/medier-och-publikationer/publikationer/europeiska-centralbankens-publikationer/ekonomisk-rapport/>.

⁴ Se <https://www.suomenpankki.fi/sv/medier-och-publikationer/publikationer/europeiska-centralbankens-publikationer/arsrapport/>.

niera kärnprocesserna är viktiga delar av ledningssystemet. Andra centrala verktyg för verksamhetsstyrningen är mål- och resultatstyrning, verksamhetsplanering, personal- och budgetramar och samlad riskbedömning.

Verksamhetsidén är att bygga ekonomisk stabilitet. Visionen är att bli känd som en framsynt och effektiv centralbank och en konstruktiv och inflytelserik medlem av Eurosystemet. Enligt strategin bygger Finlands Banks inflytande på kompetens, integritet och forskning.

Finlands Banks värderingar, vision och viktigaste strategiska riktlinjer ändrades inte 2018 även om de strategiska prioriteringarna uppdaterades för att svara på framtida utmaningar. Under den strategiska beredningen 2018 bedömde man att de viktigaste utmaningarna de närmaste åren med tanke på Finlands Banks verksamhet berör fyra helheter:

- *En normalisering av penningpolitiken* efter finanskrisen är en utmaning för hela Eurosystemet. Strategin och verktygen för penningpolitiken måste utvecklas i ett läge där den penningpolitiska modelleringen och de makroekonomiska teorierna utmanas av omvärlden.
- *Det blir allt viktigare att trygga den finansiella stabiliteten.* Finansmarknaden i Finland har starka internationella kopplingar och hushållens skuldsättning har ökat. Storleken på Finlands banksektor ökade betydligt 2018. Vilken roll de aktörer som står utanför banksektorn ska spela på finansmarknaden är en utmaning med tanke på frågan om huruvida verktygen för makrotillsynspolitiken är tillräckliga.
- *Den digitala omvälvningen i fråga om betalningar och bankverksamhet* prövar myndigheternas kompetens och förmåga att styra och övervaka utvecklingen av betalningssystemen. Den snabba tekniska utvecklingen leder till förändringar i bankernas affärsmodeller och omvärlden för fintech-aktörerna. Dessutom minskar användningen av kontanter som betalningsmedel och cyberriskerna ökar.
- *Utövandet av finanspolitiskt inflytande* innebär att banken bidrar med fakta och forskningsdata till debatten och det politiska beslutsfattandet.

Direktionen valde sex strategiska spetsprojekt för Finlands Banks verksamhet:

- utvärdering av alternativa penningpolitiska scenarier och forskningssamarbete
- nödvändiga policybeslut för att säkerställa den finansiella stabiliteten
- utveckling av betalningssystemen i Finland
- skötseln av den nationella beredskapen i betalningsrörelsen vid störningar under normala förhållanden och under undantagsförhållanden
- utövande av ekonomiskt-politiskt inflytande i Finland
- främjande av ekonomiskt kunnande i Finland.

I fråga om utövandet av ekonomiskt-politiskt inflytande i Finland lägger Finlands Bank vikt vid en hållbar finanspolitik, en välfungerande arbetsmarknad, produktivitetsutveckling i samhällsekonomin och vidareutveckling av ekonomiska och monetära unionen EMU.

Direktion

Finlands Bank leds av en direktion som består av dess ordförande, dvs. bankens chefdirektör, och två andra medlemmar. Direktionen har hand om Finlands Banks uppgifter och förvaltning, om inte något annat föreskrivs i lag.

Fram till den 11 juli 2018 var Erkki Liikanen direktionens ordförande. Den 12 juli 2018 utnämnde republikens president direktionens vice ordförande Olli Rehn till ny ordförande för direktionen. Hans mandatperiod är sjuårig. Olli Rehn var vice ordförande mellan den 16 februari och den 11 juli 2018. Direktionsmedlem Marja Nykänen utnämndes till direktionens vice ordförande den 15 augusti 2018. Bankfullmäktige utnämnde ekonomie doktor Tuomas Vähimäki till direktionsmedlem den 12 juli 2018. Hans mandatperiod är femårig.

Sekreterare för direktionen är Mika Pösö, avdelningschef för ledningssekretariatet.

Enligt direktionens arbetsfördelning som trädde i kraft den 31 oktober 2018 är ansvarsområdena följande:

Direktionens ordförande Olli Rehn:

- beredning av penningpolitiken
- utövande av ekonomiskt-politiskt inflytande i Finland
- extern kommunikation
- beredning inför direktionens, ECB-rådets, ECB:s allmänna råds och Europeiska systemrisknämndens möten samt internationella frågor
- avdelningen för penningpolitik och forskning med undantag av forskningsenheten och forskningsinstitutet för transitionsekonomier, ledningssekretariatet med undantag av lagfrågor, internrevisionen
- processer: beredning av penningpolitiken och utövande av ekonomiskt-politiskt inflytande i Finland

Direktionens vice ordförande Marja Nykänen

- stabiliteten i det finansiella systemet samt statistik
- makrotillsynspolitik
- ekonomiförvaltning och annan förvaltning
- personalfrågor
- juridiska frågor
- hantering av risker i investeringsverksamheten och andra risker
- säkerhet och fastigheter
- avdelningen för finansiell stabilitet och statistik, administrativa avdelningen, juridiska enheten
- processer: makrotillsynspolitik

Direktionsmedlem Tuomas Välimäki

- investering av finansiella tillgångar
- genomförande av penningpolitik och marknadsoperationer
- akademisk forskning och forskning om transitionsekonomier
- kontantförsörjning och betalningsförmedling
- digitalisering, informationshantering och it-frågor
- avdelningen för marknadsoperationer, betalningssystemsavdelningen, dataavdelningen, forskningsenheten på avdelningen för penningpolitik och forskning samt forskningsinstitutet för transitekonomier (BOFIT)
- processer: digitalisering

Marja Nykänen var ordförande i ledningsgruppen för Finlands Banks pensionsfond och hade fullmakt att i vederbörlig ordning fatta pensionsbeslut som rör personalen.

Finlands Banks direktion förnyade organisationsstrukturen så att den motsvarar de strategiska prioriteringarna. Uppgifterna i anknytning till betalningar och utvecklingen av betalningssystem flyttades till en egen avdelning. Även informationsförvaltningen och it-funktionerna slogs samman till en avdelning. På så sätt främjas utnyttjandet av digitaliseringen och informationsresurser i olika format. Den nya avdelningsindelningen infördes den 1 januari 2019.

Finlands Bank är indelad i avdelningar enligt följande: avdelningen för penningpolitik och forskning, avdelningen för finansiell stabilitet och statistik, avdelningen för marknadsoperationer, betalningssystemsavdelningen, administrativa avdelningen, ledningssekretariatet, dataavdelningen och intern revision. Som komplement till organisationsstrukturen tillämpas processtyrning över avdelningsgränserna

på fyra kärnprocesser: den penningpolitiska beredningen, det inhemska ekonomisk-politiska inflytandet, stabiliseringspolitiken och digitaliseringen.

1.2 Europeiska centralbankens penningpolitik och omvärld

Europeiska centralbankens penningpolitik

Det primära målet för Europeiska centralbanken är att upprätthålla prisstabiliteten. Enligt ECB-rådets definition innebär detta att den årliga konsumentprisökningen ska ligga nära, men under, två procent på medellång sikt. Utan att riskera prisstabiliteten kan ECB också stödja andra mål för den ekonomiska politiken inom EU. I målen ingår bland annat positiv sysselsättningsutveckling och hållbar ekonomisk tillväxt.

ECB-rådet är det högsta beslutande organet i Eurosystemet. Det består av ECB:s samtliga direktionsmedlemmar och centralbankscheferna i alla euroländer.

Realräntorna är ett viktigt medel för ECB att påverka penningpolitiken. Med realränta avses skillnaden mellan nominell ränta och förväntad inflation. I första hand påverkar ECB de korta realräntorna genom beslut om sina styrräntor, som avser det pris som bankerna betalar för centralbanksfinansieringen. Realräntorna påverkar företagets investeringsbeslut, hushållens konsumtionsbeslut och den makroekonomiska utvecklingen i ett större perspektiv.

På senare år har ECB också tillämpat så kallade extraordinära penningpolitiska åtgärder, bland annat program för tillgångsköp, långfristiga refinansieringsoperationer, negativ inlåningsränta och framtidsindikationer. Målet med åtgärderna har varit att trygga motparternas tillgång till likviditet, säkerställa den penningpolitiska transmissionsmekanismens funktion, garantera finansiell stabilitet på marknaden och lätta upp penningpolitiken.

Eurosystemet genomför ECB-rådets penningpolitik med hjälp av ett operativt styrsystem. Till de viktigaste komponenterna i systemet hör marknadsoperationer, stående faciliteter och kassakravssystemet. Med hjälp av styrsystemet påverkas likviditeten i banksystemet och nivån på de korta marknadsräntorna. Normalt erbjuder Eurosystemet bankerna refinansiering i form av lån med varierande löptid mot säkerheter. Vid likvidiserande marknadsoperationer kan motpartsbankerna anhålla om kredit, medan de vid likviditetsindragande transaktioner kan låna in sitt likviditetsöverskott i centralbanken. Kassakravet skapar i sin tur ett strukturellt likviditetsbehov för bankerna. Att den stående faciliteten ger möjlighet till inlåning över natten och kredit till påföljande dag ger bankerna möjlighet att utjämna kortvariga fluktuationer i likviditeten t.ex. genom (tillfällig) inlåning över natten.

De säkerheter som bankerna ställer för att låna pengar av centralbanken utgör en viktig del i genomförandet av penningpolitiken och riskhanteringen. För säkerheterna gäller särskilda godtagbarhetskriterier och riskhanteringsmetoder såsom daglig marknadsprissättning och värderingsavdrag, och säkerheterna ska trygga Eurosystemets ställning som kreditgivare.

Den makroekonomiska omvärlden

År 2018 var det femte året i rad med ekonomisk tillväxt i euroområdet. Tillväxten fortsatte på bred front i länderna i euroområdet men i långsammare takt. Antalet sysselsatta ökade fortfarande och arbetslöshetsgraden sjönk. Inflationen accelererade lite från året innan och var 1,8 procent räknat som ändring på årsnivå av det harmoniserade indexet för konsumentpriser. Den så kallade underliggande inflationen, som rensats för fluktuationer i priserna på energi och livsmedel, var dock fortfarande svag, drygt 1 procent. Inflationsförväntningarna utgående från inflationsbundna finansiella instrument var under första halvåret 2018 större än året innan men i slutet av 2018 minskade de igen.

Diagrammen 1–10 sammanfattar den makroekonomiska och penningpolitiska utvecklingen i euroområdet, i vissa euroländer och i Finland. Diagram 1 visar hur totalproduktionen utvecklades i Finland och euroområdet 1999–2018. Det framgår av diagram 2 att utvecklingstakten för konsumentpris- och kärninflationen år 2018 inte ändrades mycket. Den underliggande inflationen beskriver prisutvecklingen ex-

klusive energi- och livsmedelspriser. Diagram 3 visar att ECB:s penningpolitiska räntor fortsatt var exceptionellt låga. Diagram 4 visar att även räntorna på statsobligationerna stannade på en låg nivå. Det framgår av diagram 5 att bostadspriserna fortsatte att stiga i euroområdet och i snitt också i Finland. Enligt diagram 6 ökade bolånen i Finland i något långsammare takt än i euroområdet i genomsnitt. Diagram 7 åskådliggör hur räntorna på bostadslån fortsatte att sjunka i euroområdet och i Finland. Av diagram 8 framgår den lätta ökningen av bankernas utlåning till företag i euroområdet. Diagram 9 visar hur den genomsnittliga räntan på utlåningen till företag fortsatte att sjunka. Diagram 10 åskådliggör hur räntorna på både större och mindre företagslån (under 1 miljon euro) sjönk i euroområdet år 2018.

Diagram 1. Totalproduktion

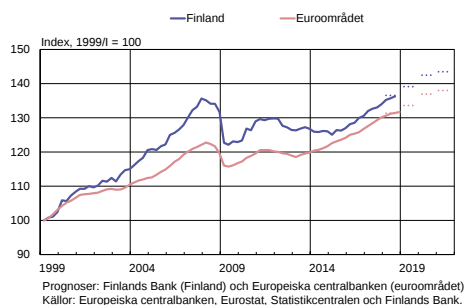

Diagram 2. Inflation

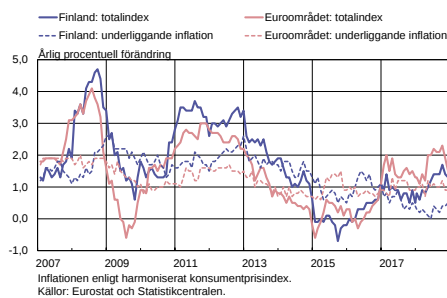

Diagram 3. Penningpolitiska räntor

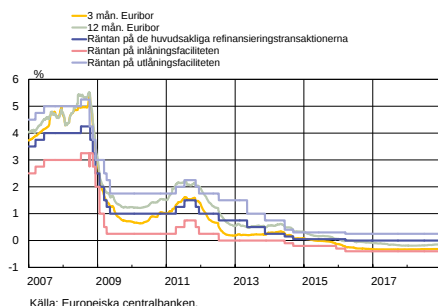

Diagram 4. Räntan på 10-åriga statsobligationer

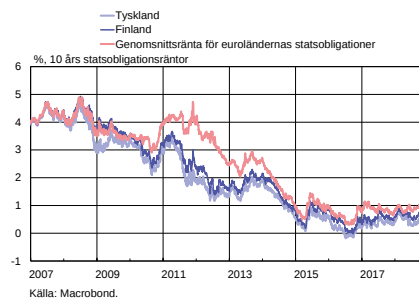

Diagram 5. Bostadspriser i Finland och i euroområdet

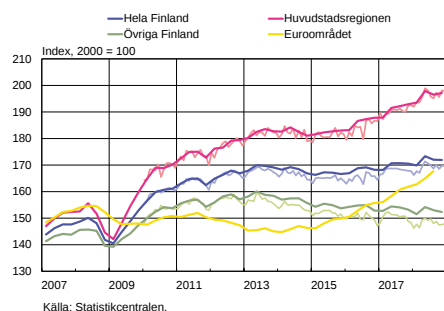

Diagram 6. Årlig förändring i bolånestocken

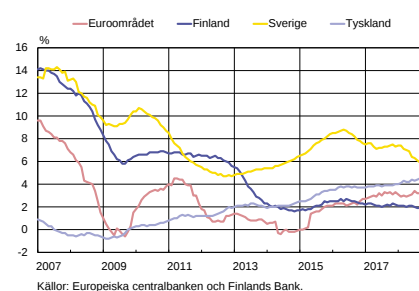

Diagram 7. Räntor på nya bostadslån

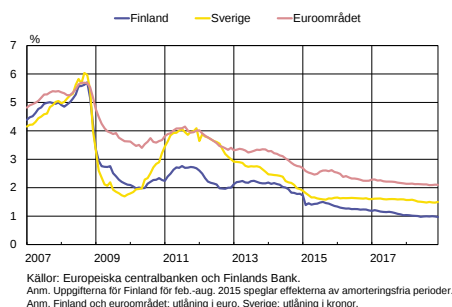

Diagram 8. Årlig förändring i utlåning till företag

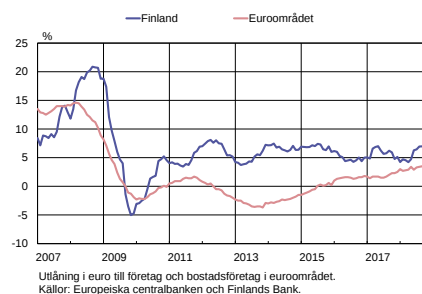

Diagram 9. Ränta på utlåning till företag

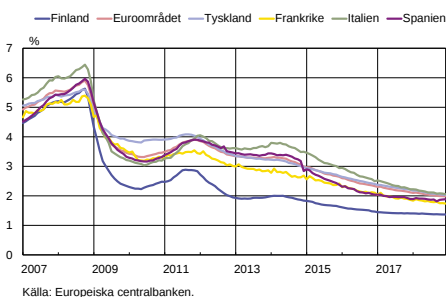
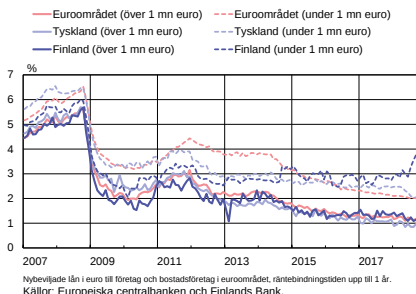

Diagram 10. Räntor på nya lån till företag

ECB:s penningpolitik 2018

ECB:s penningpolitik var alltjämt mycket expansiv under 2018. ECB-rådet höll styrräntorna oförändrade under hela året. Räntan på de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna var 0,00 procent, räntan på utlåningsfaciliteten var 0,25 procent och inlåningsräntan var -0,40 procent. Räntorna har legat på denna nivå sedan mars 2016. Rådet har meddelat att räntorna kommer att ligga kvar på samma nivå åtminstone över sommaren 2019 och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att säkerställa att inflationen på medellång sikt varaktigt stiger tillbaka till något under 2 procent.

Nettotillgångsköpen inom ramen för det utökade programmet för tillgångsköp som hör till extraordinära åtgärder inom penningpolitiken upphörde i december 2018 efter att deras volym först hade minskat till 30 miljarder euro i januari och vidare till 15 miljarder euro i oktober. Återinvesteringarna av det återbetalda kapitalet från köpprogrammet fortsätter dock fullt ut även efter det att ECB-rådet inlett höjningen av styrräntorna och i vilket fall som helst så länge som det är nödvändigt för att upprätthålla ett gynnsamt likviditetssläge och en mycket ackommoderande penningpolitik. När nettotillgångsköpen upphörde var Eurosystèmes balansräkning lite under 4 700 miljarder euro.

Vid ingången av 2018 minskade ECB-rådet nettoköpen inom det utökade programmet för tillgångsköp från 60 miljarder euro till 30 miljarder euro per månad i enlighet med sitt beslut i oktober 2017.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i januari behöll rådet sina styrräntor oförändrade och bekräftade sina framtidsindikationer om räntorna, det vill säga att det räknar med att räntorna kommer att ligga kvar på nuvarande nivå en längre tid och även efter att tillgångsköpen upphört.

Rådet bekräftade också att programmet för tillgångsköp pågår fram till slutet av september såsom tidigare beslutats. Vidare bekräftade rådet att kapitalet från förfallande värdepapper som förvärvats inom

köpprogrammet kommer att återinvesteras under en längre tid efter det att nettoköpen upphört och så länge som det enligt rådets bedömning är nödvändigt för att säkerställa att inflationen varaktigt stiger tillbaka till prisstabilitetsmålet.

Rådet bedömde i januari att tillgängliga uppgifter vittnade om en stadig ekonomisk tillväxt i euroområdet. Det väntade att den starka konjunkturen, åtstramningen på arbetsmarknaden och det högre kapacitetsutnyttjandet ytterligare skulle förstärka förtroendet för att inflationstakten närmar sig målet på något under 2 procent. Inflationstrycket i euroområdet var dock fortfarande dämpat och rådet betonade därför vikten av fortsatt kraftig penningpolitisk stimulans.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i mars konstaterade ECB-rådet att ekonomin i euroområdet fortfarande växer starkt och på bred front. Man bedömde att den ekonomiska tillväxten på kort sikt skulle vara lite snabbare än vad man tidigare hade förväntat sig. Även ECB-experterna framförde liknande synpunkter på de ekonomiska utsikterna för euroområdet.

ECB-experterna räknade med att bnp i euroområdet skulle öka med 2,4 procent år 2018, 1,9 procent år 2019 och 1,7 procent år 2020. Inflationsprognosen var i stort sett oförändrad och den totala inflationen beräknades stiga till 1,7 % år 2020.

I slutet av mars bedömde även Finlands Bank i sin analys av den globala ekonomin att den ekonomiska tillväxten i euroområdet skulle fortsätta i kölvattnet av den inhemska efterfrågan i euroområdet och det gynnsamma konjunkturläget i den globala ekonomin. Banken konstaterade att den tilltagande inflationen i hög grad beror på att oljepriset har stigit och att den inhemska pristrycket alltså var relativt måttligt.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i slutet av april konstaterade ECB-rådet att uppgifter som det fått efter sammanträdet i mars tydde på att den ekonomiska tillväxten fortfarande var kraftig och omfattande, en viss avmattning till trots. En bidragande orsak var enligt rådet att den ekonomiska tillväxten efter spurt i slutet av det föregående året återgick till en måttligare utvecklingsbana. Att tillväxten saktade av kunde enligt rådet också ha påverkats av tillfälliga faktorer.

Rådet bedömde att riskerna för de ekonomiska utsikterna var tämligen balanserade. Det påpekade dock att de globala riskerna, såsom risken för ökad protektionism, hade blivit alltmer framträdande. Rådet konstaterade att inflationsutsikterna var oförändrade.

Under första halvåret 2018 var de finansiella förhållandena i euroområdet fortsatt gynnsamma. Konsekvenserna av de penningpolitiska åtgärderna underlättade ytterligare företagens och hushållens möjligheter att få lån, och utlåningen ökade i hela euroområdet.

Utlåningen till den privata sektorn återhämtade sig ytterligare och låneräntorna var alltså relativt stabila och mycket låga. Olika enkätundersökningar visar att företagens tillgång till finansiering hade förbättrats och att utlåningen alltså fick draghjälp av en starkare efterfrågan i alla lånekategorier och allt lättare villkor för företags- och bostadslån.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i juni beslöt ECB-rådet att påbörja en gradvis normalisering av penningpolitiken. Rådet fattade beslut om att fortsätta att köpa värdepapper inom ramen för programmet för tillgångsköp för 30 miljarder euro per månad fram till slutet av september 2018. Om de kommande uppgifterna skulle bekräfta rådets inflationsförväntningar på medellång sikt, skulle värdet av tillgångsköpen minskas till 15 miljarder euro per månad i september–december. Därefter skulle inköpen upphöra. Vid förfall av värdepapper som förvärvats inom programmet fortsätter dock återinvesteringen av det återbetalda kapitalet i enlighet med rådets tidigare meddelande så länge som det enligt rådets bedömning är nödvändigt för att prisstabilitetsmålet ska uppnås.

ECB-rådet motiverade sitt beslut med att inflationen tydligt och varaktigt hade stigit mot målet på något under 2 procent på medellång sikt. Rådet uttryckte sin tillförsikt om att inflationen fortsätter att varaktigt stiga mot målet och att inflationsökningen inte heller avstannar efter att den successiva avvecklingen av nettotillgångsköpen har inletts. Rådet betonade dock att det efter behov är berett att se över alla sina penningpolitiska verktyg.

Rådet beslutade i juni att lämna ECB:s styrräntor oförändrade men bekräftade sin tidigare vägledning om att styrräntorna kommer att ligga kvar på nuvarande nivåer åtminstone över sommaren 2019 och vid behov även längre än så för att säkerställa att inflationen varaktigt stiger tillbaka till något under 2 procent på medellång sikt.

I den ekonomiska analysen i samband med rådets sammanträde i juni konstaterade rådet att de senaste ekonomiska indikatorerna och enkätresultaten var svagare men alltså förenliga med en fortsatt stark ekonomisk tillväxt på bred front. Rådet bedömde att riskerna i konjunktutsikterna för euroområdet fortfarande var i stort sett balanserade men tillade att risken för utdragen volatilitet på finansmarknaden bör hållas under uppsikt.

Rådet konstaterade att det faktum att inflationen accelererade i maj berodde på att prisinflationen i fråga om energi, livsmedel och service accelererade. Den underliggande inflationen var fortsatt svag. Rådet betonade dock att kostnadstrycket inom euroområdet höll på att förstärkas och att osäkerheten i fråga om inflationsutsikterna höll på att minska.

Eurosystemets experter bedömde i juniprognosen att bnp i euroområdet skulle öka med 2,1 procent år 2018, 1,9 procent år 2019 och 1,7 procent år 2020. De försämrade tillväxtutsikterna för 2018 berodde på att början av året hade varit svagare än väntat.

Eurosystemets experter uppskattade den årliga inflationstakten till 1,7 % under hela prognostiden. Att inflationen åren 2018 och 2019 förväntades stiga klart snabbare än vad ECB-experterna hade prognostiserat i mars berodde främst på att oljepriset steg.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i slutet av juli påpekade ECB-rådet att den ekonomiska tillväxten i euroområdet fortsätter även om osäkerhetsfaktorerna i fråga om i synnerhet global handel fortfarande var starkt närvarande.

Rådet framhöll att de ekonomiska indikatorerna och enkätresultaten hade stabiliserats och att de alltså pekade på en fortsatt stark ekonomisk tillväxt på bred front, såsom Eurosystemets experter hade bedömt i analysen av de ekonomiska utsikterna för euroområdet i juni.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i september ansåg ECB-rådet att de erhållna uppgifterna huvudsakligen bekräftade bedömningen i juni, alltså att den ekonomiska tillväxten i euroområdet fortsatt skulle vara omfattande och att inflationen så småningom skulle stiga. Rådet påtalade dock att den ökade protektionismen, svagheter på tillväxtmarknaden och volatiliteten på finansmarknaden hade blivit mer framträdande.

En liknande syn framgick av ECB-experternas septemberprognos. ECB-experterna förutspådde att bnp i euroområdet skulle öka med 2,0 procent år 2018, 1,8 procent år 2019 och 1,7 procent år 2020.

Att ECB-experterna reviderade ner utsikterna för bnp-tillväxt för 2018 och 2019 jämfört med det som Eurosystemets experter hade förutspått i juni berodde främst på att exportefterfrågans inverkan på tillväxten hade minskat en aning. Inflationsutsikterna bedömdes vara oförändrade.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i slutet av oktober konstaterade ECB-rådet att de senaste ekonomiska uppgifterna vittnade om något svagare utveckling än väntat men att de fortfarande låg i linje med basscenariot. Den ekonomiska tillväxten i euroområdet kommer att fortsätta på bred front och backas upp av den inhemska efterfrågan och av att läget på arbetsmarknaden alltså förbättras.

Rådet ansåg att den senaste utvecklingen inom vissa sektorer, i synnerhet bilindustrin, skulle påverka tillväxtprofilen på kort sikt. Dessutom bedömde rådet att exportutsikterna hade försämrats något.

Finlands Bank bedömde i sin analys av den globala ekonomin i oktober att den ekonomiska utvecklingen i euroområdet var fortsatt gynnsam, tack vare den expansiva penningpolitiken och en finanspolitik som var ganska lätt i förhållande till det rådande konjunkturläget, trots en viss avmattning från året innan.

Finlands Bank ansåg att osäkerheten kring den ekonomiska politiken i Italien dämpade den ekonomiska utvecklingen i euroområdet och att sammarens växande handelspolitiska spänningar hade ökat nedåtriskerna för den globala ekonomin. Finlands Bank konstaterade att det hade skett en måttlig uppgång i inflationstrycket, bland annat till följd av den högre löneökningstakten. Mot bakgrund av de fortsatta förhållandevis dämpade inflationsutsikterna bedömde banken dock att det skulle dröja ett tag innan det goda ekonomiska läget återspeglades i euroområdets inflation.

Vid sitt penningpolitiska sammanträde i december bekräftade ECB-rådet att nettotillgångsköpen inom ramen för programmet för tillgångsköp skulle avslutas i december 2018.

Samtidigt preciserade rådet att återinvesteringarna av det återbetalda kapitalet från köpprogrammet skulle fortsätta fullt ut en längre tid efter det att ECB-rådet inlett höjningen av ECB:s styrräntor och i vilket fall som helst så länge som det är nödvändigt för att upprätthålla ett gynnsamt likviditetsläge och en mycket ackommoderande penningpolitik.

Rådet framhöll i december att den underliggande styrkan i euroområdets inhemska efterfrågan fortsatte att understöda den ekonomiska tillväxten i euroområdet och en successiv uppgång i inflationstrycket. Dessa bidrar i sin tur till förtroendet för att inflationen fortsätter att varaktigt stiga mot målet även efter det att tillgångsköpen har upphört.

Rådet konstaterade att den ekonomiska utvecklingen i euroområdet i ljuset av de senaste statistiska uppgifterna och enkätuppgifterna hade varit svagare än väntat på grund av minskad extern efterfrågan och några lands- och sektorspecifika faktorer. Även om rådet förväntade sig att en del av dessa faktorer skulle vara tillfälliga bedömdes tillväxttakten framöver bli något långsammare.

Eurosystemets experter bedömde i sin decemberprognos att bnp-tillväxten i euroområdet åren 2018 och 2019 skulle bli något lägre än vad ECB-experterna hade prognostiserat i september. Bnp-tillväxten beräknades vara 1,9 procent 2018, 1,7 procent 2019, 1,7 procent 2020 och 1,5 procent 2021.

Experterna bedömde att inflationen skulle vara 1,8 procent 2018, 1,6 procent 2019, 1,7 procent 2020 och 1,8 procent 2021.

I slutet av året var inflationsutsikterna alltså måttliga, då den underliggande inflationen låg envist kvar på kring 1 procent. Rådet framhöll således att det alltså behövs kraftig penningpolitisk stimulans för att få inflationen att varaktigt stiga tillbaka till det uppställda målet.

Den expansiva penningpolitiken backas upp av ett omfattande värdepappersinnehav som bibehålls genom fortsatta återinvesteringar. Till den expansiva hållningen bidrar likaså de exceptionellt låga styrräntorna och vägledningen om styrräntorna, enligt vilken rådet räknar med att räntorna kommer att ligga kvar på nuvarande nivåer över sommaren 2019 och vid behov längre än så.

Allt som allt har ECB:s expansiva penningpolitik för sin del bidragit till den gynnsamma ekonomiska utvecklingen i euroområdet och fått effektivt genomslag i bankernas utlåning. Genomsnittsräntorna för utlåningen till den privata sektorn var fortsatt låga och den årliga ökningstakten för utlåningen steg ytterligare. Den ekonomiska tillväxten i euroområdet fortsatte, men planade ut under årets lopp jämfört med den raska tillväxten året innan.

Inverkan av de penningpolitiska åtgärder som infördes i juni 2014 främjar alltså betydligt tillgången till lån för hushåll och i synnerhet små och medelstora företag samt utlåningsökningen i hela euroområdet.

Trots den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden och successivt stigande löner var inflationstrycket och inflationsförväntningarna alltså relativt måttliga. År 2018 var den genomsnittliga inflationen i euroområdet 1,7 procent. Prisökningstakten berodde dock i stor utsträckning på energipriserna. Den så kallade underliggande inflationen, som är rensad för priserna på energi och mat, var endast 1,0 procent i genomsnitt. De marknadsbaserade genomsnittliga inflationsförväntningarna i 5 år efter 5 år,

som härletts ur inflationsswappar, var 1,6 procent i december. I ECB:s enkätundersökning var inflationsförväntningarna efter 5 år 1,9 procent i slutet av året. Mot denna bakgrund spelar den fortsatt expansiva penningpolitiken fortfarande en viktig roll när det gäller att uppnå prisstabilitetsmålet.

ECB-rådet har också upprepade gånger påtalat att den fulla nyttan av de penningpolitiska åtgärderna endast kan erhållas om allt beslutsammare åtgärder för att höja tillväxtpotentialen på lång sikt och minska svagheterna i euroområdet också vidtas inom andra sektorer av politiken. Det behövs betydligt snabbare strukturreformer för att öka ekonomiernas motståndskraft, minska den strukturella arbetslösheten och höja produktiviteten och tillväxtpotentialen. I fråga om finanspolitik finns det skäl att ytterligare bygga ut buffertar för de offentliga finanserna. Därtill är det fortfarande av största vikt att förbättra ekonomiska och monetära unionens funktion.

Läs mer om ECB:s penningpolitik under året till exempel i Finlands Banks årsberättelse.

1.3 Finlands Banks verksamhet 2018

Beredning och genomförande av penningpolitiken

Som medlem av ECB-rådet deltog Finlands Banks chefdirektör också 2018 i de penningpolitiska besluten. Experter från banken medverkade i beredningen av de penningpolitiska besluten och det övriga bakgrundsarbetet och ingick i Eurosystemets penningpolitiska kommitté och kommittén för marknadsoperationer.

Finlands Bank svarar för genomförandet av penningpolitiken i Finland. Kreditinstituten i Finland har centralbankskonton i Finlands Bank och kan delta i de penningpolitiska transaktionerna genom Finlands Banks förmedling. Finlands Bank har också deltagit i genomförandet av Eurosystemets utökade program för tillgångsköp.

Antalet motparter till Finlands Bank i de penningpolitiska transaktionerna i Eurosystemet ökade med en år 2018, och i slutet av året var antalet motparter sammanlagt 16. Motparterna bestod av finska kreditinstitut och nordiska bankers filialer i Finland.

Eurosystemets utökade program för tillgångsköp består av ett köpprogram för offentliga värdepapper och tre köpprogram för värdepapper från den privata sektorn, nämligen köpprogrammet för värdepapper med bakomliggande tillgångar, köpprogrammet för företagsobligationer och köpprogrammet för säkerställda obligationer.

Balansvärdet av Eurosystemets värdepappersinnehav inom det utökade programmet för tillgångsköp ökade från 2 286 miljarder euro till 2 570 miljarder euro under 2018. Nettotillgångsköpen inom ramen för köpprogrammen upphörde i december 2018. Vid början av 2019 gick köpprogrammen in i en återinvesteringsfas, där innehavet inte längre ökar.

Finlands Bank köpte värdepapper inom alla andra köpprogram utom köpprogrammet för värdepapper med bakomliggande tillgångar. Inom ramen för köpprogrammet för företagsobligationer var Finlands Bank en av de sex centralbankerna inom Eurosystemet som genomförde programmet för hela Eurosystemets räkning.

Balansvärdet av bankens innehav inom det utökade programmet för tillgångsköp ökade från cirka 38 miljarder euro till över 44 miljarder euro under 2018. I slutet av året hade Finlands Bank i sin balansräkning statsobligationer och obligationer utgivna av statsbundna institutioner till ett värde av 28 miljarder euro och obligationer utgivna av sameuropeiska institutioner till ett värde av över tre miljarder euro. Innehaven i köpprogrammen för den privata sektorn uppgick till närmare 13 miljarder euro i slutet av året.

I det utökade programmet för tillgångsköp ingår utöver värdepappersköp också utlåning av värdepapper tillbaka till marknaden. År 2018 fortsatte utlåningen som under tidigare år. Syftet med utlåningen av

värdepapper är att stödja marknadslikviditeten för euroområdet obligationer och det görs decentraliserat inom Eurosystemet. Även Finlands Banks värdepappersinnehav lånades ut.

De frivilliga återbetalningarna av tilldelningen från Eurosystemets riktade långfristiga refinansieringstransaktioner (TLTRO II) inleddes i juni 2018. I slutet av 2018 fanns det fortfarande krediter till ett värde av 719 miljarder euro.

De sedvanliga penningpolitiska transaktionerna, det vill säga de regelbundna huvudsakliga refinansieringstransaktionerna med en veckas löptid och de långfristiga refinansieringstransaktionerna med 3 månaders löptid genomfördes alltså som fastränteanbud med full tilldelning. Tack vare det utökade programmet för tillgångsköp, TLTRO II-krediterna och tidigare köpprogram fanns det gott om likviditet i banksystemet i euroområdet år 2018, och bankernas behov av tilldelning från de regelbundna transaktionerna var litet och krympte ytterligare från året innan.

År 2018 var beloppet av likviditetsöverskottet i banksystemet i euroområdet som högst cirka 1 900 miljarder euro. Som under tidigare år hade Finlands Banks motparter ansenlig inlåning i centralbanken. Likviditetsöverskottet, alltså den totala centralbanksinlåningen i Finlands Bank, uppgick till 94 miljarder euro i genomsnitt 2018.

För att få lån från Eurosystemets centralbanker måste motpartsbankerna lämna säkerheter som uppfyller Eurosystemets godtagbarhetskriterier. År 2018 lämnades säkerheter till centralbankerna i Eurosystemet till ett värde av sammanlagt 1 594 miljarder euro. Finlands Banks motparter lämnade säkerheter i genomsnitt till ett värde på 19,8 miljarder euro.

Finlands Banks roll i beredningen och genomförandet av ECB:s penningpolitik beskrivs mer detaljerat i Finlands Banks årsberättelse.

Finansiell stabilitet

En av Finlands Banks uppgifter är att analysera sårbarheter som kan leda till finanskriser och undersöka effekterna av makrotillsynsverktygen. Syftet med politiken för finanssystemet är att trygga stabiliteten i det finansiella systemet genom att identifiera de faktorer som hotar hela systemet och ingripa med nödvändiga åtgärder i god tid. Centralbanken analyserar och deltar i berednings- och beslutsprocessen för makrotillsynspolitiken såväl i Finland som i internationella sammanhang.

Chefdirektören för Finlands Bank deltar exempelvis som beslutsfattare i Europeiska systemrisknämnden, som är ett EU-organ inom det europeiska systemet för finansiell tillsyn. Systemrisknämnden analyserar riskerna i det finansiella systemet inom EU och utfärdar varningar och rekommendationer om stabilitetsfrämjande åtgärder. Frågor som gäller den finansiella stabiliteten tas också upp i ECB-rådet. Finlands Banks experter deltar i arbetet både i Europeiska systemrisknämnden och i ECB:s kommittéer och arbetsgrupper.

I analysen av den finansiella stabiliteten i Finland fokuserar Finlands Bank på att identifiera sårbarheter som hotar den finansiella makrostabiliteten, att förebygga systemrisker och att bedöma effekterna av en realisering av dessa eventuella risker på såväl den nationella som den internationella finansmarknaden.

Finansiell stabilitet: Riskerna på den internationella finansmarknaden ökade år 2018 eftersom året var oroligare än det föregående. Det fanns tre centrala orsaker till detta. För det första visade aktiekurserna en nedåtgående trend, och volatiliteten var större än vanligt nästan hela året. Tillväxten på värdepappersmarknaden, som pågått nästan oavbrutet från och med 2009, bröts 2018. Under året återspeglade rörelserna på aktie- och räntemarknaden oron för tillväxtutsikterna för den internationella ekonomin. Bland annat hoten om högre tullavgifter och ett föreliggande handelskrig mellan USA och Kina bidrog till denna oro. I synnerhet mot slutet av året sjönk priserna på värdepapper med hög risk, såsom aktier, betydligt på alla marknader. Ett annat väsentligt hot mot den finansiella stabiliteten i Finland utgjordes av riskerna på den svenska bostadsmarknaden. Nedgången i bostadspriserna bröts i början av året, men osäkerheten var fortfarande större än vanligt. Den tredje stora risken med tanke på den finansiella

stabiliteten i euroområdet och i Finland var Italien, där den växande oron för statens skuldtålighet höjde räntorna på statsobligationerna i maj. I denna berättelse behandlas läget i Italien närmare i en artikel som specifikt handlar om detta.

Omorganiseringarna hos de stora nordiska bankerna ledde till ändringar i den finska banksektorn under året. Mitt i dessa omstruktureringar var den finska finansmarknaden ändå fortsatt stabil.

- Danske Bank fusionerades med sitt danska moderbolag vid ingången av året och bedriver nu verksamhet i Finland som filial och hypoteksbank. I och med ändringen minskade den finska banksektorns balansräkning med 10 procent.
- En betydligt större förändring skedde i oktober då Nordea flyttade sitt säte till Finland. Det innebar att storleken på den finska banksektorn i förhållande till storleken på samhällsekonomin blev en av de största i Europa. Syftet med bytet av säte var att flytta till bankunionen och omfattas av dess reglering.
- Mätt med Europeiska bankmyndigheten EBAs nyckeltal ligger kapitaltäckningsgraderna inom banksektorn i Finland över genomsnittet i EU. De låga riskvikterna för lån från banker som tillämpar interna kreditriskmodeller har bidragit till den finska banksektorns goda kapitaltäckning.
- Bruttosoliditeten för banksektorn i Finland motsvarar dock medelnivån inom EU. Skillnaden beror på att riskvikterna inte beaktas när man beräknar bruttosoliditeten. Kreditstockens kvalitet inom banksektorn är god och andelen oreglerade fordringar hör till de minsta inom EU.
- Lönsamheten för banksektorn i Finland försämrades under första halvåret 2018. Lönsamheten pressades av i synnerhet stora it-investeringar. Dessutom minskade nettoavkastningen på investeringsverksamheten. Kreditförlusterna var däremot fortsatt små. I slutet av september var den finska banksektorns kärnprimärkapitalrelation 20,4 procent och kapitaltäckningsgrad 22,8 procent.
- Nordeas flytt av sätet till Finland förväntas försämra den finska banksektorns kärnprimärkapitalrelation med 3 procentenheter under sista kvartalet 2018. Kapitaltäckningen för banksektorn i Finland beräknas dock alltså ligga tydligt över genomsnittet för EU-länderna.
- De finska bankerna, inklusive Nordea som flyttat sitt säte, klarade sig väl i årets stresstest. I stressscenariot var kapitaltäckningen hos de finska bankerna som deltog i testet klart bättre än hos övriga banker i EU i genomsnitt.

Företagssektorns skulder i förhållande till bnp har stannat vid cirka 115 procent från och med 2017. I Finland hör små och medelstora företags tillgång till bankfinansiering till de bästa i Europa.

- Kreditinstitutens utlåning till företag med verksamhet i Finland tog fart sommaren 2018. Utlåningen till icke-finansiella företag som är verksamma i Finland ökade i en betydligt snabbare takt än tidigare och i december hade årsökningen stigit till 5,4 procent. Den genomsnittliga marginalen för nya företagslån har krympt något.
- Enligt Europeiska centralbanken ECB:s enkät har de finska företagen inga större problem med tillgången till banklån. Situationen har förbättrats sedan 2017, och enligt den senaste enkäten fick 88 procent av de företag som ansökt om banklån hela eller merparten av det ansökta lånet.
- Bland små och medelstora företags enskilda problem kom tillgången till finansiering först på sjätte plats, vilket vittnar om att tillgången till finansiering är rätt så bra. Det intressanta är att små och medelstora företag erfar att bristerna i tillgången till finansiering beror på bristen på tillräckliga säkerheter. Detta är dock inte nödvändigtvis något tecken på att det skulle finnas några problem med företagsfinansiering eftersom finansinstituten genom att kräva säkerheter uttryckligen strävar efter att för sin del stävja riskerna med kreditgivning och lösa problem som

har att göra med det faktum att alla företag som ansöker om finansiering ingalunda är kreditvärdiga.

Privathushållens skuldsättning har ökat redan länge i Finland. Privathushållens skuld i förhållande till den disponibla inkomsten har fördubblats sedan 2000, och i september 2018 var den 128 procent. Privathushållens skuldsättning behandlas närmare i en artikel som specifikt handlar om detta.

Finanssystempolitik: Finanssystempolitiken syftar till att trygga stabiliteten i det finansiella systemet genom att identifiera de faktorer som hotar systemet som helhet och ingripa med nödvändiga åtgärder i tillräckligt god tid. Finlands Bank bidrar till den finansiella stabiliteten bland annat genom att delta i analys-, berednings- och beslutsprocessen för makrotillsynspolitikerna i Finland, euroområdet och Europeiska unionen. Dessutom medverkar Finlands Bank aktivt i utformningen av makrotillsynsverktyg.

Med tanke på Finlands Banks uppgift att bidra till den finansiella stabiliteten var bland annat följande finanssystempolitiska händelser och åtgärder viktiga:

- För att avvärja strukturella risker i banksystemet togs ett krav på en systemriskbuffert för bankerna in i lagstiftningen i början av 2018. Kreditinstituten kan påföras ett särskilt buffertkrav för att begränsa sådana konjunkturoberoende långsiktiga systemrisker eller makrotillsynsrisker för kapitaltäckningen som inte tas upp i EU:s kapitalkravsförordning och som, om de realiserar, skulle kunna få mycket negativa konsekvenser för medlemslandets finansiella system och reala ekonomi. Beslut om systemriskbufferten och dess storlek fattas av direktionen för Finansinspektionen. Beslutet ska fattas med hänsyn till de riskfaktorer enligt kreditinstitutslagen som mäter de strukturella sårbarheterna i banksystemet och de riskindikatorer enligt finansministeriets förordning som beskriver dem.
- Den finska kreditinstitutssektorn är koncentrerad och efter att Nordea flyttat sitt säte är den också mycket stor i förhållande till storleken på ekonomin. Därtill har den starka kopplingar till de finansiella systemen i de övriga nordiska länderna. Allvarliga problem i kreditinstituten kan avsevärt försvaga finansförmedlingen och därigenom få mycket negativa konsekvenser för den reala ekonomin. De finska kreditinstituten är också exponerade för gemensamma risker, såsom bostadslån och fordringar på företag inom bygg- och fastighetsbranschen. Direktionen för Finansinspektionen beslutade den 29 juni 2018 att avkräva alla finska kreditinstitut en systemriskbuffert vars storlek varierar mellan 1 och 3 procent. De nya buffertkraven träder i kraft i juli 2019.
- Som ett led i beredningen av makrotillsynsbesluten avgav Finlands Bank 2018 sex yttranden om Finansinspektionens direktörs förslag om användningen av makrotillsynsverktyg. I sina yttranden stödde Finlands Bank bland annat Finansinspektionens direktionens beslut att skärpa den maximala belåningsgraden för krediter som tas för annat än köp av första bostad och att höja den lägsta riskviktsgränsen för bankernas bostadslån från 10 till 15 procent. Däremot ansåg Finlands Bank att det inte var ändamålsenligt att aktivera det kontracykliska buffertkravet.
- Finlands Bank medverkade i finansministeriets arbetsgrupp som utreder möjligheterna att stävja hushållens skuldsättning. Arbetsgruppen har i uppgift att analysera metoder för att förbygga hushållens överskuldsättning och de skador på samhällsekonomin som den medför. Dessutom lägger arbetsgruppen fram förslag till lagstiftning för att uppnå målen. De verktyg som ingår i gällande lagstiftning bör enligt Finlands Bank kompletteras med inkomstrelaterade verktyg för att begränsa hushållens överskuldsättning.
- Finlands Bank har stött utvecklingen av bland annat ett så kallat positivt kreditregister. Registret skulle innehålla heltäckande uppgifter om hushållens lån och ge långivarna uppdaterad information om kreditriskerna med lånet.
- Finlands Bank har deltagit aktivt i diskussionen om utvecklingen av bank- och kapitalmarknadsunionen. Finlands Bank har i synnerhet framhållit vikten av att slutföra bankunionen och

den gemensamma insättningsgarantin för att garantera stabiliteten i banksystemet och det finansiella systemet.

- Finlands Bank har aktivt bidragit till utvecklingen av krishanteringsberedskapen hos finansmarknadsmyndigheterna. Det nationella samarbetet för att klarlägga krishanteringsansvaret och krishanteringsuppgifterna har varit intensivt.
- Finlands Bank har också samarbetat med Eurosystemet och de nordiska myndigheterna. I början av 2018 offentliggjordes en ny samarbetsöverenskommelse (Memorandum of Understanding, MoU) mellan de nordiska och baltiska länderna.

Finansiell infrastruktur: Betalnings- och avvecklingssystem som är funktionssäkra och effektiva under alla tänkbara förhållanden är av största vikt för hela samhället. Genom sin allmänna övervakning bidrar Finlands Bank till en stabilt fungerande finansiell infrastruktur. Utöver den allmänna övervakningen deltar Finlands Bank också i utvecklingen av den finansiella infrastrukturen. Under 2018 bevakade Finlands Bank bland annat genomförandet och driftsättningen av värdepapperscentralens nya avvecklingssystem. Finlands Bank arrangerade 2018 för sextonde gången det internationella seminariet för experter inom analys och simulering av betalnings- och avvecklingssystem.

Betalsystemtjänster: Finlands Bank producerar betalsystemtjänster via sitt delsystem Target2-Suomen Pankki, där 25 finansinstitut hade ett konto vid utgången av 2018. Target2 är ett betalsystem som drivs av Eurosystemet och som bankerna använder för interbankbetalningar mellan sina centralbankskonton.

Antalet betalningar per dag var i genomsnitt 1 660, med ett totalt värde av 48 miljarder euro. Antalet transaktioner och värdet av dem låg på samma nivå som året innan. Finlands andel av samtliga betalningar i Target2-systemet var i fråga om antalet 0,5 procent och mått i värde 2,5 procent. Utöver Target2 tillhandahåller Finlands Bank betalsystemtjänster med anknytning till penningkonton som behövs för clearing av handel med värdepapper i systemet Target2-Securities.

Under berättelseåret hände bland annat följande i fråga om betalnings-, avvecklings- och säkerhetshanteringssystem:

- Finlands Bank hanterar säkerheter för krediter som beviljas bankerna i sina egna system för säkerhetshandling. För att effektivisera sina processer inledde banken i början av 2018 ett projekt för vidareutveckling av säkerhetshandlingssystem där handeringen av lånefordringar automatiseras. Projektet fortsätter år 2019.
- Finlands Bank deltog i tre betalnings- och avvecklingssystemprojekt inom Eurosystemet under 2018. Tjänsten Target Instant Payment Settlement (Tips) möjliggör den avveckling mellan bankerna som behövs för slutkundernas direktbetalningar i realtid. Tjänsten lanserades i slutet av november. Till en början är bara några enstaka banker med i systemet men nya deltagare kommer att ansluta sig till tjänsten under 2019.
- Reformen av Target2 framskred planenligt som ett led i projektet för sammanslagning av Target2 och Target2-Securities. I projektet genomförs en funktionell och teknisk harmonisering av systemen. Reformen har därmed stor betydelse för alla Target2-deltagare och centralbanker. Samtliga parter migrerar till det nya systemet samtidigt i november 2021.
- Även projektet Eurosystem Collateral Management System (ECMS), vars syfte är att harmonisera säkerhetshandlingen vid beviljande av centralbankskrediter till bankerna, framskred också planenligt och det nya systemet tas i bruk år 2022.

Finlands Bank övervakar clearing- och avvecklingssystemen för värdepappershandeln i samarbete med andra myndigheter och marknadsaktörer. Under 2018 bevakade Finlands Bank bland annat genomförandet och driftsättningen av värdepapperscentralens nya avvecklingssystem.

Finlands Bank utvecklar en simulator för betalnings- och avvecklingssystem. Den används i Eurosystemet och i många länder för bedömning och analys av betalnings- och avvecklingssystemens effektivitet och risker samt utvecklingsidéer för systemet.

Finlands Bank arrangerade 2018 för sextonde gången det internationella seminariet för experter inom analys och simulering av betalnings- och avvecklingssystem.

Mer information om årets händelser i anknytning till stabiliteten i det finansiella systemet, finanssystempolitiken och betalningssystemen och om Finlands Banks verksamhet på dessa områden finns i Finlands Banks årsberättelse. Tillståndet i det finansiella systemet behandlas också i Finansinspektionens verksamhetsberättelse och i flera andra av dess publikationer och rapporter.⁵

Tillgångsförvaltning

Målet för Finlands Banks investeringsverksamhet är att uppfylla de krav på likvida, säkra och avkastande tillgångar som ställs på centralbanken. Finlands Bank investerar och förvaltar sina finansiella tillgångar i enlighet med dessa mål och med beaktande av riskerna i investeringsverksamheten och principen om ansvarsfulla investeringar. Syftet med investeringsverksamheten är att trygga värdet på de finansiella tillgångarna samt vid behov Finlands Banks förmåga att stödja likviditeten i banksystemet. De finansiella tillgångarnas likviditet garanteras genom krav på minimiinnehav av de mest likvida statsobligationerna, vilket säkerställer Finlands Banks förmåga att tillhandahålla likviditet för akuta penningpolitiska behov under alla omständigheter.

Finlands Bank förvaltar finansiella tillgångar till ett värde av sammanlagt 11 553 miljoner euro. Tillgångarna består av direkta innehav i ränteinstrument i euro och andra valutor, innehav i aktie- och fastighetsfonder, guldreserven och särskilda dragningsrätter (SDR) i Internationella valutafonden. Den räntebärande portföljen i utländsk valuta består av US-dollar (USD), brittiska pund (GBP) och japanska yen (JPY). Tillsammans med SDR-innehavet utgör de valutareserven.

Direktionen för Finlands Bank fattar beslut om storleken på Finlands Banks finansiella tillgångar i enlighet med det ömsesidiga avtalet om finansiella nettotillgångar (Agreement on Net Financial Assets, Anfa) mellan centralbankerna i Eurosystemet. Anfa-avtalet reglerar sådana investeringar som de nationella centralbankerna i Eurosystemet gör i hanteringen av sina nationella uppgifter. I nuläget innehåller Anfa-avtalet inga volymgränser, utan storleken på Finlands Banks finansiella tillgångar bestäms utgående från bankens centralbanksuppgifter och investeringspolitiska aspekter. År 2018 reducerades Finlands Banks finansiella tillgångar på investeringspolitiska grunder med totalt tre miljarder euro i två faser.

Finlands Banks finansiella tillgångar exponeras för marknads-, kredit- och likviditetsrisker. Investeringsverksamheten utsätts också för operativa risker. De risklimiter som fastställts för investeringarna garanterar en säker förvaltning av de finansiella tillgångarna.

- *Innehav i ränteinstrument:* Finlands Banks portfölj av ränteinstrument består av statsobligationer (45 %), obligationer utgivna av statsbundna institutioner (26 %), säkerställda obligationer (9 %), företagsobligationer (9 %) och kontantinstrument (10 %). Av innehaven i ränteinstrument var 67 procent obligationer med kreditbetyg AAA och AA+. Det lägsta kreditbetyget bland obligationsinnehaven var BBB+ (0,7 %). Vid utgången av 2018 var den sammanlagda durationen för ränteinvesteringarna 1,8 år. Osäkerheten som ökade mot slutet av året och ECB:s fortsatt expansiva penningpolitik höll kvar räntorna i euroområdet på en låg nivå och räntorna på statsobligationer med högt kreditbetyg var fortsatt negativ. Detta återspeglades i avkastningen på Finlands Banks räntebärande tillgångar i euro, som var -17,3 miljoner euro 2018. Ränteändringen i USA i slutet av året hade en positiv inverkan på avkastningen på Finlands Banks investeringar i US-dollar. År 2018 uppgick de till 70,6 miljoner euro. Ränteavkastningen på innehaven i brittiska pund var 2,5 miljoner euro och på innehaven i japanska yen 0,0 miljoner euro.

Se <https://www.finanssivalvonta.fi/sv/press--publicerat/>.

- *Valutakursernas inverkan:* Euron förstärktes på valutamarknaden i början av året 2018 särskilt gentemot US-dollar. Utvecklingen vände dock på våren när den ekonomiska tillväxten i euroområdet visade tecken på avmattning och den amerikanska centralbanken Fed stramade åt sin vägledning om penningpolitiken. Försvagningen av euron gentemot US-dollar bidrog mest till värdeförändringen i Finlands Banks valutareserv, som gav ett positivt utfall på 215 miljoner euro. För de övriga reservvalutornas del försvagades euron under 2018 mot japanska yen och förstärktes marginellt mot brittiska pundet. Valutakursrisken är den största risken i Finlands Banks innehav i ränteinstrument i utländsk valuta, och storleken på valutareserven har dimensionerats för centralbanksuppgifterna. Värdeförändringen i Finlands Banks valutareserv är en följd av den öppna valutapositionen, som stöder ett ändamålsenligt utförande av centralbanksuppgifterna. Målnivån och valutafördelningen i valutareserven ses i regel över vart tredje år.
- *Fondinnehav:* I den finansiella tillgångsförvaltningen använder Finlands Bank en ALM-modell (Asset Liability Management) för att identifiera tillgångsslagen och posterna i balansräkningen. Finlands Banks fondinnehav hör till bankens långsiktiga tillgångsförvaltning. På de långsiktiga fondinnehaven tillämpas ett högre avkastningskrav och ett lägre likviditetskrav än på övriga finansiella tillgångar. Finlands Bank har investerat i en aktieindexfond som investerar i bolag noterade i industriländerna, europeiska fastighetsfonder och börsnoterade ETF-fastighetsfonder. Finlands Bank ökade allokeringen till aktier och fastigheter planenligt år 2018. På aktiemarknaden ledde Förenta staternas protektionistiska handelspolitik och landets centralbanks skärpta penningpolitik till en svag utveckling i globala aktieindex i synnerhet under andra halvåret 2018. Kursuppgången i början av året vände nedåt i Europa under andra halvåret, och även i Förenta staterna sjönk aktiekurserna i slutet av året. Avkastningen på Finlands Banks innehav i aktiefonder var –43 miljoner euro 2018. Aktienedgången och de osäkra ekonomiska utsikterna återspeglades också i avkastningen på Finlands Banks fastighetsinnehav, som var –3 miljoner euro år 2018.
- *Total avkastning på de finansiella tillgångarna:* Den totala avkastningen på Finlands Banks finansiella tillgångar var 2,9 procent, alltså 224 miljoner euro. Finlands Bank har fastställt ett strategiskt allokeringsmål och en målduration för respektive valuta för innehaven i ränteinstrument. Avvikelser från den strategiska allokeringen och måldurationerna inom investeringsverksamheten kan göras genom aktiv förvaltning inom det tillåtna handlingsutrymmet och i enlighet med givna risklimit. Avkastningen på ränteportföljerna jämförs med index som motsvarar centralbankens mål. Investeringarna gav 2018 en avkastning på 0,08 procent, det vill säga en meravkastning på 5,7 miljoner euro över jämförelseindex.
- *Andel av ECB:s valutareserv:* Finlands Bank förvaltar en andel av ECB:s valutareserv i samarbete med Estlands centralbank. Europeiska centralbankens valutareserv förvaltas av de nationella centralbankerna i Eurosystemet i proportion till deras andelar enligt kapitalfördelningsnyckeln. I förvaltningen av ECB:s valutareserv accentueras säkerhets- och likviditetsaspekter, eftersom det primära syftet med reserven är att garantera Eurosystemet tillräckliga resurser för eventuella valutainterventioner. Värdet på den andel av valutareserven i US-dollar som består av Finlands och Estlands sammanslagna andelar uppgick vid slutet av 2018 till 1 036 miljoner euro.

Mer information om sammansättningen av de finansiella tillgångarna, valutafördelningen och avkastningarna finns i Finlands Banks årsberättelse. Mer information om förvaltningen av ECB:s valutareserv finns i ECB:s årsrapport.

Hantering av ekonomiska risker

Att genomföra penningpolitiken och trygga stabiliteten och funktionen i det finansiella systemet hör till centralbankens kärnuppgifter. Dessa uppgifter medför finansiella risker, som Finlands Bank skapar beredskap för genom att sörja för en stark balansräkning. Finlands Banks kapitaltäckning räcker till för att täcka de risker som banken exponeras för i sin verksamhet.

Risken i anknytning till de penningpolitiska fordringarna motsvarar i princip de nationella centralbankernas totala fordringar enligt kapitalfördelningsnyckeln. År 2018 var Finlands Banks andel 1,785 procent. De nationella centralbankerna bär själva riskerna för statsobligationer inom köpprogrammet för offentliga värdepapper.

Finlands Banks totala fordringar uppgick vid utgången av 2018 till 112 miljarder euro. En betydande del av fordringarna, 45 miljarder euro, bestod av fordringar inom Eurosystemet.

Finlands Banks finansiella tillgångar exponeras för marknads-, kredit- och likviditetsrisker. Med marknadsrisker avses till exempel ogynnsam utveckling av valutakurser, räntor och aktiepriser.

Valutakursrisken medför de största fluktuationerna i värdet på de finansiella tillgångarna. Finlands Bank sprider risken genom att utöver US-dollar också investera i brittiska pund och japanska yen. Via fordringar på IMF sprids Finlands Banks valutakursrisk också på kinesiska yuan.

Ränte- och kreditrisken i investeringsverksamheten styrs av ett strategiskt jämförelseindex i förening med ett detaljerat limitramverk. På detta sätt säkerställer Finlands Bank investeringar med hög likviditet och en tillfredsställande riskspridning mellan olika tillgångsslag, länder, maturiteter och emittenter. Största delen av innehaven finns i obligationer med högt kreditbetyg.

Utgående från balansräkningsanalysen investerar Finlands Bank en del av sina tillgångar genom god spridning på den internationella aktie- och fastighetsmarknaden. Investeringarna är indirekta och bidrar till spridningen av övriga risker i balansräkningen. Centralbankerna genomför de penningpolitiska köpprogrammen i enlighet med godtagbarhetskriterierna och övriga riktlinjer för riskhantering för hela Eurosystemet.

Finlands Bank förvaltar de finansiella tillgångarna ansvarsfullt. Banken tillämpar ansvarskriterier för att begränsa vilka motparter som godtas för direktinvesteringar i ränteinstrument. Tjänsteleverantörernas ansvars- och tillförlitlighetsbedömningar betonas också i den indirekta investeringsverksamheten. Eurosystemet genomför refinansieringstransaktionerna med solida motparter mot tillräckliga säkerheter.

Volymen av Eurosystemets penningpolitiska transaktioner ökade under 2018 med cirka 235 miljarder euro (tabell 1). Ökningen berodde på genomförandet av det utökade programmet för tillgångsköp. Finlands Banks andel av de penningpolitiska fordringarna ökade med cirka fyra miljarder euro.

Tabell 1. Finlands Banks finansiella tillgångar och andel av de penningpolitiska fordringarna

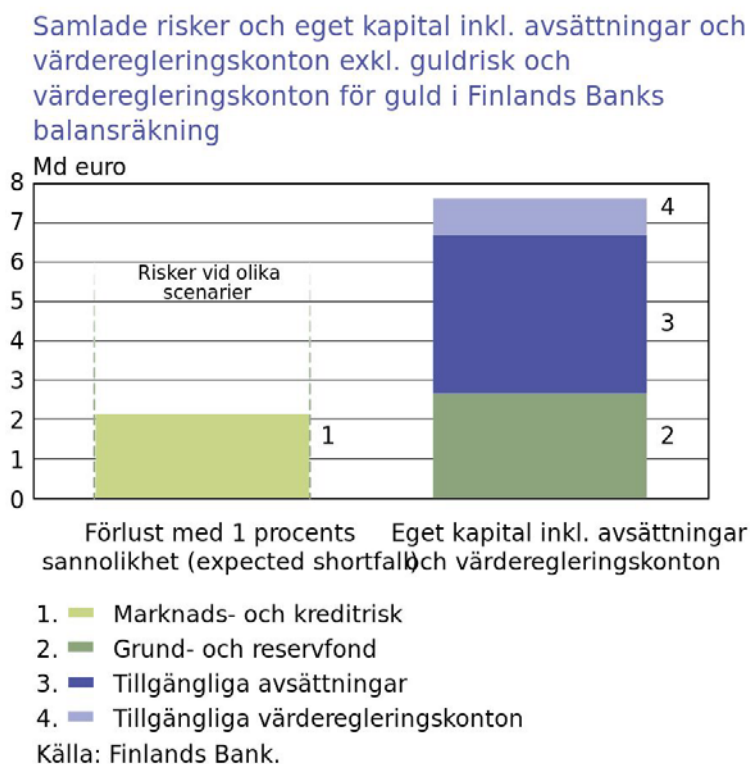
Finlands Banks finansiella tillgångar och andel av penningpolitiska fordringar	31.12.2018 Mn euro	31.12.2017 Mn euro
Finansiella tillgångar	11 553	14 184
Guld	1 767	1 706
Valutareserv	5 942	5 567
Räntebärande värdepapper i euro	3 011	6 232
Aktieportfölj	727	670
Fastighetsportfölj	106	10
Andel av penningpolitiska fordringar	54 201	50 311
Refinansieringstransaktioner	13 108	13 642
Riktade refinansieringstransaktioner ¹	12 830	13 438
Andra refinansieringstransaktioner ¹	277	204
Obligationer inom det utökade programmet för tillgångsköp	39 789	35 100
Finländska statsobligationer och obligationer utgivna av statsbundna institutioner	28 308	25 168
Obligationer utgivna av europeiska institutioner ¹	4 007	3 640
Säkerställda obligationer ¹	4 295	3 944
Företagsobligationer ¹	3 178	2 349
Avslutade program	1 305	1 569
Värdepappersmarknadsprogrammet ¹	1 208	1 472
Köpprogrammen för säkerställda obligationer	97	97
Summa	65 754	64 496
1) Andel enligt kapitalfördelningsnyckeln (1,785 %) av de nationella centralbankernas totala fordringar.		

Finlands Bank mäter de totala riskerna i balansräkningen med vedertagna statistiska metoder. Riskbedömningen kompletteras med stresstester som beskriver förlusterna till följd av tänkbara men osannolika scenarier. Finlands Banks bedömning av den totala risken under 2019 är en förlust med en procents sannolikhet (s.k. expected shortfall). Finlands Banks totala risker uppgick enligt bedömningen till 2,1 miljarder euro vid slutet av 2018 (diagram 11).⁶

Risiktalet har ökat något jämfört med ett år tidigare på grund av preciseringar i beräkningsmodellen. Finlands Bank gick 2018 över till en riskbedömning som tillämpar fördelningskurvor som visar på större förluster än tidigare. I bedömningen av den penningpolitiska kreditrisken utnyttjar Finlands Bank ECB:s interna riskrapportering, som utvecklas kontinuerligt under ledning av Eurosystemets riskhanteringskommitté.

Riskbuffertarna i balansräkningen täcker riskerna: Vid utgången av 2018 uppgick Finlands Banks tillgängliga värderingskonton till 0,9 miljarder euro och tillgängliga avsättningar till 4,0 miljarder euro. Grund- och reservfonden uppgick till 2,8 miljarder euro. Riskbuffertarna stärktes 2018 genom ökade avsättningar och värdeökning av valutareserven. Finlands Banks kapitaltäckning räcker till för att täcka de risker som banken exponeras för i sin verksamhet.

Diagram 11. Finlands Banks samlade finansiella risker och eget kapital 2018

⁶ Guldrisken ingår inte i bedömningen av den totala risken, eftersom värderingskontot för guld täcker en betydande del av värdeminskningen. Om guldrisken beaktas i bedömningen av den totala risken, stiger risikotill 2,4 miljarder euro.

Eurosystemets extraordinära penningpolitiska åtgärder har gett upphov till en strukturell ränterisk i Finlands Banks balansräkning. Likviditetstillförseln genom det utökade programmet för tillgångsköp och riktade långfristiga refinansieringstransaktioner redovisas i balansräkningen på skuldsidan som en ökning av centralbanksinlåningen.

Eurosystemet fastställer räntenivån på inlåningen på penningpolitiska grunder. Räntebeslutet har en direkt inverkan på Finlands Banks räntekostnader. Räntan på de penningpolitiska fordringarna är däremot i regel fast. Finlands Banks räntenetto sjunker följaktligen om räntan på centralbanksinlåningen stiger.

Den strukturella ränteriskprofilen upplöses när de penningpolitiska investeringarna med fast ränta förfaller till betalning. Riskprofilen bevaras dock genom att obligationerna återinvesteras vid förfall.

Övrig verksamhet

Finlands Banks verksamhet 2018 beskrivs i större detalj i bankens årsberättelse, så nedan lyfter bankfullmäktige endast fram vissa aspekter.

i. **Finlands Banks roll i den finska ekonomiska politiken och prognoser för ekonomin i Finland**

Finlands Bank deltog under året på många olika sätt i den ekonomisk-politiska debatten i Finland. Banken tillgängliggjorde en hel del av sina analyser på sin webbplats. Direktionsmedlemmarna och centralbankens experter hördes flera gånger av riksdagen och de yttrade sig också på andra nationella forum. Bankens uttalanden baserar sig på de mål och den självständiga ställning som tillskrivits banken i demokratisk ordning.

Ekonomisk-politiska beslut fattades i Finland 2018 i ett läge där Finlands ekonomi efter en lång svag period hade vuxit i cirka tre år. Finlands Bank framhöll att den expansiva penningpolitiken i euroområdet fortfarande backade upp den ekonomiska tillväxten i Finland. Låneräntorna var alltså låga och ekonomin i euroområdet, som är viktig för Finlands export, fortsatte att växa.

Finlands Bank förutsåg att den ekonomiska tillväxten i Finland skulle fortsätta under de närmaste åren, fastän svagare än tidigare. Inflationen skulle enligt prognosen förbli ganska långsam. De krav som följer av euroområdets gemensamma penningpolitik ligger till grund för prognosarbetet på Finlands Bank, och prognosen för den finländska ekonomin tas fram som en del av de makroekonomiska framtidsbedömningarna för hela Eurosystemet.

Läget i Finlands offentliga finanser har förbättrats. Befolkningens åldrande väntas dock försvaga balansen i de offentliga finanserna under det kommande decenniet och hållbarheten i de offentliga finanserna har inte säkerställts på lång sikt. I december 2018 bedömde banken att hållbarhetsunderskottet var cirka 3 procent i förhållande till bnp. Banken framhöll att det med tanke på hållbarhetsunderskottet och det gynnsamma konjunkturläget skulle vara befogat att mer målmedvetet gå in för att stärka de offentliga finanserna.

Sysselsättningsgraden har en stor betydelse med tanke på utsikterna för de offentliga finanserna på lång sikt. Då ekonomin i Finland under de senaste åren har återhämtat sig har även sysselsättningsläget blivit bättre. Andra bidragande faktorer har varit den förbättrade konkurrenskraften för arbete och produktion i Finland tack vare konkurrenskraftsavtalet och moderata löneuppgörelser. Finlands Bank framhöll att det fanns skäl att genom flera olika åtgärder ytterligare förbättra förutsättningarna för en hållbar höjning av sysselsättningsgraden.

ii. **Forskning**

Genom sin forskning, som siktar på internationell toppnivå, stöder Finlands bank penningpolitiken och sitt inflytande i Eurosystemet. Forskningen bedrivs av ekonomavdelningarna, främst forskningsenheten och forskningsinstitutet för transitionsekonomier (BOFIT) på avdelningen för penningpolitik och forskning. Utöver fast anställda forskare tar bägge enheterna också emot gästforskare via ett välbesökt gästforskarprogram och anlitar akademiskt meriterade utomstående rådgivare.

Tyngdpunkten i forskningen ligger på makroekonomin, penningpolitiken, makrotillsynspolitiken, finansmarknaden och tillväxtekonomierna. År 2018 forskade man i bland annat optimal sammanställning av penning- och makrotillsynspolitiken, privathushållens felprognoser och deras samband med överdriven skuldsättning, indikatorer för sårbarheter i finansieringssystemet, läget för de nordiska bankerna under krisen 2008 och 2009, kopplingen mellan befolkningens åldersstruktur och inflationen, finanspolitikens inverkan på de penningpolitiska framtidsindikationernas effekt och inverkan av penningpolitiska beslut på förväntningar hos professionella prognosmakare.

iii. **Statistik**

Finlands Bank ansvarar för att ta fram nationell statistik över monetära finansinstitut, annan finansverksamhet och betalningsbalans enligt föreskrifter från Europeiska centralbankens råd. Finlands Bank tar själv fram ECBS-statistiken över monetära finansinstitut, investeringsfonder, värdepapper och betalningar. Den nationella betalningsbalansstatistiken och statistiken över finansränskaper tas fram av Statistikcentralen.

Eurosystemets största pågående statistikprojekt går ut på att bygga en gemensam kreditdatabas. Finlands Bank utvecklade it-system för insamling och hantering av kredituppgifter på nationell nivå. Kreditinstituten rapporterade de första uppgifterna per kredit i oktober–november 2018.

Under året startade Finlands Bank ett projekt för att utveckla betalningsstatistiken. Reformen av betalningsstatistiken ska uppfylla Eurosystemets nya krav och de nationella behoven. Bankens statistikenheter startade också ett projekt som utnyttjar maskininläring. Finlands Bank samlar in stora mängder detaljerade data om värdepapper och lån. Med hjälp av maskininläring strävar man efter att allt effektivare hitta samband mellan olika faktorer och avvikande observationer i statistikmaterialet.

I november 2018 lanserade banken en ny dynamisk visualisering för användarna av bankstatistik. Visualiseringen ger ny information om utlåning och inlåning med mer ingående information om särdragen i ekonomin.

Under 2018 inledde banken datainsamling för tillhandahållare av gräsrotsfinansiering och person-till-person-lån och publicerade ny information om ämnet. Gräsrotsfinansiering och person-till-person-lån förekommer ännu inte i betydande omfattning i Finland men som fenomen växer de fort.

iv. **Internationell verksamhet och internationellt samarbete**

Europeiska centralbankssystemet och Eurosystemet

Europeiska centralbankens råd (ECB-rådet) är det högsta beslutande organet i Eurosystemet. Det består av ECB:s sex direktionsmedlemmar och centralbankscheferna i de 19 länder som har infört euron.

Finlands Banks chefsdirektör är medlem av ECB-rådet. Fram till den 11 juli 2018, då Erkki Liikanen var chefsdirektör, var vice ordförande Olli Rehn hans suppleant. Efter Olli Rehns tillträde som chefsdirektör den 12 juli tog direktionsmedlem Tuomas Vähimäki över som suppleant.

ECB-rådet sammanträder i Frankfurt am Main i Tyskland i genomsnitt två gånger i månaden. Penningpolitiska sammanträden hålls med sex veckors mellanrum. Vid de övriga sammanträdena behandlas ECB:s och Eurosystemets övriga uppdrag och ansvarsområden. ECB-rådet fattar också banktillsynsbeslut som gäller de betydande kreditinstituten i euroområdet.

Chefdirektören är också medlem av ECB:s allmänna råd, som består av ECB:s ordförande och vice ordförande samt cheferna för de nationella centralbankerna i samtliga 28 EU-länder.

Finlands Banks ledning och experter medverkade i arbetet i Europeiska centralbankssystemet på alla beredningsstadier inom systemet. Banken hade minst en medlem i varje kommitté och i de flesta arbetsgrupper som sorterar under kommittéerna.

Internationella valutafonden

Internationella valutafonden (International Monetary Fund, IMF) är en organisation med 189 medlemsländer. Dess uppgift är att främja internationellt samarbete, internationell handel, hållbar ekonomisk tillväxt och finansiell stabilitet. Finlands Bank ansvarar för Finlands kontakter med IMF.

Fram till utgången av sin mandatperiod var Erkki Liikanen, chefsdirektör för Finlands Bank, Finlands representant i Internationella valutafondens guvernörsstyrelse, som är valutafondens högsta beslutande organ. Därefter har chefsdirektören Olli Rehn representerat Finland i guvernörsstyrelsen.

Medlemsländerna i valutafonden representeras av en direktion med 24 medlemmar, där valutafondens verkställande direktör Christine Lagarde är ordförande. Finlands Bank utövar inflytande i valutafondens verksamhet också via den nordisk-baltiska valkretsens gemensamma direktionsmedlem i IMF:s direktion. Finlands Bank och finansministeriet deltar i beredningen av valkretsens gemensamma ställningstaganden i policyfrågor som behandlas av IMF:s direktion. Valkretsens verksamhet leds av den nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén (NBMFC) där vice ordföranden för Finlands Banks direktion Marja Nykänen är medlem.

År 2018 deltog Finlands Bank i IMF:s vår- och årsmöten. I egenskap av ordförande för IMF:s och Världsbanksgruppens styrelser hade Finland en framträdande roll på årsmötet i Indonesien i oktober.

I samband med vår- och årsmötena arrangerades sammanträden i valutafondens rådgivande internationella monetära och finansiella kommitté (International Monetary and Financial Committee, IMFC), som diskuterade de globala ekonomiska utsikterna, den globala finansiella stabiliteten och aktuella ekonomisk-politiska utmaningar. Trots den kraftiga globala tillväxten dominerades diskussionerna av oron över de ökade riskerna som tyder på svagare tillväxt samt den politiska osäkerheten.

År 2018 fortsatte Finlands Bank att stödja fattiga länder genom att förlänga inlåningen på cirka 7,1 miljoner euro på ett konto som förvaltas av Internationella valutafonden med fem år. Banken överför räntan på inlåningen till den katastroffond som IMF grundade 2015. Katastroffonden ger IMF möjlighet att snabbt införa skuldlettningar för fattiga länder som drabbats av naturkatastrofer eller smittsamma epidemier.

Banken för internationell betalningsutjämning

Finlands Banks chefsdirektör deltog i regelbundna centralbankschefsmöten vid Banken för internationell betalningsutjämning (Bank for International Settlements, BIS). På mötena diskuterades aktuella frågor inom världsekonomin och på finansmarknaden samt frågor som är viktiga med tanke på centralbankernas verksamhet. Särskilda teman under 2018 var bland annat konsekvenserna av den låga räntemiljön för den finansiella stabiliteten, behovet av nya makrotillsynsverktyg för bostadsmarknaden samt artificiell intelligens och maskininläring inom finanssektorn.

Nordiskt samarbete

Samarbetet mellan de nordiska centralbankerna var fortsatt intensivt såväl på direktionsnivå som mellan experterna. Det årliga centralbankschefsmötet, som ordnas turvis i de nordiska länderna, hölls 2018 på Island, i Reykjavik. Vid mötet diskuterade chefsdirektörerna jämte experter bland annat penningpolitik, lagstiftning om centralbanker, digitala centralbankspengar och utveckling av Europeiska bankunionen.

Under 2018 arrangerades drygt 50 evenemang för att främja ett brett samarbete mellan experterna på Finlands Bank och övriga nordiska centralbanker. Finlands Bank arrangerade i samråd med de andra nordiska centralbankerna cybersäkerhetskonferensen *Cyber in Finance* i Helsingfors.

Samarbete i Europeiska unionen

Finlands Bank är medlem i EU:s Ekonomiska och finansiella kommitté (Economic and Financial Committee, EFC) som har till uppgift att främja samordningen av den ekonomiska politiken i medlemsstaterna och delta i beredningen av arbetet i rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin). Finlands Banks representant i kommittén är vice ordförande Marja Nykänen.

År 2018 sammanträdde kommittén tio gånger i sin fullständiga sammansättning som omfattar centralbankerna. På mötena diskuterade kommittén bland annat läget i det europeiska finansiella systemet samt teman som berör en fördjupning av Ekonomiska och monetära unionen, såsom utvecklingen av bank- och kapitalmarknadsunionen. Kommittén beredde också gemensamma policyfrågor för internationella möten och diskuterade aktuella internationella teman, såsom behovet att utveckla den globala finansiella arkitekturen.

Finlands Bank deltog i arbetet inom flera EU-kommittéer och institutioner som främjar stabiliteten i bank- och finanssystemet. En viktig kommitté är Europeiska systemrisknämnden (European Systemic Risk Board, ESRB) vars uppgift är att övervaka stabiliteten i finanssystemet och på finansmarknaden på makronivån. Systemrisknämndens beslut fattas av förvaltningsrådet. Finlands Banks chefdirektör är medlem av förvaltningsrådet. Systemrisknämnden behandlade 2018 bland annat risker för EU:s finansiella stabilitet, makrotillsynspolitiken i medlemsstaterna, cybersäkerheten i det finansiella systemet samt utvecklingen inom övervakningen av derivatmarknaderna.

I samarbete med systemrisknämnden och RiskLab Finland ordnade Finlands Bank för fjärde gången en konferens om analys av systemrisker.

Annat internationellt samarbete

Finlands Banks utbildningssamarbete med den ryska centralbanken fortsatte under 2018 på expertnivå i form av tre kurser, varav två ordnades vid Finlands Bank och en i Ryssland. Kursteman var tidiga varningsindikatorer för risker för den finansiella stabiliteten, tillsyn av betalningssystem och uppläggning av revisionen av IT-funktioner.

v. Kommunikation

Under 2018 vände sig Finlands Bank i sin kommunikation aktivt till en bredare allmänhet. Utöver traditionella teman såsom penningpolitik, finansiell stabilitet och Finlands ekonomi diskuterade man bland annat digitaliseringen, det ekonomiska kunnandet, tillgången till kontanter och omvälvningarna på betalningsområdet vid Finlands Banks offentliga tillställningar.

Finlands Bank började använda fler kommunikationskanaler och hade sju olika kanaler i sociala medier. Bankens experter satsade främst på Twitter i sociala medier.

Under året besökte närmare 15 000 personer Myntmuseet, som är Finlands Banks besökscentrum. Vid ingången av året öppnades Myntmuseets utställning om bankens verksamhet under inbördeskriget för hundra år sedan. I museets utställningslokal öppnades i oktober fotoutställningen *Kontant!* som visar de bästa tävlingsbidragen i en fototävling med pengar som tema.

En viktig målgrupp för Finlands Bank är ungdomar, vars ekonomiska kunnande banken försöker förbättra. Finlands Banks direktion och experter besökte läroanstalter runt om i Finland och arrangerade tillsammans med sina samarbetspartners *Ekonomi i klartext*-seminarier för lärare. Myntmuseet stod värd för Finlandsfinalen i euroländernas lagtävling Generation Euro.

vi. Pengar och betalningar

Finlands Bank ansvarar för tillgången till och utgivningen av kontanter i Finland samt drar in och ersätter uttjänta sedlar. Banken sörjer för en effektiv kontantförsörjning tillsammans med övriga parter inom kontantförsörjningen. I euroområdet regleras den operativa kontantförsörjningen av gemensamma bestämmelser och på nationell nivå av kontantförsörjningsavtal som ingåtts med kontantförsörjningsparterna.

Trots att mängden kontanter i omlopp fortfarande ökade 2018 har utbudet av kontanttjänster försvagats i jämn takt under hela 2000-talet. I november offentliggjorde Finlands Bank sina riktlinjer om tillgången till kontanttjänster. Enligt riktlinjerna ska bankkunderna bland annat ha rätt att ta ut och sätta in kontanter på sina konton samt rätt till ett rimligt antal kontantuttag gratis. Finlands Bank anser att kontanter även i fortsättningen ska vara ett godtagbart betalningssätt i fråga om tjänster som är viktiga för allmänheten.

I oktober 2018 var 84 procent av dem som besvarade bankens konsumentenkät nöjda med tillgången till kontanter. Andelen nöjda konsumenter är densamma som 2017.

Finlands Bank följer upp penningflödet på sina kontor och utvärderar regelbundet kontorens verksamhet. I juni 2018 beslutade bankens direktion att lägga ned kontoret i Uleåborg den 31 mars 2019. Penningflödet vid kontoret i Uleåborg har minskat stadigt och ingen vändning fanns i sikte.

Europeiska centralbanken (ECB) avslöjade utseendet på de nya 100- och 200-eurosedlarna i september. Stilriktningen för 100-eurosedeln företräder barocken och rokokon, medan utformningen av 200-eurosedeln har inspirerats av 1800-talets järn- och glasarkitektur. Finlands Bank sätter sedlarna i omlopp den 28 maj 2019.

Antalet förfalskade eurosedlar som påträffades i omlopp ökade något. I Finland påträffades sammanlagt 833 förfalskade sedlar och 847 förfalskade mynt år 2018. I europeisk skala är förekomsten av förfalskningar i Finland liten och allmänheten har med fog stort förtroende för sedlarna.

Ett stort projekt kring kontanter var konferensserien *Money in the Digital Age*, där man presenterade olika innovationer och penningpolitiska åtgärder för att utveckla digitala betalningar.

Till bankens uppgifter hör, utöver kontantförsörjning, att svara för betalningssystemens utveckling och säkerhet. Det är bankens lagstadgade uppgift att bidra till att sörja för ett funktionssäkert och effektivt betalnings- och finanssystem och delta i utvecklingen av systemet.

Förändringarna inom betalningsområdet framhäver betydelsen av cybersäkerhet och kräver finansiell läskunnighet av medborgarna. Betalningsområdet förändras på grund av de nya digitala teknikerna, betalningssätten, betalningssystemen och tjänsteleverantörerna. Exempel på detta är olika betalappar som fungerar i smarttelefoner och system som tillhandahåller direktbetalningar. Förändringarna framhäver betydelsen av att kunna hantera sin ekonomi.

Finanssystemet ska fungera tillförlitligt också vid allvarliga störningar. Finlands Bank har aktivt deltagit i debatten om utvecklingen av nationella beredskapsåtgärder. Arbetet för ökad cybersäkerhet är ett viktigt bidrag till tillförlitliga elektroniska betalningar. Finlands Bank ordnade en nordisk konferens om cybersäkerhet i november 2018.

1.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem

Ärenden rörande förvaltningen och direktionen

Vid utgången av 2018 innehade direktionsmedlemmarna bland annat följande medlemskap i anknytning till tjänsteutövningen:

Direktionens ordförande *Olli Rehn*

- ECB-rådet och allmänna rådet, medlem
- Europeiska systemrisknämnden (ESRB), styrelsemedlem
- Internationella valutafonden (IMF), styrelsemedlem

Direktionens vice ordförande *Marja Nykänen*

- EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFC), ledamot
- Finansinspektionens direktion, ordförande

Direktionsmedlem *Tuomas Vähimäki*

- ECB-rådet och allmänna rådet, suppleant för chefsdirektören

Dessutom hade direktionsmedlemmarna andra bisysslor och förtroendeuppdrag som bankfullmäktige godkänt med stöd av 17 § i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Finlands Banks bokslut för 2018 och revision

Finlands Bank följer de ekonomibaserade bokföringsprinciper och tekniker som har godkänts av ECB-rådet, och boksluten utarbetas enligt dessa harmoniserade principer. Bankfullmäktige fastställer grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen enligt 11 § i lagen om Finlands Bank.

Finlands Banks balansomslutning för 2018 är 112 245 636 726,52 euro och räkenskapsårets resultat är 230 309 788,01 euro. Räkenskapsårets bokslut presenteras i detalj (balansräkning, resultaträkning, bokslutsprinciper samt bilagor till balansräkningen och resultaträkningen) i en bilaga till denna berättelse.

Finlands Banks revisorer

Riksdagen förrättade den 16 juni 2015 val av revisorer för Finlands Bank och suppleanter för dem. Senare förrättades fyllnadsval. År 2018 fungerade följande personer som revisorer och personliga suppleanter för dem:

Kankaanniemi, Toimi, riksdagsledamot

Kiviranta, Esko, riksdagsledamot

Lauslahti, Sanna, riksdagsledamot (ordf.) fram till den 11 april 2018

Lehti, Eero, riksdagsledamot (ordf.)

Koskela, Markku, CGR

Kauppila, Lotta, CGR

Revisorernas personliga suppleanter:

Torvinen, Matti, riksdagsledamot

Tölli, Tapani, riksdagsledamot

Eestilä, Markku, riksdagsledamot

Riipi, Hannu, CGR

Vanhanen, Veli, CGR

Efter att revisorn Sanna Lauslahti hade begärt befrielse från sitt uppdrag som riksdagsledamot förrätade riksdagen fyllnadsval den 11 april 2018 och valde riksdagsledamot Eero Lehti till revisor i stället för henne. Ordförande för revisorerna var riksdagsledamot Sanna Lauslahti och från och med den 31 maj 2018 riksdagsledamot Eero Lehti. Sekreterare var professor, ekonomie doktor, CGR Markku Koskela.

Revision 2017

Revisorerna, det vill säga riksdagsledamot Sanna Lauslahti, riksdagsledamot Esko Kiviranta, riksdagsledamot Toimi Kankaanniemi, CGR Lotta Kauppila och CGR Markku Koskela, granskade den 6–9 mars 2018 Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2017.

I sammanfattningen av revisionen för 2017 uppmanade de riksdagsvalda revisorerna till fortsatt utveckling av makrotillsynsverktygen för att säkerställa att finansmarknaden kan avvärja allvarliga störningar. Revisorerna konstaterade att övervakningen av finanssektorn kommer att expandera starkt om Nordea Abp beslutar att byta sitt säte till Finland. Det kräver att Finansinspektionen får mer resurser så att de motsvarar den ökade arbetsmängden och det ökade ansvaret. Revisorerna slog fast att omvälvningarna på finansmarknaden och digitaliseringen leder till att det uppstår nya aktörer vid sidan av de traditionella. Den snabba digitaliseringen i finanssektorn, som i och för sig är ett positivt fenomen, kräver bättre styrning, tillsyn och förvaltning. Revisorerna omfattade Finlands Banks och Finansinspektionens oro över att hushållens skuldsättning ska fortsätta i snabb takt och att merparten av ökningen ska vara bostadsfinansiering. Vid sidan av de etablerade finansieringskanalerna har det i synnerhet när det gäller nya bostadsaktiebolag uppkommit nya finansieringsformer som står utanför en tillräcklig myndighetstillsyn.

Revision 2018

Revisorerna, det vill säga riksdagsledamot Eero Lehti, riksdagsledamot Esko Kiviranta, riksdagsledamot Toimi Kankaanniemi, CGR Lotta Kauppila och CGR Markku Koskela, granskade den 5–8 mars 2019 Finlands Banks bokslut, bokföring och förvaltning för 2018.

CGR-samfundet PricewaterhouseCoopers Oy granskade bankens räkenskaper och bokslut i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och revisorerna tog del av rapporten över granskningen.

I sammanfattningen till sin revisionsrapport för 2018 uttryckte revisorerna oro över hushållens skuldsättning. Samtidigt som ökningen av den offentliga skulden nästan har avstannat och företagens skuldsättning varit kontrollerad har hushållens skulder ökat ytterligare. Privathushållens skuld koncentreras sig ofta till unga familjer som kan råka i allvarliga svårigheter om räntenivån stiger. Risken ökar på grund av att värdet på de bostäder som utgör säkerhet sjunker i en stor del av landet. Revisorerna anser att hushållens skuldsättning måste bevakas noggrant och att nödvändiga åtgärder måste vidtas. Revisorerna ser det som viktigt att man för att få fart på investeringarna förbättrar de åtgärder som tryggar utlåningen till i synnerhet små och medelstora företag. För att stärka den offentliga sektorns finansiella bas efterlyser revisorerna en sådan totalreform av den sociala tryggheten där den enskildas ansvar för sin ekonomi ökar. Reformen ska genomföras gradvis och utifrån noggranna konsekvensbedömningar. Revisorerna tog fasta på Finlands Banks och Finansinspektionens personalresurser och ansåg att det är viktigt att de utnyttjas effektivt och att personalmängden optimeras. Det är motiverat att inkludera tillsynen av konsumentkrediter (så kallade snabbblån) i Finansinspektionens uppgifter.

Måluppfyllelsen för omorganiseringen av banken måste bevakas. Vidare hänvisar revisorerna till uppföljningen av de iakttagelser som de gjorde i mars 2018 och utförandet av de åtgärder som förordades av iakttagelserna (bland annat utvecklingen av ett makrotillsynsverktyg och cybersäkerheten).

Fastställande av resultaträkning och balansräkning samt förslag till vinstutdelning

Enligt 21 § i lagen om Finlands Bank ska hälften av Finlands Banks vinst överföras till reservfonden, medan återstoden av vinsten ska reserveras för statens behov. Bankfullmäktige kan enligt lagen besluta att vinsten ska användas på något annat sätt, om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning för 2017 samt förslag till vinstutdelning

Bankfullmäktige fastställde den 23 mars 2018 bankens resultaträkning och balansräkning för 2017 enligt revisorernas utlåtande.

Bankfullmäktige beslutade den 23 mars 2018 att Finlands Banks vinst för berättelseåret, det vill säga 156 132 672,68 euro, ska disponeras på följande sätt: med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) ska 52 132 672,68 euro överföras till reservfonden, medan återstoden, det vill säga 104 000 000,00 euro, ska reserveras för statens behov.

Direktionens förslag till vinstutdelning för 2017 byggde på bestämmelserna om bokslut, monetära inkomster och vinstanvändning i lagen om Finlands Bank (214/1998) såväl som på bankens strategi och riktlinjerna i bankens balansräkningspolicy. Målen är enligt dem att riskhanteringen och kostnadseffektiviteten ska ge möjlighet till en stabil och i relation till eget kapital skälig vinstutdelning samt att en stabil vinstutdelning ska vara möjlig utan att bankens soliditet äventyras. Enligt 21 § i lagen om Finlands Bank kan bankfullmäktige besluta att vinsten ska användas på något annat sätt än enligt huvudregeln (50–50), om detta är motiverat med hänsyn till bankens ekonomiska ställning eller reservfondens storlek. Vid sitt möte den 23 mars 2018 beslutade bankfullmäktige med stöd av 11 § 1 mom. 3 punkten och 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) att vinsten för 2017, som uppgick till 156 132 672,68 euro, skulle disponeras så att 52 132 672,68 euro överförs till bankens reservfond och 104 000 000,00 euro reserveras för statens behov.

Fastställande av resultaträkning och balansräkning för 2018 samt förslag till vinstutdelning

Bankfullmäktige beslutade den 15 mars 2019 att Finlands Banks vinst för 2018, det vill säga 230 309 788,01 euro, ska disponeras på följande sätt:

Med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) överförs 87 309 788,01 euro av vinsten till reservfonden, medan återstoden på 143 000 000,00 euro reserveras för statens behov.

Uppföljning av Finlands Banks ekonomiska risker

Att genomföra penningpolitiken och trygga stabiliteten och funktionen i det finansiella systemet hör till centralbankens kärnuppgifter. Detta uppdrag är förenat med risker som kan ge upphov till förluster. Finlands Bank upprätthåller riskberedskapen genom att sörja för en stark balansräkning, alltså genom att öka avsättningarna och andelen eget kapital och vid behov minska riskerna i de finansiella tillgångarna.

Bankfullmäktige följer för sin del utvecklingen av Finlands Banks riskprofil och uppföljningen och hanteringen av dess ekonomiska risker.

Finlands Banks bedömning av den totala risken under 2019 är som sagt en förlust med 1 procents sannolikhet. Vid utgången av 2018 var den samlade riskbedömningen 2,1 miljarder euro. Den svaga ökningen av riskbedömningen har att göra med att Finlands Bank under året började beräkna riskerna

med fördelningsantaganden som prognostiserar större förluster än tidigare. Vid utgången av 2018 uppgick Finlands Banks tillgängliga värderegleringskonton till 0,9 miljarder euro och tillgängliga avsättningar till 4,0 miljarder euro. Grund- och reservfonden uppgick till 2,8 miljarder euro. Riskbuffertarna stärktes 2018 genom ökade avsättningar och värdeökning av valutareserven. Finlands Banks kapitaltäckning räcker till för att täcka de risker som banken exponeras för i sin verksamhet.

Andra behandlade ärenden

Till bankfullmäktiges viktigaste arbetsformer hör att föra diskussioner med Finlands Banks direktion om den ekonomiska utvecklingen globalt, i euroområdet och i Finland, om ECB:s monetära politik och det finansiella systemet i euroområdet samt om andra aktuella frågor som gäller ekonomisk politik, penningpolitik och finanssektor.

På bankfullmäktiges möten hölls under året anföranden med påföljande debatt om många olika teman.

På mötena behandlades de ekonomiska utsikterna i euroområdet, penningpolitiken, läget i det finansiella systemet och utvecklingen av den monetära unionen. Dessutom diskuterades den internationella ekonomiska utvecklingen och den ekonomiska politiken i ett bredare perspektiv. Bankfullmäktige koncentrerade sig på de ekonomiska utsikterna i övriga Norden, Italien, Kina och Ryssland.

Beträffande Finlands ekonomi behandlades de ekonomiska utsikterna, stabiliteten i det finansiella systemet, sysselsättningsutvecklingen, den strukturella arbetslösheten och ekonomiska prognoser på kort sikt.

Del 2. Finansinspektionen under 2018

I den här delen återges huvuddragen i Finansinspektionens (FI) verksamhet och EU:s finansiella tillsyn under 2017. Fokus ligger på bankfullmäktiges verksamhet och frågor som är centrala ur dess perspektiv. Finansinspektionens verksamhet behandlas i större detalj i såväl *Finansinspektionens verksamhetsberättelse 2018* som i Finansinspektionens direktionens berättelse till bankfullmäktige (*Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2018*). Berättelserna finns tillgängliga på Finansinspektionens webbplats.

Det finns åtskilliga andra publikationer och rapporter om Finansinspektionens verksamhet och om världsmiljön. Finansinspektionen publicerar till exempel kapitaltäckningssiffror och analyser av det ekonomiska läget och riskerna i företagen under tillsyn. De finns tillgängliga på finska på Finansinspektionens webbplats.⁷

Finlands Bank publicerar varje år artiklar och rapporter om finanssystemets tillstånd och stabilitet.⁸ ECB lägger årligen fram rapporter om finanssektorn och finansmarknaden i euroområdet.⁹

2.1 Finansinspektionens uppgifter, bankfullmäktiges ställning och Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionens uppgifter och bankfullmäktiges ställning

Finansinspektionen är administrativt knuten till Finlands Bank, men är oberoende i sina beslut. Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att se till att kreditinstituten, försäkrings- och pensionsanstalterna och andra lagfästa tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls.

Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. I sin tillsyn över ändamålsenligheten utvärderar bankfullmäktige hur det lagfästa målet har nåtts. Bankfullmäktige övervakar den allmänna effektiviteten framför allt utifrån hur personalstyrkan och budgeten generellt sett utvecklas i förhållande till arbetsuppgifterna, marknadsutvecklingen och förändringarna i lagstiftningen.

Bankfullmäktige utnämner Finansinspektionens direktionsmedlemmar och, på framställning av direktionen, även direktören. Direktionen ska enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) minst en gång om året ge en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen åt bankfullmäktige.

Finansinspektionens förvaltning

Finansinspektionen leds av en direktion. Direktionen ska lägga upp de särskilda målen och besluta om riktlinjerna för Finansinspektionens verksamhet. Den ska också styra och övervaka hur målen uppfylls och riktlinjerna iakttas. Dessutom ska direktionen bland annat behandla Finansinspektionens årliga budget och underställa den Finlands Banks direktion för fastställelse.

Ordförande i direktionen för Finansinspektionen till och med den 31 mars 2018 var *Olli Rehn*, ordförande i direktionen för Finlands Bank. Ordförandeposten övertogs den 1 april 2018 av *Marja Nykänen*, vice ordförande i Finlands Banks direktion. Avdelningschef *Katja Taipalus* var suppleant för ordföranden. Vice ordförande i direktionen för Finansinspektionen var statssekreterare, kanslichef *Martti Hentemäki* vid finansministeriet. Suppleant var konsultative tjänstemannen *Jaakko Weuro* fram till den 14 december 2018 och lagstiftningsrådet *Janne Häyrynen* därefter. Övriga medlemmar i direktionen var överdirektör *Outi Antila* vid social- och hälsovårdsministeriet, med direktör *Hannu Ijäs* som suppleant, vicehäradschef *Pirkko Juntti* fram till den 31 januari 2018, ekonom *Markku Pohjola* från och med

⁷ Se <https://www.finanssivalvonta.fi/sv/press--publicerat/>.

⁸ Se <https://www.eurojatalous.fi/>.

⁹ Se t.ex. rapporterna Financial Stability Review, som är offentliga och finns på ECB:s webbplats på adressen <http://www.ecb.europa.eu/pub/fsr/>.

den 1 februari 2018, filosofie kandidat, försäkringsmatematiker *Lasse Heiniö* från och med den 15 mars 2018 och politices doktor *Vesa Vihriälä*.

Direktör för Finansinspektionen var vicehäradshövding, ekonom *Anneli Tuominen*.

Sekreterare i direktionen var Finansinspektionens chefsjurist *Pirjo Kyyrönen*.

2.2 EU:s finansiella tillsyn, bankunionen och ECB som banktillsynsmyndighet

EU:s bankunion utgörs av tre så kallade pelare: 1) gemensamma tillsynsmekanismen, 2) gemensamma resolutionsmekanismen och 3) europeiska insättningsgarantisystemet. Till grund för både tillsynsmekanismen och resolutionsmekanismen ligger en gemensam s.k. regelbok, som alla EU-länderna följer. Målet är en enhetlig reglering, tillsyn och resolution.

- *Bankunionens första pelare – den gemensamma tillsynsmekanismen* År 2018 var den gemensamma tillsynsmekanismens fjärde år. Europeiska centralbanken utövar direkt tillsyn över alla betydande kreditinstitut i euroområdet. I Finland hade ECB direkt tillsyn över Nordea Bank Finland, OP Gruppen, Danske Bank och Kommunfinans under 2018. Finansinspektionen deltar i tillsynen av landets betydande kreditinstitut och i beslutsfattandet inom tillsynsmekanismen och svarar för den direkta tillsynen av mindre betydande banker.¹⁰ När bankunionen bildades tilldelades ECB också makrotillsynsbefogenheter i länderna inom bankunionen. ECB har rätt att skärpa användningen av makrotillsynsverktygen i EU:s kapitaltäckningsförordning och kapitaltäckningsdirektiv. Makrotillsynsbesluten fattas av ECB-rådet. Svagheterna i det finansiella systemet och systemets störningstolerans analyseras gemensamt av ECB och de nationella centralbankerna inom ECBS kommitté för finansiell stabilitet. Finlands Bank och Finansinspektionen förbereder tillsammans samarbetet med ECB inom makrotillsynsområdet.
- *Bankunionens andra pelare – den gemensamma resolutionsmekanismen* Den gemensamma resolutionsmekanismen bildar bankunionens andra pelare och består av EU:s gemensamma resolutionsnämnd, den gemensamma resolutionsfonden och de nationella resolutionsmyndigheterna. Den gemensamma resolutionsnämnden (Single Resolution Board, SRB) inrättades som nytt EU-organ i början av 2015 och förvaltar den gemensamma resolutionsfonden (Single Resolution Fund, SRF), som inledde sin verksamhet vid ingången av 2016. Resolutionsmekanismen möjliggör resolution av banker och värdepappersföretag i ett läge då de skulle drabbas av allvarliga ekonomiska svårigheter trots den gemensamma banktillsynen. Den centrala principen är att problemdrabbade bankers skuldbörda primärt axlas av bankens ägare och borgenärer. Den gemensamma resolutionsnämnden svarar för resolution och resolutionsplanering i fråga om Nordea, OP Gruppen och Kommunfinans. I Finland har Verket för finansiell stabilitet varit resolutionsmyndighet sedan sommaren 2015.¹¹ Verket har omfattande befogenheter att ingripa i bankernas verksamhet, exempelvis ta kontroll över banken, lösa in och vidareöverföra andelar, överföra bankens tillgångar och skulder och skriva ned värdet på skulderna. Verket deltar i verksamheten i EU:s resolutionsmekanism inom den gemensamma resolutionsnämnden och i resolutionskollegier. Det sköter också insättningsgarantiuppgifter och administrerar Insättningsgarantifonden.
- *Bankunionens tredje pelare – det gemensamma insättningsgarantisystemet* Europeiska kommissionen lade fram ett förslag till ett nytt europeiskt insättningsgarantisystem i november 2015. Arbetet för en gemensam insättningsgaranti har alltså påbörjats men insättningsgaran-

¹⁰ Tillsynsnämnden (Supervisory Board) i den gemensamma tillsynsmekanismen bereder beslutsförslagen, som överlämnas till ECB-rådet för godkännande. Om inte ECB-rådet inom utsatt tid motsätter sig beslutsförslaget, anses det ha godkänts. I tillsynsnämnden deltar från Finland Finansinspektionens direktör, en representant som särskilt utsetts av ECB och en representant för Finlands Bank.

¹¹ Finansministeriet svarar för resultatstyrning och övervakning av verksamheten. Verket har en delegation med uppgift att sörja för ett välfungerande samarbete och informationsutbyte mellan myndigheterna i ärenden som hör till verkets ansvarsområde. Delegationen består av representanter utsedda av Verket för finansiell stabilitet, finansministeriet, Finlands Bank och Finansinspektionen.

tin har fortfarande inte förverkligats. I december 2018 tillsattes en högnivågrupp som ska fortsätta utreda frågan. Målet är att den gemensamma insättningsgarantin ska öka förtroendet för banksystemet vid finanskriser och förebygga uttagsanstörningar. En europeisk insättningsgaranti skulle också minska stabilitetsriskerna med överstatliga banker och vara särskilt viktig för de länder som har en stor och koncentrerad banksektor.

Mer information om EU-systemet för finansiell tillsyn, den gemensamma tillsynsmekanismen och den gemensamma resolutionsmekanismen finns bland annat på följande webbplatser:

- Europeiska centralbanken: <http://www.bankingsupervision.europa.eu/>
- Verket för finansiell stabilitet: <http://rvv.fi/sv/den-gemensamma-resolutionsmekanismen>
- Gemensamma resolutionsnämnden: <https://srb.europa.eu/>

2.3 Finansinspektionens verksamhet 2018

Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att se till att kreditinstituten, försäkrings- och pensionsanstalterna och andra tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet, vilket är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet. Vidare ska Finansinspektionen se till att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls (se 1 § i lagen om Finansinspektionen).

Finansinspektionens direktion har lämnat en berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2018 (*Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2018*). I berättelsen 1) beskrivs tillståndet på finansmarknaden och Finansinspektionens strategi, 2) redogörs för hur Finansinspektionen beaktat bankfullmäktiges berättelse för 2017, 3) ges ett sammandrag över Finansinspektionens verksamhet 2018 och hur målen för året utfallit och 4) ges en uppskattning av hur tillsynen och tillsynsavgifterna kommer att förändras 2019.

Bland annat följande noteras i berättelsen:

- Kapitältäckningen i den finländska banksektorn försämrades under sista kvartalet 2018 i och med att Nordea bytte säte. Det som låg bakom var framför allt att finansinspektionen i Sverige och Europeiska centralbanken fastställde riskviktsgolv för Nordea och att de riskviktade posterna i kapitältäckningsanalysen därmed ökade. Trots att kapitältäckningsgraderna sjönk var kapitältäckningen i proportion till de riskviktade posterna i den finländska banksektorn fortfarande starkare än i EU i genomsnitt. Mätt i soliditet ligger kapitältäckningen i den finska banksektorn på europeisk medelnivå. Det jämförbara resultatet i banksektorn försämrades jämfört med året innan. Att räntenettot utvecklades positivt räckte inte till för att kompensera minskningen av nettoavkastningen på investeringarna eller ökningen av utgifterna i affärsverksamheten.
- Kapitältäckningen i livförsäkringsbolagen ökade från året innan och höll god nivå. Kapitältäckningen stärktes av att Solvens II-kapitalkravet minskade. Avkastningen på investeringarna var mindre än tidigare. Nedgången i aktiekurserna under andra halvåret kringskar placeringsavkastningen under tredje kvartalet och ränteintäkterna låg nära noll. Volatiliteten på kapitalmarknaden fick återverkningar framför allt på försäljningen av fondanknutna produkter och avgiftsinkomsten sjönk jämfört med året innan. De utbetalda försäkringsersättningarna inklusive återköpen av fondförsäkringar översteg premieintäkterna betydligt. Kapitältäckningen i skadeförsäkringssektorn blev starkare under året och var fortfarande god fastän den låga placeringsavkastningen och vinstutdelningen ledde till att kapitalbasmedlen minskade jämfört med slutet av 2017. Kapitältäckningsgraden i arbetspensionssektorn, relationen mellan tillgångar och exponeringar, försämrades under året. Försämringen skedde i synnerhet under sista kvartalet, men kapitältäckningen låg trots det fortfarande på en god nivå. Nedskrivningen av aktie- och ränteplaceringarna sänkte den totala avkastningen av pensionsmedlen. Avkastningen underskred avkastningskravet på avsättningarna.

Direktionens berättelse till bankfullmäktige finns i sin helhet tillgänglig på Finansinspektionens webbplats.

Finansinspektionens mål och måluppfyllelse 2018

Nedan granskas Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen utifrån direktionens berättelse.

Under 2018 följde Finansinspektionen sin uppdaterade strategi för 2017–2019, där fokus är inställt på att tillsynen anpassas efter omvärlden.

Finansinspektionens strategiska mål (tillsyn som speglar omvärldsförändringar) är följande: 1) vi avvägrar hot mot den finansiella stabiliteten och förtroendet för finansmarknaden genom rätt avvägd verksamhet, 2) vi fastställer hur djupgående tillsyn tillsynsobjektets risker och den aktuella frågans betydelse kräver, 3) vi fokuserar på inspektioner och tematiska bedömningar i vårt arbete, 4) vi anpassar vår verksamhet till förändringarna på bank-, försäkrings- och finansmarknaden, 5) vi fokuserar i det europeiska reglerings- och tillsynssamarbetet på frågor av kritisk betydelse för finansmarknaden i Finland, 6) vi intensifierar samarbetet med de nordiska tillsynsmyndigheterna för att främja finansiell stabilitet och förtroende för finansmarknaden i Finland, och 7) vi bidrar till att skapa ett innovationsfrämjande klimat i finanssektorn.

Bland de övriga strategiska målen (god kvalitet och effektivitet) finns att främja en harmoniserad riskbaserad tillsynspraxis i EU, fullödigt utnyttja EU-myndigheternas anvisningar och ECB:s tillsynspraxis, dra full nytta av digitaliseringsmöjligheterna samt ha standardiserade och effektiva processer och tidsenliga rapporterings- och analysystem. Dessutom har Finansinspektionen strategiska mål (expertis och gott anseende) som anknyter till kompetensutveckling för personalen, chefsarbete, anseende som arbetsgivare och kommunikation.

Tillsyn som speglar omvärldsförändringar

Beträffande Finansinspektionens verksamhet 2018 noterar direktionen att stabiliteten på den finländska finansmarknaden fortfarande var god men att omstruktureringen i finanssektorn fortsatte. Den största förändringen i den finländska finanssektorns struktur var att Nordea flyttade sitt säte till Finland. Omstruktureringarna fortsatte också inom arbetspensionssektorn. Digitaliseringsutvecklingen var en stor förändringskraft som påverkade hela finanssektorn. Den nya regleringen förde med sig nya tillsynsområden, bland annat övervakning av investeringsprodukter och nya skyldigheter att offentliggöra handel med värdepapper. Finansinspektionen beaktade dessa och andra förändringar i omvärlden när prioriteringarna i tillsynsarbetet skulle fastställas och verksamheten 2019 planeras.

Antalet slutförda inspektioner och tematiska bedömningar blev mindre än planerat. Inspektionsprocessen sågs över mot slutet av året. Översynen gjordes med fokus på uppföljningen av att planerna genomförs och kapaciteten att reagera på avvikelser. Antalet samlade kapitalbedömningar nådde inte upp till det målsatta antalet.

Temat för Finansinspektionens årliga seminarium var hushållens skuldsättning och makrotillsynsverktygen.

Banksektorn:

Nordea flyttade sitt säte till Finland i början av oktober som planerat. De anknyttande besluten, som bereddes av Finansinspektionen, fattades enligt planerna. Det viktigaste var ECB:s koncessionsbeslut om Nordeas nya bank i Finland.

Den egentliga tillsynen över Nordea i samarbete med ECB inleddes i oktober. Tillsynen utövas under ledning av ECB, men största delen av arbetet i praktiken utförs av Finansinspektionen. Med detta som utgångspunkt kom Finansinspektionen överens med ECB om ansvaret för de olika delområdena. Finansinspektionen fick ta ansvar för många viktiga områden såsom övervakningen av kreditrisken och marknadsriskerna. En ny organisationsstruktur för banktillsynen till stöd för tillsynen över Nordea infördes.

Finansinspektionen har lagt vikt vid ett smidigt nordiskt samarbete inom tillsynen över Nordea. ECB och de nordiska tillsynsmyndigheterna kom överens om samarbetspraxis innan tillsynsansvaret överfördes.

Förberedelserna inför flyttningen av Nordeas säte inverkade inte på den övriga tillsynen över den finländska banksektorn. Tillsynen fortsatte som normalt.

Försäkringssektorn

Övervakningen av att arbetspensionsmedlen används på behörigt sätt genomfördes enligt planen. Målet prioriterades i den fortlöpande tillsynen. Dessutom startades inspektioner i enskilda bolag inom ramen för temat. En inspektion gällde om förvaltningen var förenlig med anvisningar och bestämmelser. En utredning gjordes om placeringsutgifterna och arvoden för direktförsäkring. Dessutom gjordes utredningar kring risk- och solvensbedömningar och pensionsanstaltens beredskap för ikraftträdandet av dataskyddsförordningen.

Inom den fortlöpande tillsynen över skade- och livförsäkringsbolagen prioriterades frågor som gällde förvaltningssystemet, övervakningsfunktionerna och bedömningen av behörigheten hos personer på ledande poster. Finansinspektionen tillsatte för första gången ett ombud för att övervaka verksamheten i ett försäkringsbolag. Vid inspektionerna i skade- och livförsäkringsbolagen påträffades brister i kapitaltäckningsanalysen och beräkningen av avsättningarna, bland annat när det gällde att beakta utgifter i verksamheten. I en tematisk bedömning av utläggningar upptäckte Finansinspektionen att bolagen inte har följt reglerna till alla delar. Som ett led i den fortlöpande tillsynen såg Finansinspektionen till att den bindande regleringen efterlevdes och att bland annat riskhanteringen och internkontrollen var tillräckligt omfattande också i fråga om utlagda funktioner.

Inom sektorn för arbetslöshetsförsäkringar granskades arbetslöshetskassornas internkontroll och riskhantering samt förberedelserna för ikraftträdandet av dataskyddsförordningen. Dessutom kontrollerades efterlevnaden av tidigare uppmaningar och rekommendationer. Arbetslöshetskassorna gjordes uppmärksamma på ordnandet av internkontroll och riskhantering. I fråga om dataskyddsförordningen aktualiserades gemensamma register och tekniska och organisatoriska förutsättningar för att lägga ut register. Beträffande efterlevnaden av tidigare uppmaningar tog Finansinspektionen upp jävsfrågor, förfarandet i medlemskapsfrågor och då framför allt inom utlagda funktioner samt de uppgifter om förmånsprocessen som ska lämnas till arbetslöshetskassans styrelse.

De regleringsprojekt som är viktiga för att försäkringstillsynen ska lyckas stöddes genom medverkan i Eiopas¹² arbete och kontakter med de berörda ministerierna. I synnerhet höll Finansinspektionen regelbundet kontakt med försäkringsavdelningen vid social- och hälsovårdsministeriet. Syftet var att se till att ministeriet skulle ha tillgång till aktuella iakttagelser som gjorts i tillsynen för att kunna åtgärda eventuella missförhållanden i regelverket.

Makrotillsynen

Direktionen för Finansinspektionen fattade beslut om ett flertal makrotillsynsåtgärder under året. I mars beslutade den att skärpa den maximala belåningsgraden för andra än de som köper sin första bostad med fem procentenheter, det vill säga till 85 procent. Lånetaket för dem som köper sin första bostad förblev detsamma som tidigare, 95 procent. I juni beslutade direktionen avkräva alla finländska kreditinstitut en systemriskbuffert medan större kreditinstitut påfördes buffertkrav som var specifika för varje kreditinstitut. Ett beslut fattat 2017 om riskviktsgolv på 15 procent för bolån trädde dessutom i kraft i början av 2018.

Tillsammans med Finlands Bank gjorde Finansinspektionen samlade bedömningar av Nordeas påverkan på systemrisken och tillämpningen av makrotillsynsverktygen. Kapitalbuffertbesluten gällande Nordea bygger på bedömningarna.

¹² EIOPA = European Insurance and Occupational Pensions Authority, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

Finansinspektionen har deltagit aktivt i debatten om makrotillsynsverktyg i Finland och på europeiska forum samt i finansministeriets arbetsgrupp som utreder frågan om att begränsa hushållens skuldsättning. Makrotillsynsstrategin, som lades fast i slutet av 2018, stöder direktionens uppgift att fatta beslut om den nationella makrotillsynspolitik.

Värdepapperssektorn och marknadsuppförandet

När den nya regleringen (PRIIPS¹³, MiFID2¹⁴/MiFIR¹⁵, PSD2, IDD¹⁶, IFRS-standarderna) trädde i kraft innebar det att Finansinspektionen fick vägleda aktörer, avgöra tolkningsfrågor och utveckla tillsynsmetoderna. Finansinspektionen använde tematiska bedömningar för att se till att företagen under tillsyn hade beredskap att följa den nya regleringen. Alla tematiska bedömningar blev dock inte klara före utgången av året.

Finansinspektionen inspekterade försäljningen av investeringsprodukter, i synnerhet bedömningen av om produkterna var lämpliga för kunderna, och riskhanteringen bland AIF-förvaltare. Utifrån de iakttagelser som gjordes vid inspektionerna påförde Finansinspektionen en administrativ sanktion för brister i investeringsrådgivningen och försäljningen av investeringsprodukter och investeringsförsäkringar.

På EU-nivå förekom det brister i omfattningen av de uppgifter om handeln som rapporterades i enlighet med MiFID2/MiFIR-regleringen. Följden blev att det gick långsamt att etablera tillsynen och nyttja den rapporterade informationen bland annat i tillsynen över handeln.

Finansinspektionen övervakade att informationen till investerarna var korrekt, framför allt i fråga om den nya regleringen och i börsintroduktionen av First North-bolagen på Helsingforsbörsen. Marknaden för börsintroduktion var fortsatt livlig. Finansinspektionen fortsatte med sina tillsynsbesök hos de bolag som skulle noteras. Utifrån iakttagelserna hade bolagen i huvudsak god beredskap.

I tillsynen över de nya IFRS-standarderna började Finansinspektionen analysera bolagens lösningar för konkret tillämpning i stället för att bevaka införandeprocesserna och utveckla kompetensen inom tillsynen. Men arbetet med analyserna har nu bara påbörjats eftersom de slutliga ståndpunkterna kräver godkännande på europeisk nivå via ESMA¹⁷.

Finansinspektionen fick informationsunderlag för att göra prioriteringar inom tillsynen med anknytning till digitaliseringsutvecklingen bland annat via Innovations-helpdesken och det europeiska och nordiska samarbetet. Det nordiska samarbetet etablerades på områdena Fintech och PSD2. I PSD2-uppföljningsgruppen diskuterades en lång rad svåra tolkningsfrågor. Ett aktuellt fenomen som togs upp var aktörerna bakom virtuella valutor inom olika sektorer.

Förhindrande av penningtvätt

I sin fortlöpande tillsyn och vid sina inspektioner har Finansinspektionen utvärderat rutinerna för att förhindra penningtvätt i företagen under tillsyn. Utifrån de iakttagelser som gjorts vid tillsynen finns det fortfarande mycket att utveckla i rutinerna. Under året förekom det misstankar om omfattande penningtvätt också i nordiska banker. Finansinspektionen började utreda de misstankar som gällde åtgärderna och rutinerna i de företag som står under Finansinspektionens tillsyn.

¹³ PRIIPS = Packaged retail and insurance-based investment products, investeringsprodukter för icke-professionella investerare, även försäkringsbaserade produkter.

¹⁴ MiFID = Markets in Financial Instruments Directive, direktivet om marknader för finansiella instrument.

¹⁵ MiFIR = Markets in Financial Instruments Regulation, förordningen om marknader för finansiella instrument.

¹⁶ IDD = Insurance Distribution Directive, direktivet om försäkringsdistribution.

¹⁷ ESMA = European Securities and Markets Authority, Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Den OECD-anknutna¹⁸ arbetsgruppen FATF (Financial Action Task Force), som arbetar med bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, slutför sin bedömning gällande Finland under det första halvåret 2019. Processen för bedömningen har pågått i ungefär två år. Länderrapporten publiceras i april 2019.

Finansinspektionens arbete med att ta fram ett verktyg för riskbedömning för att hindra penningtvätt gick framåt enligt planerna. I slutet av 2018 startades informationsinsamling som planerat inför riskbedömningar i varje enskilt företag under tillsyn. Företagen ska rapportera sina risker och hanteringsmetoder senast i mars 2019.

God kvalitet och effektivitet

Åtgärderna för att höja kvaliteten och effektiviteten i verksamheten fokuserades på tillsynsanalytik och tillsynsprocesser. Utvecklingen av it-systemen gick framåt även om flera projekt låg efter den ursprungliga tidsplanen. De viktigaste orsakerna till att projekten drog ut på tiden var att systemspecifikationerna ändrades och att arbetsmängderna var större än planerat och de personella resurserna följaktligen inte räckte till och dessutom delvis byttes ut.

Systemet för rapportering av det ekonomiska läget och riskerna i företagen under tillsyn fungerade stabilt. Utvecklingsbehoven åtgärdades till en del men vissa senarelades till följande år. Orsaken till dröjsmålen var att arbetsmängderna var större än planerat och inte kunde skötas med de resurser som fanns tillgängliga.

Projektet för ett signal- och analysystem som väsentligt ska effektivisera tillsynen över handeln med värdepapper gick framåt enligt planerna. Ett system för transaktionsrapportering enligt MiFID2/MiFIR-reglerna infördes som planerat i januari 2018. Det drog ut på tiden innan rapporteringen kunde användas i tillsynen, eftersom det förekom problem med att samordna rapporteringssystemen i EU.

Genomförandet av ett projekt för ett e-tjänstsystem startade i mars. Projektet ligger två månader efter sitt tidsschema på grund av ändringar i specifikationerna och i leverantörens personal. Finansinspektionen öppnade sina omarbetade webbsidor i december.

I behandlingen av anmälningar om tillhandahållande av investeringstjänster över gränsen genomfördes ett pilotprojekt för att nyttja software robotics. Innovations-helpdeskens process effektiviserades. Men tjänsten blev överbelastad av alla frågor som kom in. Arbetet med att skapa ett ramverk för tillsynen över digitala tjänster och funktioner inleddes men kunde inte slutföras under året som det var tänkt.

Tillsynen över de banker som direkt övervakas av Finansinspektionen effektiviserades genom att nya automatiserade verktyg togs fram till hjälp för tillsynsmyndigheterna. Verktygen gör det möjligt att enkelt få en helhetsbild av bankens viktigaste nyckeltal. Samtidigt har övervakningen av överskridandet av en del numeriska gränsvärden som regleringen kräver effektiviserats.

Utvecklingen av försäkringstillsynen utföll i stort sett som planerat. Chefsarbetet fördelades mellan flera personer än tidigare, verktyg togs fram till stöd för djupgående och systematisk tillsyn och alla tre byråer satsade på uppföljning. Samarbetet mellan byråerna och den tydligare arbetsfördelningen bidrog i väsentlig grad till måluppfyllelsen för tillsynen.

Expertis och gott anseende

Under året satsade Finansinspektionen på sitt strategiska mål "expertis och gott anseende" bland annat genom att stärka sitt anseende som arbetsgivare, göra satsningar på chefsarbete och utöka vägledningen.

Inom utvecklingen av chefsarbetet gjordes satsningar på förändringar i ledarskapskulturen och spridning av de bästa redskapen i arbetet. Flexibiliteten i arbetet utökades bland annat genom att ett försök

¹⁸ OECD = The Organisation for Economic Co-operation and Development, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling.

med mobilt arbetsställe gjordes och reglerna för distansarbete sågs över så att de nu tillåter fler distansarbetsdagar än tidigare.

Finansinspektionen har som mål att utveckla framtidsindikationerna som ett led i tillsynen, vilket höjer organisationens profil som kompetent tillsynsmyndighet. Finansinspektionen öppnade sina nya webbsidor i december. Innehållet är nu mer lättläst och fokuserat på målgruppen. Den visuella utformningen förbättrades och uppbyggnaden förtydligades. Förhandsinformationen om tematisk tillsyn utökades.

Bedömning av förändringar i tillsynen och tillsynsavgifter 2019

I sin berättelse noterar direktionen följande om förändringar i tillsynen:

Den finansiella stabiliteten i Finland är fortsatt god, men det finns risker som är svåra att bedöma och som är förknippade med finansmarknadens struktur och omvärldsutvecklingen. Omvärlden förändras och blir allt mer digitaliserad, vilket innebär utmaningar för tillsynen. En proportionerlig och riskbaserad tillsyn framhävs när verksamheten ska riktas in i enlighet med förändringarna.

Tillsynen över Nordea genomförs enligt ECB:s tillsyns- och inspektionsplaner. I samarbetet med ECB ligger fokus på det nordiska samarbetet. Utöver solvenstillsynen under ledning av ECB har Finansinspektionen ansvar för andra delområden som gäller Nordea, såsom tillsynen över marknadsuppförande, koncernbokslut och förhindrande av penningtvätt. Den gemensamma banktillsynen i euroområdet är fortsatt intensiv också i fråga om tillsynen över andra stora finska banker. Enligt principerna för den gemensamma banktillsynen ska Finansinspektionen stå för ungefär 75 procent av resurserna för solvenstillsynen.

Tillsynen över förhindrandet av penningtvätt stärks så att den svarar mot temats ökade betydelse. Tillsynsresurserna stärks med fem ordinarie tjänster och verksamheten organiseras i form av en egen byrå. Med hjälp av de extra resurserna och omläggningen av rutinerna breddas tillsynen samtidigt som formbundna riskbaserade metoder införs och inspektionerna utökas.

Verktygen och processen för makrotillsyn utvecklas vidare i samverkan med Finlands Bank och finansministeriet. Gemensamma insatser görs för att makrotillsynsverktygen ska kompletteras med instrument gällande efterfrågan. I slutet av 2018 offentliggjorde direktionen för Finansinspektionen sin makrotillsynsstrategi, som sammanställer de politiska målen, indikatorerna och instrumenten till en konsekvent helhet.

För tillsynen över den allt mer digitaliserade finanssektorn skapas en handlingsmodell som beskriver tillsynsmålen, infallsvinkeln och Finansinspektionens hållning till innovativa aktörer som eventuellt kommer att beröras av tillsyn. Tillsynsstrukturen uppdateras så att den bättre beaktar särskilda frågor som gäller digitala tjänster och funktioner under tillsyn.

Inom försäkringssektorn prioriteras bevakningen av förändringarna i företagens omvärld och en framåtblickande, utmanande kritisk och tillräckligt omfattande tillsyn. I tillsynen beaktas de delområden som kräver mer fokus på grund av förändringarna i företagen under tillsyn: efterlevnad av lagar och koncessioner, grupp-tillsyn, behörighet för personer på ledande poster och ändringar i lagstiftningen, bland annat dataskyddslagstiftningen. Inom arbetspensionssektorn ligger fokus fortfarande på tillsyn över behörig användning av arbetspensionsmedlen och förvaltning i företagen under tillsyn, i synnerhet compliancefunktionen. Tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen fokuseras på den interna kontrollen och riskhanteringen.

Tillsynen över kundskyddet prioriterar produkthantering enligt MiFID2 och tillhandahållande av försäkringsbaserade investeringsprodukter (IDD). Finansinspektionen utreder behovet av handledning, råd och stöd i grundläggande banktjänster för de kundkategorier som har svårigheter med att börja använda digitala banktjänster. Finansinspektionen gör bedömningar av hur kunderna ska få information om de digitala tjänsterna och alternativen och vilka utsikterna är. Digitaliseringen leder till att de nya aktörerna, tjänsterna och produkterna blir fler. Nya tillsynsansvar uppkommer bland annat till följd av

bestämmelserna om nya aktörer bakom virtuella valutor. Tillsynen över företagsverksamhet som går ut på kapitalförvaltning fokuseras på riskhantering och i synnerhet på frågor som gäller likviditet, skuldsättningskvot och värdering av fonder.

Tillsynen över bokslut ska gälla de nya IFRS-standarderna, eftersom exempelvis införandet av den nya standarden för finansiella instrument i banksektorn inte nådde upp till tillsynsmyndighetens mål. Att investerarna får information på tillbörligt sätt övervakas dessutom bland annat med avseende på den nya regleringen (bl.a. den nya prospektregleringen och direktivet om aktieägarnas rättigheter). En prioritering är beredskapen hos nya börslistade bolag på den aktiva marknaden för börsintroduktion.

Tillsynsavgifterna kommer att uppgå till ungefär 29,8 miljoner euro 2019, vilket är ungefär 13,3 procent mer än 2018. Flyttningen av Nordeas säte till Finland ledde till att tillsynsavgiftsintäkterna ökade betydligt. Tack vare de ökade intäkterna kan den extra arbetsmängd som Nordea kräver avklaras utan att tillsynsavgifterna för övriga avgiftsskyldiga stiger.

Digitaliseringen och förändringarna i omvärlden leder till ett tryck på att ändra och anpassa Finansinspektionens verksamhet efter de förändrade omständigheterna. De här ändringarna kan också påverka tillsynsavgiftsintäkterna.

Finansinspektionen väntar sig inte några större förändringar i antalet företag under tillsyn 2019.

2.4 Handlagda ärenden och bankfullmäktiges bedömning av dem

Bankfullmäktiges bedömning av föregående berättelseår och Finansinspektionens åtgärder med anledning av den

I sin allmänna ändamålsenlighetsbedömning av Finansinspektionen menar bankfullmäktige i sin berättelse för 2017 att myndigheten nått de mål som ställs på den i lag. Bankfullmäktige anser att de strategiska mål och val som Finansinspektionen satt upp för sig själv är ändamålsenliga. Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen med hänsyn till den allmänna genomslagskraften har skött sitt ständigt skiftande verksamhetsområde effektivt och med en adekvat kostnadsutveckling.

I sin berättelse för 2017 kom bankfullmäktige med följande uppmaningar till Finansinspektionen:

1. Finansinspektionen ska bidra till att säkerställa dels att dess verksamhet anpassas efter förändringarna på bank-, försäkrings- och finansmarknaderna, dels att det för finansiell tillsyn finns de resurser att använda som krävs för trovärdig tillsyn under omständigheter som förändras.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen har anpassat sin verksamhet efter omvärldsförändringarna bland annat genom att omorganisera sin verksamhet och utöka resurserna. Under första halvåret 2018 inrättades en egen byrå för tillsynen över Nordea. Byrån finns inom banktillsynsavdelningen. Ändringen kompletterade den omorganisering som gjordes 2017, där egna avdelningar inrättades för banktillsyn och försäkringstillsyn. I slutet av året fattades beslut om en omorganisering som går ut på att den nuvarande avdelningen för marknads- och uppförandetillsyn blir en avdelning för tillsyn över kapitalmarknaden genom att de andra tillsynsavdelningarna tar över uppförandetillsynen över banker, försäkringsbolag och betalningsinstitut. Ändringen införs i mars 2019.
- Direktionen för Finansinspektionen beslutade att öka Finansinspektionens personalresurser. Personalstyrkan ökades med 32, varav största delen arbetar inom tillsynen över Nordea.

2. Finansinspektionen ska bidra till att det finns tillbörliga makrotillsynsverktyg att använda i Finland.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen deltog aktivt i debatten om makrotillsynsverktyg i Finland och på europeiska forum. Makrotillsynsstrategin, som lades fast i slutet av 2018, stöder direktionens uppgift att fatta beslut om den nationella makrotillsynspolitiken. Under året lyfte Finansinspektionen fram farhågor över att de tillgängliga verktygen inte räcker till för att tygla framför allt hushållens skuldsättning. Temat för Finansinspektionens årliga seminarium i november var hushållens skuldsättning och makrotillsynsverktygen. På seminariet behandlades bland annat andra länders erfarenheter av makrotillsynsverktyg gällande låntagare.
 - Finansinspektionen medverkade i finansministeriets arbetsgrupp som utredde möjligheten att begränsa hushållens skuldsättning och behovet av eventuella extra verktyg. Arbetsgruppen har som mål att slutföra sitt arbete och lägga fram sina lagförslag i mars 2019.
3. Finansinspektionen ska bidra till att främja en positiv utveckling på marknaden för bolån och konsumtionskrediter med anknyttande risker.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Under 2018 fattade direktionen beslut om en rad åtgärder för att främja en stabil marknad för bolån och konsumtionskrediter. Beslutet om att höja riskvikterna för bolån trädde i kraft vid ingången av 2018. Den maximala belåningsgraden för andra än de som köpte sin första bostad skärptes med fem procentenheter i mars, det vill säga till 85 procent. Beslutet om kapitalbuffertar inom banksektorn bidrar till att stärka kapitaltäckningen i sektorn och främjar den vägen också stabiliteten på bostadsmarknaden.
 - Under året utredde Finansinspektionen riskerna med husbolagslån och på marknaden för konsumtionskrediter och behovet av ökad reglering samt deltog i förberedelserna inför ett positivt kreditregister. När resultaten av utredningarna offentliggjordes uppmanade Finansinspektionen kreditgivarna att utveckla sin praxis för att bevilja krediter, så att de påträffade bristerna skulle avhjälpas.
4. Finansinspektionen ska följa upp och bidra till att säkerställa dels att tillgången till grundläggande banktjänster inte riskeras till följd av omstruktureringen i banksektorn, digitaliseringen och utvecklingen av handlingsmodellerna, dels att effekterna av lagstiftningen om betalkonton med grundläggande funktioner utreds.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen ser det som viktigt att kunder som inte kan använda tjänsterna på nätet erbjuds ett servicepaket fastän det i regel fortfarande skulle finnas god tillgång till grundläggande banktjänster. Utifrån den årliga utredningen kring grundläggande banktjänster konstaterades antalet privatkundskontor ha minskat ytterligare medan allmänheten/konsumenterna hade allt mer omfattande tillgång till varierade webbtjänster och mobila tjänster. Men de digitala banktjänsterna måste bli mer användarvänliga och alternativen till e-tjänster måste utvecklas ytterligare. Därför kommer Finansinspektionen 2019 att vidta tillsynsåtgärder för att utreda bankernas praxis och tjänsteutbud inom grundläggande banktjänster.

Finansinspektionen kom med följande rekommendationer till inlåningsbankerna:

- Erbjud de kunder som inte kan använda nätbank och betalkort ett enkelt och tydligt servicepaket med alternativa sätt att sköta bankärenden till skäligt pris.
- Utforma nätbankstjänsterna så att de blir enkla och tydliga, utvärdera dem ur tillgänglighetsperspektiv och utveckla tjänsterna på nätet utifrån målgruppens synpunkter så att tjänsterna blir så tillgängliga som möjligt.

- Erbjud kunderna hjälp via olika kanaler när tjänsterna på nätet och övriga tjänster ska lanseras, när det inträffar problem med tjänsterna och när det görs ändringar i tjänsterna.
 - Se till att kunderna får tillräckligt med information om ändringar i serviceutbudet och framför allt i kontorsservicen.
 - Ge kunderna vägledning i fullmaktspraxis om det behövs.
5. Finansinspektionen ska bidra till att säkerställa att regleringen på olika nivåer i finanssektorn blir så transparent och samordnad som möjligt och harmoniserad i de olika EU-länderna.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen medverkade i de mest relevanta arbetsgrupperna som tillsatts av europeiska myndigheter för att bereda reglering och bidrog den vägen till en så samordnad och harmoniserad reglering som möjligt.
 - Finansinspektionen fortsatte med sitt aktiva samarbete med både finansministeriet och social- och hälsovårdsministeriet och bidrog med expertis i beredningen av EU-lagstiftning.
6. Finansinspektionen ska bidra till att säkerställa att de särskilda egenskaperna hos den finländska finanssektorn och dess aktörer identifieras i banktillsynen under ECB:s ledning och lyfts fram vid beredningen av europeisk lagstiftning.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- I beredningen av lagstiftning har Finansinspektionen det europeiska perspektivet som utgångspunkt och försöker konstruktivt hitta de bästa gemensamma lösningarna. Det ligger också i den finländska finanssektorns intresse att regleringen är samordnad i EU-länderna. Nationella optioner och olika genomförande av regleringen kan leda till snedvridningar i konkurrensen och försämra konsumenternas och investerarnas möjligheter att jämföra olika aktörer sinsemellan. När Finansinspektionen medverkade i arbetsgrupper som beredde europeisk reglering lyfte den vid behov fram de särskilda egenskaperna hos den finländska finanssektorn och dess aktörer, framför allt när konsekvenserna av den nya regleringen bedömdes.
 - Ungefär 75 procent av arbetet med ECB-tillsynen över finländska banker utförs av Finansinspektionen. Den här arbetsfördelningen ska se till att de särdrag hos den finländska finanssektorn som är väsentliga för tillsynen blir beaktade i den banktillsyn som genomförs under ledning av ECB.
7. Finansinspektionen ska bidra till att samarbetet med de nordiska tillsynsmyndigheterna fungerar och är effektivt samt stöder den finansiella stabiliteten i Finland.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen framhöll för ECB hur viktigt det är med ett smidigt nordiskt samarbete inom tillsynen över Nordea. Tillsynsmyndigheterna har haft ett fortsatt bra samarbete efter att tillsynsansvaret övertogs av ECB.

- Inom försäkringssektorn fortsatte det aktiva samarbetet mellan olika experter i de permanenta arbetsgrupperna. Fokus låg på praktiska tillsynsfrågor och samarbete inom den gemensamma tillsynen över vissa företag.
 - Ett samarbete mellan de nordiska tillsynsmyndigheterna kring nya betaltjänster (PSD2) och finansteknik, alltså fintech, startade under andra halvåret 2017 på initiativ av de finska och svenska tillsynsmyndigheterna. Den nordiska finanssektorn är föregångare på digitalisering, så anknytande tolkningsfrågor måste ofta avgöras här tidigare än på annat håll i Europa.
 - Det nordiska samarbetet inom tillsynen över fondverksamhet och börsverksamhet var fortsatt intensivt. Det övriga nordiska tillsynssamarbetet inom värdepapperssektorn omorganiserades på initiativ av Finland, bland annat för att förtydliga ansvarsfördelningen inom tillsynen över Nordeas investeringstjänster. Inom värdepapperssektorn deltog finska Finansinspektionen också i gemensamma tillsynsprojekt med Finansinspektionen i Sverige.
8. Finansinspektionen ska genom egna åtgärder ändamålsenligt främja den tekniska utvecklingen i finanssektorn på marknadsmässiga villkor.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Den tekniska utvecklingen inom finanssektorn är för närvarande kraftigast inom betaltjänsterna. Det andra betaltjänstdirektivet PSD2 påskyndar denna utveckling. Finansinspektionen har gett sektorn stöd inför omställningarna genom att hösten 2017 tillsätta en PSD2-uppföljningsgrupp som ska förmedla aktuell information om temat, diskutera tolkningsfrågor, komma med anvisningar och svara på frågor från aktörerna. I uppföljningsgruppen är fler än 70 organisationer representerade.
 - Via Innovations-helpdesken möter Finansinspektionen nya aktörer som nyttjar teknik (s.k. fintech-företag). Under året anlätades helpdesken betydligt mer än tidigare.
 - Finansinspektionens experter medverkade i olika uppstartsevenemang och berättade om Innovations-helpdesken och regleringen i finanssektorn. Under Slush-veckan ordnade Finansinspektionen nu för tredje gången ett eget evenemang. Den här gången var temat virtuella valutor och reglering.
9. Bankfullmäktige såg det fortfarande också som viktigt att varje aktör i finanssektorn –oavsett bolagsform och val av handlingsmodell – deltar i att täcka kostnaderna för tillsynen över sin verksamhet på ett jämligt sätt.

Finansinspektionens observationer och åtgärder:

- Finansinspektionen täcker sina kostnader med tillsynsavgifter (90 %) och åtgärdsavgifter (5 %), medan Finlands Bank står för resten (5 %).
- Kostnaderna för det fortlöpande tillsynsarbetet täcks med tillsynsavgifter. Kostnaderna för åtgärder som vidtagits på ansökan av företagen under tillsyn täcks med åtgärdsavgifter.
- De tillsynsavgifter som betalas av de avgiftsskyldiga motsvarar de budgeterade utgifterna. Till underlag för beräkningen av tillsynsavgifterna används bland annat balansräknings- och omsättningssiffror i företagen under tillsyn.
- År 2017 tog Finansinspektionen initiativ till lagstiftning för att se över lagen om tillsynsavgifter i fråga om filialer till EES-försäkringsbolag¹⁹ på så sätt att tillsynsavgiften ska

¹⁹ EES = Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

täcka de kostnader som tillsynen orsakar Finansinspektionen. Men lagändringen har ännu inte genomförts.

- Finansinspektionen gör en analys av varje kategori av företag under tillsyn för att bedöma om företagen jämnt deltar i att täcka tillsynskostnaderna. Vid uppdateringen av analysen 2018 beaktas de betydande förändringarna i omvärlden.

Andra behandlade ärenden

Utifrån aktuella översikter över Finansinspektionens verksamhetsområde diskuterade bankfullmäktige under året bland annat läget och riskerna i finanssektorn, flyttningen av Nordeas säte, husbolagslån och anknytande risker, hushållens skuldsättning, de ökande konsumentkrediterna samt makrotillsynen och makrotillsynsverktygen i Finland och Norden. Dessutom diskuterades oreglerade fordringar, läget i den italienska banksektorn, övervakningen av penningtvätt, stresstester och IMF:s artikel 4-konsultation. Utifrån utredningen om grundläggande banktjänster diskuterade bankfullmäktige tillgången till och prissättningen på grundläggande banktjänster, omställningarna i finanssektorn, förändringarna till följd av digitaliseringen och virtuella valutor.

Bankfullmäktiges bedömning av Finansinspektionens verksamhet 2018

Ledningen för Finansinspektionen har lämnat sin berättelse om Finansinspektionens verksamhet 2018 till bankfullmäktige och publicerat Finansinspektionens verksamhetsberättelse. Utifrån de här berättelserna, diskussionerna på bankfullmäktiges sammanträden och annan information vill bankfullmäktige framföra följande:

Allmän ändamålsenlighet i Finansinspektionens verksamhet

I sin allmänna ändamålsenlighetsbedömning av Finansinspektionen menar bankfullmäktige att myndigheten nått de mål som ställs på den i lag.

Bankfullmäktige anser att de strategiska mål och val som Finansinspektion satt upp för sig själv är ändamålsenliga.

Allmän effektivitet i Finansinspektionens verksamhet

Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen med hänsyn till den allmänna genomslagskraften har skött sitt ständigt skiftande verksamhetsområde effektivt och med en adekvat kostnadsutveckling.

Bankfullmäktige anser att Finansinspektionen har bemött omstruktureringarna inom finanssektorn på lämpligt sätt. Exempelvis har Finansinspektionen anpassat sin verksamhet på det sätt som flyttningen av Nordeas säte har krävt.

Uppmaningar

Bankfullmäktige konstaterar åter att det är viktigt att varje aktör i finanssektorn – oavsett bolagsform och val av handlingsmodell – deltar i att täcka kostnaderna för tillsynen över sin verksamhet på ett jämnt sätt.

Bankfullmäktige uppmanar Finansinspektionen att

- bidra till att säkerställa dels att dess verksamhet anpassas efter strukturförändringarna på bank-, försäkrings- och finansmarknaderna, dels att Finansinspektionen har de resurser att använda som krävs för trovärdig tillsyn,
- för egen del och i samverkan med andra myndigheter bidra till att det i Finland finns lämpliga makrotillsynsverktyg att använda och att riskerna med bostads- och bostadsaktiebolagslån och på marknaden för konsumentkrediter utvecklas positivt,

- bidra till att de särskilda egenskaperna hos den finländska finanssektorn och dess aktörer identifieras i banktillsynen under ECB:s ledning och lyfts fram vid beredningen av europeisk lagstiftning,
- bidra till ett effektivt och fungerande samarbete dels med de nordiska tillsynsmyndigheterna, dels med de andra europeiska myndigheterna,
- bidra till finanssektorns tekniska utveckling på marknadsvillkor,
- bidra till att säkerställa att hushållens tillgång till grundläggande banktjänster inte riskeras till följd av omstruktureringen i banksektorn och den tekniska utvecklingen,
- för egen del och i samverkan med andra aktörer bidra till att privatpersoner och hushåll har den finansiella läskunnighet och kompetens som de behöver för att fatta förnuftiga ekonomiska beslut och inse vilka risker det finns i finanssektorn och över lag,
- i samverkan med andra myndigheter se till att det inte uppstår skuggområden i förhindrandet, regleringen eller övervakningen av penningtvätt och att missbruk av det finansiella systemet för penningtvätt hindras så att bankverksamheten fortsatt har förtroende och legitimitet bland allmänheten.

Bankfullmäktige noterar också att det framöver kommer att behövas en diskussion om hur sanktionsavgifterna, påföljderna och straffen för missbruk, förseelser och brott inom finanssektorn kan utvecklas både nationellt och i ett gemensamt europeiskt perspektiv.

Del 3. Särskilda teman

Artiklarna i den här delen har skrivits i samarbete med Finlands Bank och experter på Finansinspektionen.

Artikel 1. Normalisering av penningpolitiken i euroområdet och Förenta staterna

Inledning

Under finanskrisen sänktes de penningpolitiska räntorna under noll och ECB:s balansräkning steg mycket på grund av ett omfattande program för köp av värdepapper. Ränteskillnaderna mellan staterna inom euroområdet har minskat klart, och den riskfria räntenivån är exceptionellt låg. Enligt flera bedömningar har räntorna med anledning av köpprogrammen sjunkit med cirka en procentenhet.

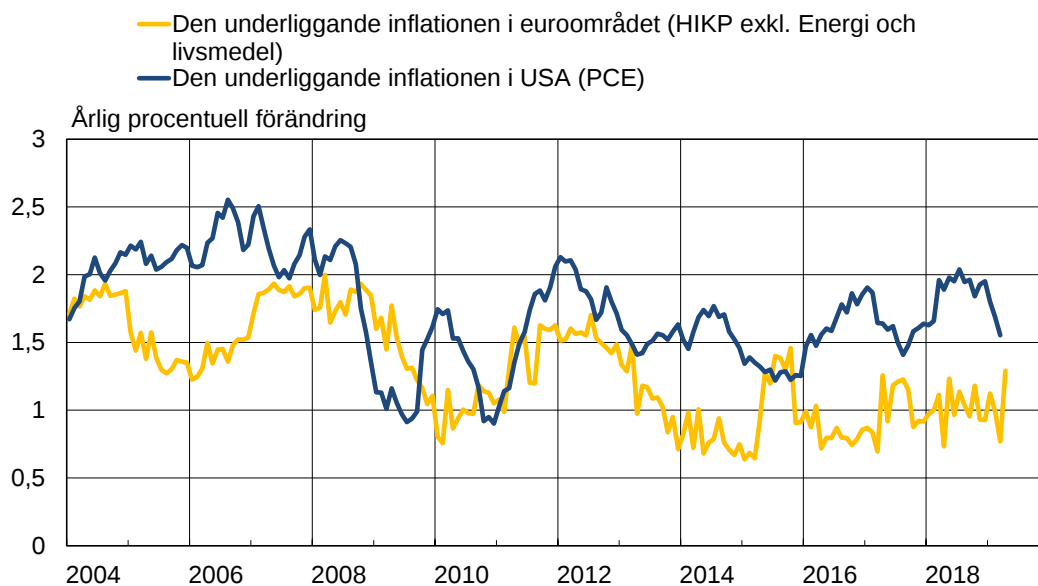
En normalisering av penningpolitiken innebär en gradvis åtstramning av penningpolitiken, höjda räntor och en minskning av centralbankens balansräkning. Det behövs beslut om i vilken ordning åtgärderna ska avvecklas, hur mycket räntorna bör höjas samt hur och när dessa åtgärder offentliggörs. Avvecklingen av den expansiva penningpolitiken förknippas med exceptionell osäkerhet. För det första är de ekonomiska utsikterna osäkra med tanke på en normalisering av penningpolitiken eftersom utsikterna har förbättrats men inflationstrycket inom euroområdet fortfarande är måttligt. För det andra är det inte alldeles enkelt att dimensionera penningpolitiken rätt eftersom man använder många instrument som man ännu har relativt lite erfarenhet av. För det tredje har de naturliga räntorna eventuellt sjunkit, varvid penningpolitiken kanske inte behöver stramas upp lika mycket som i samband med tidigare högkonjunkturer. Under förändrade förhållanden kan man i penningpolitiken med fördel iakttä försiktighetsprincipen så att penningpolitiken inte orsakar störningar i ekonomin. Det är alltså motiverat att normalisera penningpolitiken gradvis och föregripande.

Normaliseringen av penningpolitiken startade i Förenta staterna

Länderna har återhämtat sig efter finanskrisen långsamt och i olika takt, vilket också har fått penningpolitiska återverkningar. När Federal Reserves (Feds) balansräkning var som högst i slutet av 2014 var euroområdet först i början av sina program för köp av värdepapper. Då euroområdet ännu sänkte räntorna i början av 2016 hade Fed redan börjat höja räntorna.

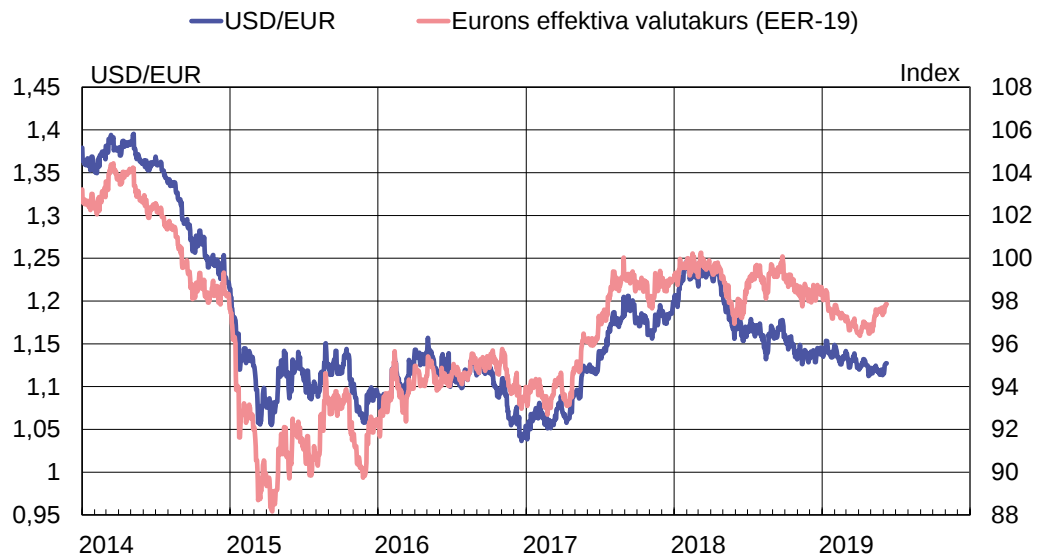
Utvecklingarna i den underliggande inflationen i Förenta staterna och euroområdet åtskildes redan under första halvåret 2013. Den underliggande inflationen i euroområdet avmattades till klart under 1 procent i genomsnitt medan den underliggande inflationen i Förenta staterna låg på cirka 1,5 procent (diagram 1). Eurons effektiva växelkurs var som lägst i början av 2015 då den hade försvagats bland annat till följd av att penningpolitiken hade normaliserats i olika takt och att ränteskillnaden hade ökat (diagram 2).

Diagram 1. Underliggande inflation i euroområdet och USA

Källa: Macrobond.

Diagram 2. Eurons effektiva valutakurs och valutakursen i förhållande till US-dollar

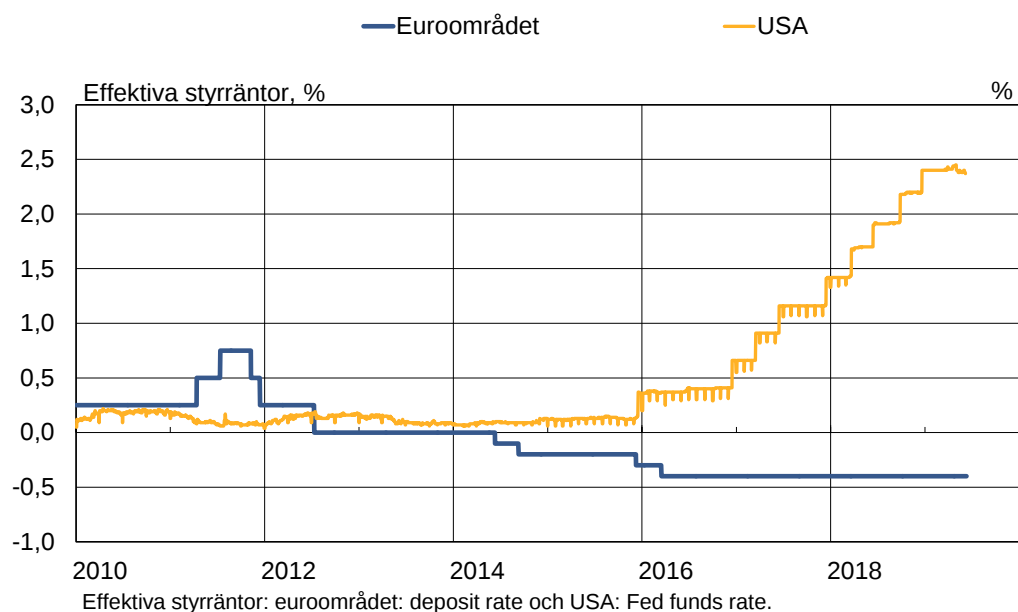
Sjunkande kurva = svagare euro.

Källor: ECB och Macrobond.

I Förenta staterna tog diskussionen om en normalisering av penningpolitiken fart i september 2014 då Fed offentliggjorde sina normaliseringsprinciper.²⁰ I mars 2015 justerades principerna i fråga om räntepolitik. Fed slog fast att den skulle börja höja räntorna när läget på arbetsmarknaden hade blivit bättre och inflationen med tillräcklig säkerhet tilltog mot målet på två procent på medellång sikt.

I december 2015 bedömdes läget vara gynnsamt med tanke på bägge kriterierna och Fed höjde de penningpolitiska räntorna med 0,25 procentenheter. Feds penningpolitiska ränta höjdes för första gången på sju år, det vill säga sedan december 2008 (diagram 3).

Diagram 3. Penningpolitiska räntor i USA och euroområdet

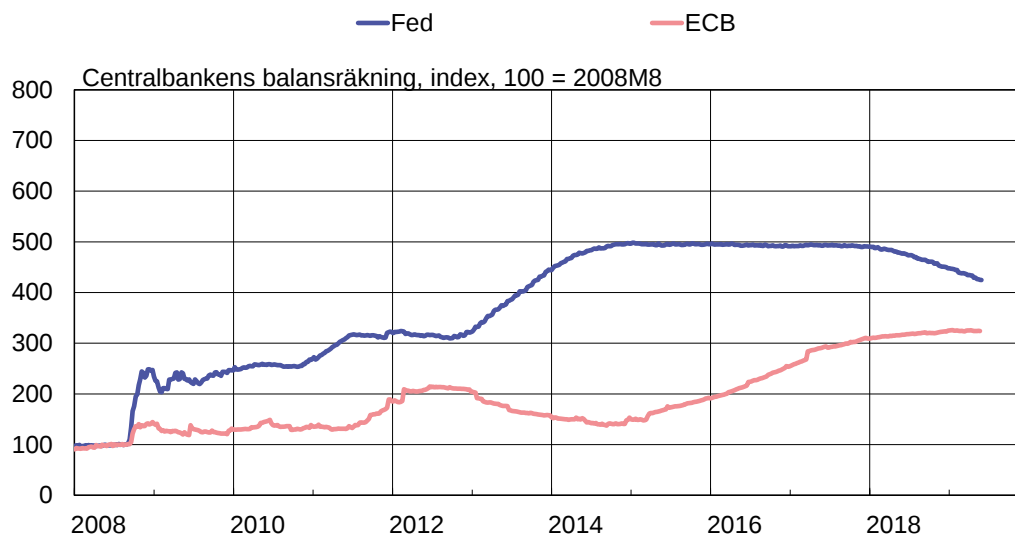

Källa: Macrobond.

I USA höjdes målrentan för penningpolitiken till 2,25–2,5 procent. I euroområdet har ECB:s inlåningsränta varit –0,4 procent sedan mars 2016. I juni 2017 gick Fed ut med det preliminära budskapet om en gradvis sänkning av mängden värdepapper som den innehar. I september beslutade den att minskningen av balansräkningen skulle inledas i oktober 2017. Under 2018 började centralbankens balansräkning minska i Förenta staterna medan ECB:s balansräkning fortfarande ökade något (diagram 4).

²⁰ Se <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/policy-normalization.htm>.

Diagram 4. Centralbankens balansräkning i USA och euroområdet

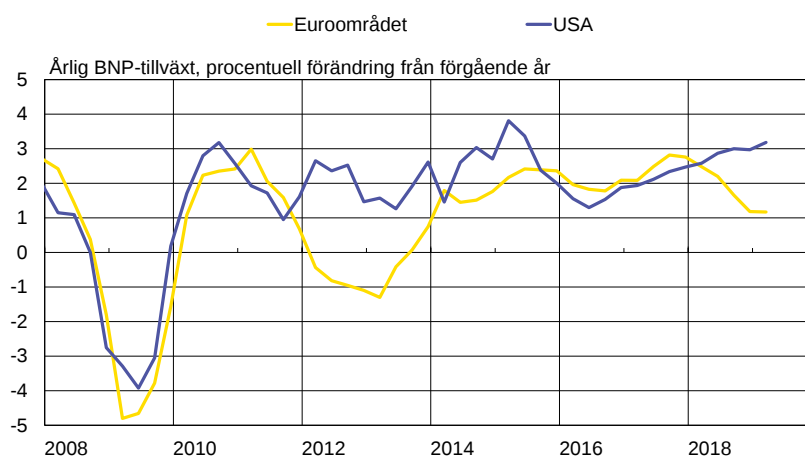
Källa: Macrobond.

Normaliseringen av ECB:s penningpolitik inleddes försiktigt under 2018

I euroområdet började den penningpolitiska diskussionen handla om normalisering först under 2018. Åren 2016–2017 var den ekonomiska utvecklingen i euroområdet mycket gynnsam, produktionsgapet började minska (diagram 5 och 6) och inflationsutsikterna började bli bättre.

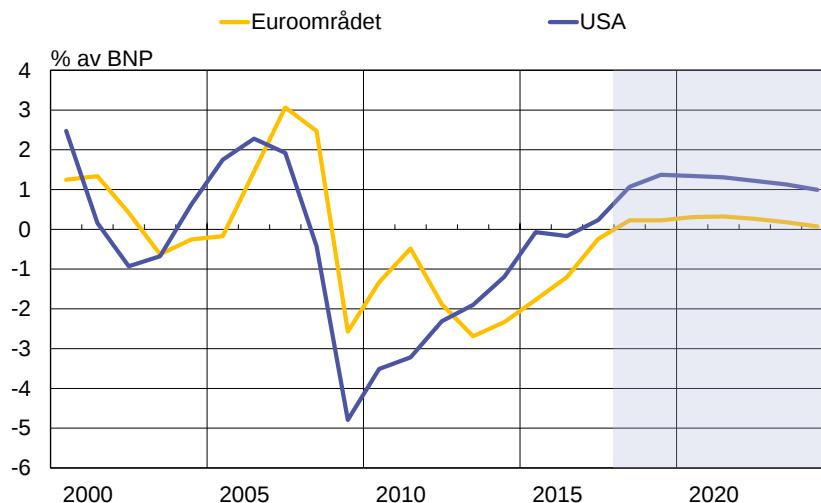
I juni beslutade ECB-rådet att upphöra med nettotillgångsköpen inom ramen för det penningpolitiska köpprogrammet för värdepapper i slutet av 2018. Då var beslutet ännu villkorligt och beroende av inflationsutvecklingen.

Diagram 5. BNP-tillväxt i euroområdet och i USA

Källor: De nationella statistikmyndigheterna och Macrobond.

Diagram 6. Produktionsgapet i euroområdet och USA

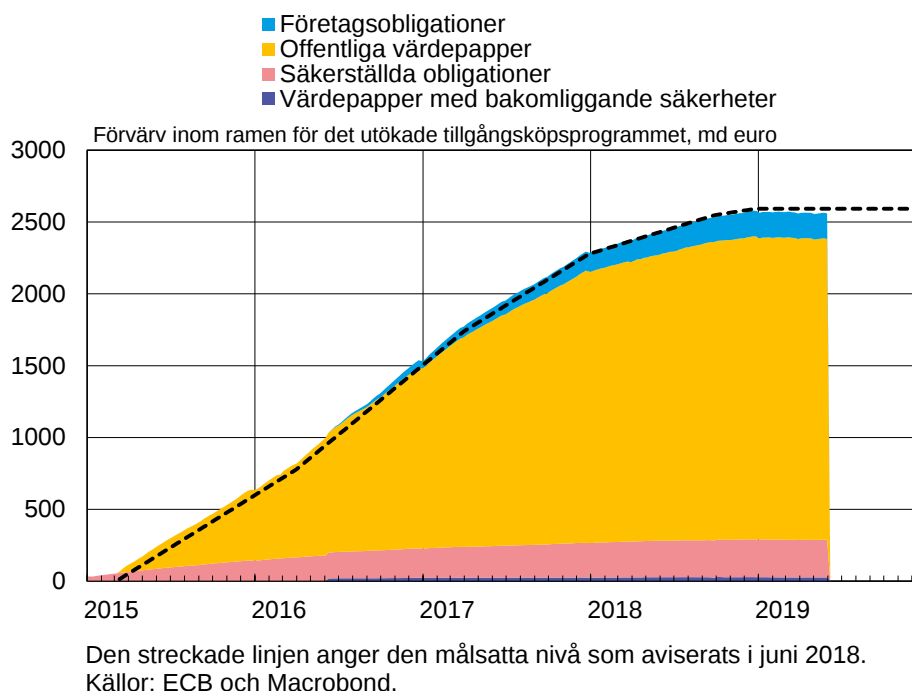
Källor: IMF och Macrobond.

I euroområdet innebär en normalisering av penningpolitiken att man småningom avstår från de extraordinära penningpolitiska åtgärderna med tillhörande framtidsindikationer. Vid behov kan ECB strama upp finansieringsvillkoren genom att minska på de utökade värdepappersköpen varvid i synnerhet de långa räntorna höjs, genom att minska på likviditeten i banksystemet, varvid de korta räntorna förr eller senare höjs och åtskiljs från inlåningsräntan, och genom att ändra på sina framtidsindikationer. Även de penningpolitiska räntorna väntas alltså stiga i euroområdet förr eller senare.

En normalisering av penningpolitiken innebär också att betydelsen av åtagandena, det vill säga framtidsindikationerna, minskar. Då ökar vikten av räntepolitiken och det ekonomiska läget i centralbankens kommunikation och så småningom också i politiken.

I juni 2018 ansåg ECB-rådet att nettotillgångsköpen av värdepapper kunde avslutas vid årsskiftet. Rådet meddelade också att det fortsättningsvis avsåg att återinvestera kapitalet från förfallande värdepapper ännu efter att nettotillgångsköpen hade upphört, varvid ECB:s balansräkning skulle stanna kvar på samma nivå som i slutet av året (diagram 7). Dessutom bedömde rådet att de penningpolitiska räntorna kommer att ligga på nuvarande nivå åtminstone över sommaren 2019.

Diagram 7. ECB:s program för köp av värdepapper

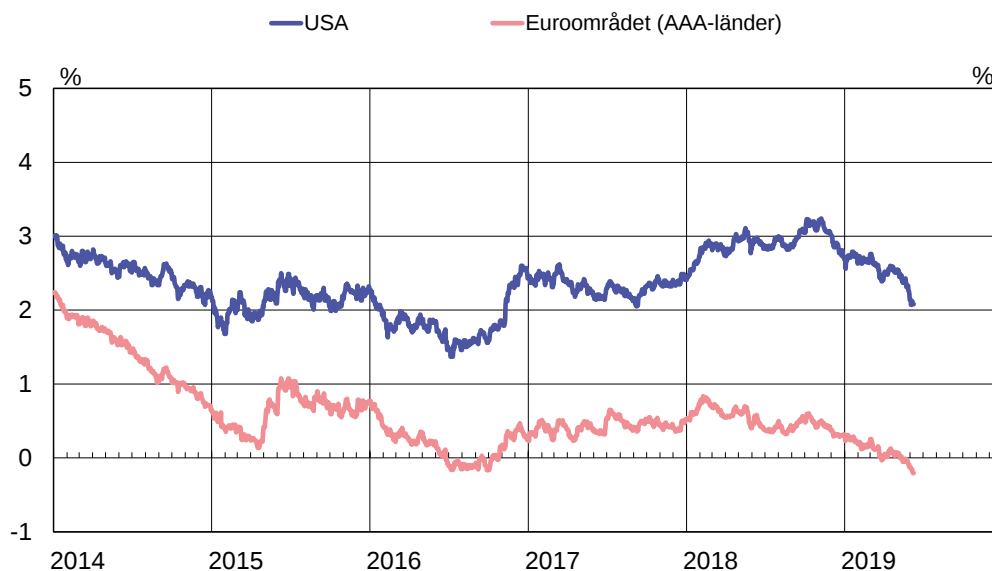

Källor: ECB och Macrobond.

Vid sitt möte i december beslutade ECB-rådet att avsluta nettotillgångsköpen inom ramen för programmet för tillgångsköp vid utgången av året och meddelade samtidigt att det fortsätter med återinvesteringarna till fullt belopp ännu en längre tid efter det att rådet börjat höja ECB:s styrräntor, i vilket fall som helst så länge som det behövs för att upprätthålla ett gynnsamt likviditetsläge och en penningpolitik som starkt backar upp tillväxten. Rådet är också berett att vid behov se över alla sina verktyg för att säkerställa att inflationstakten fortsätter att utvecklas enligt målen på ett hållbart sätt.

Skillnaderna mellan Förenta staterna och euroområdet i fråga om penningpolitiken och den ekonomiska utvecklingen har återspeglats i de långa räntorna. I euroområdet ligger räntan på 10-åriga statsobligationer i länder med kreditbetyget AAA under 0,5 procent, medan motsvarande ränta i Förenta staterna är knappt tre procent (diagram 8). Ränteskillnaden återspeglar å ena sidan skillnaderna i konjunkturläget, då ekonomin i Förenta staterna snabbare har återhämtat sig efter finanskrisen, men å andra sidan eventuellt också skillnaderna i tillväxtutsikterna på lång sikt då produktivtetsutvecklingen i Förenta staternas ekonomi har varit starkare än i euroområdet.

Diagram 8. De långa räntorna i USA och euroområdet

Källa: Macrobond.

Avslutningsvis

Allt som allt var de första stegen i normaliseringen av Eurosystemets penningpolitik mycket försiktiga och det skedde ingen plötslig eller oförutsedd åtstramning av penningpolitiken. Till följd av de extraordinära åtgärderna är centralbankens balansräkning mycket större än i samband med en vanlig penningpolitik. När penningpolitiken normaliseras spelar förvaltningen av centralbankens balansräkning en stor roll. Denna dimension fanns inte i penningpolitiken före finanskrisen. ECB:s inlåningsränta är fortfarande negativ. Hur mycket de korta penningpolitiska räntorna kan höjas avgör hur mycket räntorna kan sänkas i samband med följande lågkonjunktur. Det viktigaste i penningpolitiken är dock att den fortfarande tillräckligt starkt ska backa upp tillväxten så att inflationstakten hållbart blir återställd enligt målet. ECB-rådet är i varje fall berett att vid behov se över alla sina verktyg för att säkerställa att inflationstakten fortsätter att utvecklas enligt målen på ett hållbart sätt.

Artikel 2. Hushållens skuldsättning och makrotillsynsverktyg som begränsar den

Inledning

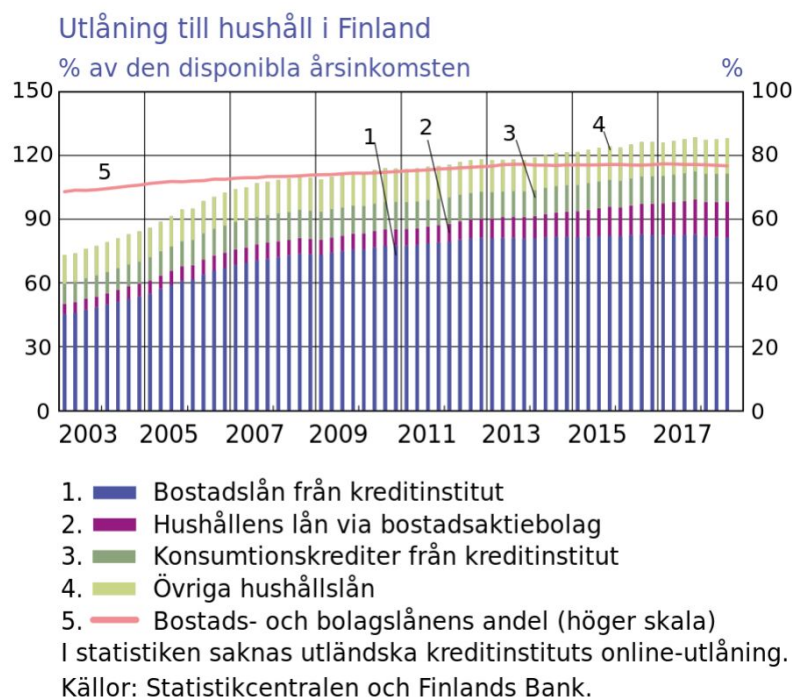
Finlands Bank identifierar och bedömer risker och sårbarheter som äventyrar stabiliteten i det finansiella systemet och bidrar den vägen till det finansiella systemets tillförlitlighet och effektivitet. Finlands Bank har redan länge påtalat hushållens stora och ökande skuldsättning. Hushållens stora skuldsättning är en strukturell sårbarhet i det finansiella systemet som kan medföra och förstärka riskerna mot den finansiella stabiliteten.

Riskerna med skuldsättningen minskas genom makrotillsynsåtgärder vars syfte är att bevara stabiliteten i det finansiella systemet och stödja förutsättningarna för en hållbar ekonomisk tillväxt. Finlands makrotillsynsverktyg bör kompletteras med verktyg som är bundna till återbetalningsförmågan hos dem som ansöker om lån. Riskerna med och bristerna i samband med skuldsättningen har även påtalats av internationella organisationer såsom Europeiska systemrisknämnden och Internationella valutafonden. Myndigheterna i Finland har befogenheter att avvärja dessa risker.

Hushållen har historiskt stora skulder

I Finland har hushållens skuld ökat nästan oavbrutet från och med slutet av 1990-talet. År 2018 förblev ett av de mest bevakade nyckeltalen för skuldsättning – hushållens sammanlagda skuld i förhållande till de disponibla årliga inkomsterna – historiskt stort och var ungefär dubbelt jämfört med situationen vid millennieskiftet (diagram 1). På lång sikt har hushållens skuldsättning ökat på grund av i synnerhet stora och långvariga lån som anknyter till boende.

Diagram 1. Tre fjärdedelar av hushållens skulder anknyter till boende

Källor: Statistikcentralen och Finlands Bank.

Tillväxttakten i fråga om hushållens sammanlagda skulder har under de senaste åren förblivit måttlig men skuldens och i synnerhet bostadsfinansieringens struktur har förändrats. Lån som anknyter till boende står för drygt tre fjärdedelar av hushållens skulder. Under de senaste åren har bostadsfinansieringen mer än tidigare ökat i form av bostadsaktiebolagslån. Formellt är dessa lån bostadsaktiebolagens skulder men delägarna i bolagen svarar tillsammans för återbetalningen av dem.

Bostadsaktiebolagslånen har ökat snabbt i och med att byggandet har varit livligt. Byggandet av nya bostäder i flervåningshus har under de senaste åren varit exceptionellt livligt, och bostadsaktiebolagslån har använts mer än tidigare i handeln med nya bostäder i stället för personliga bostads- och investeringsbostadslån. Bostadsaktiebolagslån används också för att finansiera renovering och ombyggnad av gamla fastigheter. Behovet av reparationsbyggande har ökat i och med att bostadsbeståndet har blivit äldre.

Även konsumentkrediterna har under de senaste åren ökat i rask takt och utbudet av dem har blivit mångsidigare på grund av digitaliseringen och de nya affärsm modeller som den möjliggör. Merparten av konsumentkrediterna har beviljats av kreditinstitut som är verksamma i Finland. Betydelsen av övriga finansinstitut, såsom fordonfinansieringsföretag och förmedlare av person-till-person-lån, och snabblåneföretag har dock ökat. Dessutom bedöms hushållens konsumentkrediter från utlandet ha

ökat betydligt. Dessa så kallade onlinelån beviljas av utländska finansinstitut som fungerar på nätet utan fast driftställe i Finland.

Hushållens skuldhanteringsförmåga har under de senaste åren i genomsnitt varit fortsatt bra och kreditinstitutens kreditförluster små. Samtidigt har privatpersoners betalningsstörningar ändå ökat. Risken finns att det ökade utbudet av krediter och finansiella innovationer, såsom onlinelån, långa amorteringsfria perioder och stora andelar i bostadsaktiebolagslån, bidrar till ökade problem med skuldsättning och hushållens risk att bli överskuldssatta. Kraftigt skuldsatta hushåll är också utsatta för räntehöjningar.

Hushållens överstora skuldsättning utgör en risk för samhällsekonomin

Hushållens överstora skuldsättning och en snabb ökning av kreditgivningen utgör risker inte bara för gäldenärerna själva utan också stabiliteten i hela finansieringssystemet och ekonomin. I flera länder har historien visat att kreditmarknaden under en högkonjunktur tenderar att överhettas och ge upphov till skulddrivna bubblor i tillgångspriser då optimistiska förväntningar leder till ökade tillgångspriser, skuldsättning och överstor risktagning.

När bubblan spricker kan tillgångspriserna sjunka snabbt. Däremot går det långsamt att bryta överstor skuldsättning. Hushållens stora skuldsättning utgör en betydande strukturell sårbarhet i det finansiella systemet och bidrar också till att förstärka konjunkturväxlingarna. De ekonomiska recessioner som följer efter skulddrivna högkonjunkturer är djupare och längre än andra lågkonjunkturer.

Vid lågkonjunkturer ökar hushållens ekonomiska osäkerhet och skuldhanteringen blir svårare om de lån som upptagits under en högkonjunktur visar sig vara för stora i förhållande till inkomsterna. Dessutom innebär bostadslån som är stora i förhållande till säkerheterna en risk för att värdet på bostaden blir mindre än det återstående lånebeloppet. Kundernas betalningssvårigheter leder till att bankernas oreglerade fordringar, alltså lån som förfallit för länge sedan och kreditförluster, börjar öka. I och med ekonomiska svårigheter drar hushållen också ner på sin konsumtion och sparar eventuellt ytterligare för ännu sämre tider.

Minskad konsumtion försvagar företagsklimatet. Risken finns att företagen blir tvungna att dra ner på produktionen och investeringarna och permittera eller i sista hand säga upp anställda. Då recessionen drar ut på tiden ökar konkurserna och arbetslösheten i synnerhet i konjunktur känsliga sektorer. Att företagskunder går i konkurs kan åsamka bankerna stora kreditförluster som försvagar bankernas soliditet samt förmåga och vilja att bevilja nya lån. Minskad kreditgivning fördjupar och förlänger recessionen ytterligare.

Om riskerna realiserar finns det en risk för en ond cirkel som fortsätter som en kedjereaktion som skadar hela samhällsekonomin. Hushållens överstora skuldsättning försvagar alltså hela samhällsekonomin förmåga att anpassa sig till en utveckling som är svagare än förväntat. De indirekta riskerna och deras dominoeffekter kan då vara större än de direkta kreditriskerna.

Hur har riskerna minskats med till buds stående medel?

Kreditinstitutens kapitaltäckning har under de senaste åren förstärkts med olika slags buffertkrav som tryggar bankernas förlusttolerans i krissituationer. Dessutom har kreditinstitutens risktäckningskapacitet mot riskerna på bostadsmarknaden och i bostadsutlåningen förstärkts. Vid ingången av 2018 infördes en nedre gräns på 15 procent för de genomsnittliga riskvikterna för bostadslån. Gränsen ska tillämpas på kapitaltäckningsanalyser i kreditinstitut som använder interna kreditbetyg. Syftet med dessa åtgärder som förstärker bankernas kapitalbuffertar är att trygga utlåningskapaciteten i banksektorn, vilket kan dämpa de negativa effekterna av skuldsättningen på makroekonomin under en lågkonjunktur.

Finansinspektionen har också rekommenderat bankerna att beräkna betalningsmån hos dem som ansöker om bostadslån för en betalningstid på högst 25 år och med 6 procents ränta. Även kapitalvederlag i fråga om bostadsaktiebolagslån ska beaktas i kalkylen. Det har ändå inte fastställts något maximibelopp för en skuldhanteringsbörda som räknats ut så här.

Ikraftträdandet av den maximala belåningsgraden för bostadslån 2016, det så kallade lånetaket, och makrotillsynsbeslutet av Finansinspektionens direktion om en sänkning av den maximala belåningsgraden, som trädde i kraft den 1 juli 2018, begränsar beviljandet av bostadslån som är stora i förhållande till säkerheterna och bidrar till att bromsa ökningen i hushållens skuldsättning. Vid beräkningen av den maximala belåningsgraden beaktas också den eventuella andelen i ett bostadsbolagslån hos den som ansöker om bostadslån. Den maximala belåningsgraden avlägsnar dock inte riskerna med den höga och ökande skuldsättningen i hushållssektorn.

Eventuella nya makrotillsynsverktyg

Finlands Bank deltar aktivt i arbetet i en arbetsgrupp som tillsatts av finansministeriet. Gruppen ser över möjligheterna att utveckla nya makrotillsynsverktyg för att stävja hushållens överdrivna skuldsättning.

Med makrotillsynsverktyg som riktas mot hushållens samlade skuldsättning och som beror på låntagarnas egenskaper kunde man stävja hushållens skuldsättning och överdriven utlåning i hela det finansiella systemet. Verktyg som stävjar skuldsättning kan också indirekt minska sannolikheten för kreditförluster hos kreditgivare samt öka stabiliteten på bostadsmarknaden.

Utifrån internationella erfarenheter kunde eventuella nya makrotillsynsverktyg till exempel vara verktyg som reglerar förhållandet mellan inkomster och skulder eller utgifter för skötseln av skulder. Även begränsningar av återbetalningstider för lån eller amorteringskrav har införts till exempel i vissa EU-länder.

- Ökad skuldsättning och risker med sådan kunde stävas till exempel genom att begränsa beloppet av gäldenärens sammanlagda skulder i förhållande till inkomsterna. Vid beräkningen av den maximala belåningsgraden skulle man beakta hushållets sammanlagda skulder och skuldandelar (inkl. andelar i bostadsaktiebolagslån).
- Ett alternativt makrotillsynsverktyg som tar hänsyn till inkomster kunde vara ett maximibelopp för skuldhanteringsbörda som begränsar maximibeloppet av hushållets utgifter för skötseln av skulder i förhållande till inkomsterna. Om maximibeloppet för skuldhanteringsbördan tillämpas på så sätt att det ska uppfyllas inom en maximal återbetalningstid som fastställs separat och med en ränta som tillämpas i en stressituation, blir kravet av liknande typ som den maximala belåningsgraden.
- Amorteringskravet skulle innebära att gäldenären ska amortera sitt lån med en viss andel per år eller per månad. Kravet kunde kopplas till exempelvis förhållandet mellan lånet och hushållets inkomster. Amorteringskravet kunde indirekt leda till att storleken på de lån som beviljas minskar, vilket skulle bromsa tillväxten i kreditgivningen.
- En begränsning av återbetalningstiden skulle innebära en maximitid för återbetalningen av lånet. En begränsning av storleken på de lån som beviljas skulle indirekt förkorta den maximala återbetalningstiden och hushållens skuldsättning samt bromsa tillväxten i kreditgivningen.

De ovannämnda makrotillsynsverktygen har i andra länder främst riktats in på bostadslån som beviljas av kreditinstitut. Dessa utgör hushållens största skuldpost också i Finland. Då finansieringstjänsterna blir mångsidigare till följd av bland annat digitaliseringen är det ändå möjligt att såväl utbudet av finansiering utanför banksektorn som andelen andra krediter än bostadslån av hushållens skulder ökar ytterligare. För att minska riskerna med den samlade skuldsättningen bör man då i möjligaste mån rikta in de nya makrotillsynsverktygen på alla källor till hushållens skuldsättning oberoende av tillhandahållare av finansieringen eller typ av kredit.

Avslutningsvis

Syftet med makrotillsynsåtgärderna är att stävja hushållens överdrivna skuldsättning och dess negativa inverkan på realekonomin. Olika slags makrotillsynsverktyg kompletterar varandra och alla problem kan inte snabbt lösas med ett enda verktyg. Ekonomins och det finansiella systemets förmåga att bära

riskerna med hushållens skuldsättning bygger på flera skyddande faktorer. Viktiga faktorer är en tillräcklig betalningsförmåga hos låntagarna, en måttlig dimensionering av lånen i förhållande till säkerheterna och låntagarnas självfinansiering samt kreditgivarnas förmåga att bära till och med stora förluster. Samtliga faktorer kan vid behov förstärkas med hjälp av makrotillsynspolitikerna och de eventuella nya makrotillsynsverktygen.

Syftet med den finansiella stabiliteten och makrotillsynspolitikerna som främjar den är att upprätthålla en störningsfri förmedling av finansiering och stödja – inte bromsa – den ekonomiska tillväxten på lång sikt. Detta eftersträvas genom att identifiera risker som hotar stabiliteten och genom att aktivt minska sannolikheten av att riskerna realiseras och riskernas inverkan på det finansiella systemet och real ekonomin. För att upprätthålla stabiliteten kan man på kort sikt behöva samordna flera olika mål, som rentav kan vara sinsemellan motstridiga, med de övriga delområdena inom den ekonomiska politiken. Att förhindra finanskriser och andra allvarliga finansiella störningar är ett utmanande och mångdimensionellt men samhälleligt viktigt mål.

Artikel 3. Tillväxtutsikterna för Finland på lång sikt förblir svaga

Inledning

Efter en långvarig recession började Finlands ekonomi att åter växa från och med 2015. Både det gynnsamma internationella konjunkturläget och den tillväxtfrämjande penningpolitiken bidrog till återhämtningen. Den årliga tillväxttakten håller dock på att avmattas och enligt Finlands Banks prognos från december kommer den att ligga på under två procent under 2019 och 2020.

Sporadiska perioder av snabb ekonomisk tillväxt kommer också att förekomma i framtiden men en långsam medeltillväxt hotar att bli det nya normala. I Finlands Banks konjunkturprognos från december 2018 står det att befolkningens åldrande och den långsamma produktivitetstillväxten hotar att begränsa Finlands tillväxtmöjligheter redan under de närmaste åren. På längre sikt kommer tillväxten i arbetsproduktiviteten också att avta på grund av att ekonomin blir mer servicebetonad. En allt större del av arbetskraften behövs i produktionen av omsorgs- och hälsovårdstjänster och tillväxten i arbetsproduktiviteten har brukat vara långsam i dessa sektorer.

Sommaren 2018 offentliggjorde Finlands Bank sina nya tillväxtprognoser på medellång och lång sikt där utvecklingen av de ekonomiska utbudsfaktorerna prognostiseras fram till 2040. Enligt prognoserna stannar den ekonomiska tillväxten i Finland under de två följande årtiondena kring 1,5 procent i genomsnitt. Det är klart mindre än den ekonomiska tillväxten på nästan 3 procent i genomsnitt som vi hade under de tjugo åren som föregick finanskrisen. Den ekonomiska tillväxten hotar att mattas av samtidigt som befolkningens åldrande ökar utgiftstrycket på de offentliga finanserna, vilket gör det utmanande att behålla balansen i framför allt de offentliga finanserna.

På lång sikt beror den ekonomiska tillväxten på utbudsfaktorerna

De ekonomiska konjunkturväxlingarna baserar sig främst på utvecklingen av de ekonomiska efterfrågeposterna, dvs. privat och offentlig konsumtion, investeringar och export. På längre sikt grundar sig den ekonomiska tillväxten ändå på utvecklingen av utbudsfaktorerna, alltså arbetskraften, kapitalstocken och arbetsproduktiviteten. Även om det räckte med en återhämtning i exportefterfrågan och bostadsbyggandet för att lyfta Finland ur recessionen kan den snabba ekonomiska tillväxten inte pågå hur länge som helst om gränserna för den ekonomiska produktionskapaciteten kommer emot.

Tillväxtprognosens beräkningar har gjorts med hjälp av en standardram för tillväxtredovisning. Uppskattningen av ökningen av befolkningen i arbetsför ålder grundar sig på Statistikcentralens befolkningsprognos. Enligt denna kommer arbetsmarknaden och investeringarna samt totalproduktionen och produktionsstrukturen i ekonomin att utvecklas i stort sett i linje med de genomsnittliga tillväxttrenderna under de två senaste årtiondena.

Befolkningstillväxten, tillväxten i kapitalstocken och arbetsproduktiviteten har i regel följt de föränderliga trenderna ganska långsamt. Därför går utvecklingen av dem åtminstone i någon mån att förutse utifrån den tidigare utvecklingen. Långsiktiga ekonomiska prognoser är ändå ofrånkomligen mycket osäkra. Klimatförändringen och den pågående tekniska omvälvningen kan komma att påverka den ekonomiska utvecklingen under de två följande årtiondena. Det är dock mycket svårt att göra tillförlitliga kvantitativa uppskattningar av de ekonomiska konsekvenserna av dessa unika fenomen. Därför beaktades de inte i tillväxtprognosen.

Ökningen av arbetsinsatsen backar inte längre upp den ekonomiska tillväxten

Ökningen av arbetskraften backar inte längre upp den ekonomiska tillväxten i Finland så som den gjort under de tidigare årtiondena. Utsikterna för utvecklingen av arbetsinsatsen blev ännu dystrare hösten 2018 då Statistikcentralen kom ut med en ny befolkningsprognos. Enligt den kommer Finlands befolkning i arbetsför ålder att minska klart snabbare än vad man tidigare trott. Antalet 15–74-åringar prognostiseras nu minska med 120 000 personer under 2026–2040, medan man så sent som i befolkningsprognosen för 2015 endast väntade en minskning på cirka 25 000 personer.

Att antalet människor i arbetsför ålder minskar kompenseras av ökat deltagande på arbetsmarknaden och ökad sysselsättning. Deltagandet i arbetet bland åldersklasserna som närmar sig pensionsåldern har ökat redan i flera år och tillväxten väntas pågå in på 2020-talet. Deltagandet på arbetsmarknaden ökar under de kommande åren främst på grund av ändringen i befolkningsstrukturen. Andelen människor i bästa arbetsför ålder i arbetskraften ökar samtidigt som andelen människor som närmar sig pensionsåldern minskar. Även sysselsättningsnivån väntas stiga ytterligare eftersom den strukturella arbetslösheten väntas minska en aning.

Utöver mängden människor i arbetsför ålder beror storleken på arbetsinsatsen också på utvecklingen av den genomsnittliga arbetstiden. Arbetstiden per arbetstagare har redan länge sjunkit i Finland och utvecklingen förväntas fortsätta under prognosperioden. Den genomsnittliga arbetstiden minskar i synnerhet på grund av att deltidarbete ökar i takt med att nya slags grupper kommer in på arbetsmarknaden.

När man beaktar befolkningens åldrande, den ökade sysselsättningsgraden och det ökade deltagandet på arbetsmarknaden samt den kortare arbetstiden förväntas arbetsinsatsen minska med allt som allt 1,5 procent 2026–2040.

Även arbetsproduktiviteten ökar långsammare än under de senaste årtiondena

Ökningen av arbetsinsatsen har under de senaste årtiondena i bästa fall backat upp den ekonomiska tillväxten i Finland med bara några tiondelar av en procentenhet. Den ekonomiska tillväxten i Finland beror mer på ökad arbetsproduktivitet under de kommande åren än på tillväxttakten i fråga om arbetsinsatsen.

Arbetsproduktiviteten beror för det första på hur mycket produktivt kapital det finns i ekonomin. Under recessionen var investeringarna under flera år så pass små att de inte ens räckte till för att ersätta kapitalslitaget. Utöver maskiner, anläggningar och byggnader består det produktiva kapitalet allt mer av immateriella investeringar. Finlands utgifter för forskning och utveckling minskade dock kraftigt i synnerhet på grund av att el- och elektronikindustrin krympte.

Under högkonjunkturen har både de materiella investeringarna och utgifterna för forskning och utveckling i någon mån återhämtat sig och investeringarna förväntas så småningom öka till i genomsnitt samma nivå som efter recessionen på 1990-talet. Delvis upprätthålls investeringsviljan i företagen och den offentliga sektorn av den pågående snabba tekniska utvecklingen som tvingar företagen att förnya sina produktionsmedel.

Utöver investeringarna beror produktivetsökningens takt på kvalitativa faktorer som är svårare att mäta, såsom teknisk utveckling, ledarskap och marknadsföring. Tillsammans bestämmer dessa fak-

torer tillväxttakten för totalproduktiviteten i ekonomin. Med totalproduktivitet avses den delen av tillväxten i arbetsproduktiviteten som inte beror på tillväxten i kapitalstocken utan faktorer som är svårare att mäta, såsom den tekniska utvecklingen samt bättre ledarskap och organisering av arbetet.

Många förväntar sig att en digitalisering av produktionen ska leda till ett stort produktivitetssprång redan inom en nära framtid. Trots alla informations- och kommunikationstekniska framsteg som vi hittills har sett har produktivitetsoökningen ändå varit dämpad sedan 1990-talet i både Finland och de övriga utvecklade länderna. Det är dock svårt att bedöma konsekvenserna av den tekniska utvecklingen på ett tillförlitligt sätt. I den nya ekonomin gäller de gamla definitionerna på produktion och konsumtion inte nödvändigtvis alltid varvid det också blir svårt att mäta produktiviteten.

I varje fall verkar de ekonomiska experterna vara oeniga om hur mycket digitaliseringen och automatiseringen under de närmaste årtiondena kommer att få produktivitetsoökningen att tillta.

Pessimisterna bedömer att nyttan med informationsteknik både nu och inom den närmaste framtiden kommer att begränsa sig till underhållning och kommunikation. Däremot tror optimisterna att guldåldern för artificiell intelligens och robotar ligger först i framtiden. Automatiseringen och digitaliseringen blir så kallade universaltekniker som ändrar på produktionssätten i alla sektorer i ekonomin på samma sätt som elektriciteten när det begav sig.

I sin tillväxtprognos har Finlands Bank i detta avseende valt den gyllene medelvägen. Totalproduktiviteten väntas öka under de två följande årtiondena men måttligt, det vill säga med cirka en procent per år. Denna bedömning ligger i linje med till exempel Europeiska kommissionens bedömningar.

Tillväxtutsikterna för ekonomin i Finland försvagas av tjänstefieringen av ekonomin eftersom arbetsproduktiviteten av tradition har varit starkast inom industrin. Åren 2008–2017 minskade antalet sysselsatta i fabriksindustrin i Finland med cirka 100 000 personer och de nya arbetstillfällena har uppstått främst inom hälso- och sjukvård och omsorgstjänsterna. Hälsovårds- och socialtjänsterna ökar medborgarnas välbefinnande lika mycket som exportindustrin. Produktionen av dessa tjänster binder dock upp arbetskraft, vilket försvagar tillgången på arbetskraft i sektorer där produktiviteten ökar snabbare.

Ökningen av de åldersrelaterade utgifterna sätter bärkraften i de offentliga finanserna på prov

Den långsamma ekonomiska tillväxten och i synnerhet den ändrade åldersstrukturen bland befolkningen belastar de offentliga finanserna. Pensionsutgifterna ökade då de stora åldersklasserna lämnade arbetslivet i synnerhet i början av detta årtionde och enligt Finlands Banks bedömning börjar pensionsutgifterna i förhållande till bnp temporärt sjunka först i början av 2030-talet.

Utgifterna för hälso- och sjukvård och långvård börjar på allvar växa först på 2020-talet då de stora åldersklasserna är äldre än 75 år. Dessa konsekvenser kompenseras visserligen av att utbildningsutgifterna minskar då de unga åldersklasserna är mindre än tidigare. De åldersrelaterade utgifterna i förhållande till bnp kommer enligt Finlands Banks uppskattning att öka med 0,8 procentenheter från 2016 till 2040. Från 2040 till 2065 är den motsvarande siffran uppe i 2,3 procentenheter.

Med hjälp av beräkningar som mäter trycket på hållbarheten i de offentliga finanserna går det att grovt estimerar storleksklassen på framtida utmaningar. Med hållbarhetsgap avses bestående anpassning av de offentliga finanserna som ska säkerställa att den offentliga skulden kan täckas med framtida överskott då ökningen av de åldersrelaterade utgifterna och den offentliga sektorns ränteutgifter och kapitalinkomster beaktas. Enligt Finlands Banks uppskattning i december 2018 är hållbarhetsgapet cirka tre procent i förhållande till bnp. Den nya befolkningsprognosen hösten 2018 försvagade bedömningen med 0,2 procentenheter.

Beräkningen av hållbarhetsgapet är behäftad med stor osäkerhet som beror på flera olika antaganden som ingår i beräkningen. I synnerhet osäkerheten i befolkningsprognoserna gör det svårt att beräkna hållbarhetsgapet på ett tillförlitligt sätt. Med hjälp av beräkningarna av hållbarhetsgapet är det dock möjligt att bedöma vilka konsekvenser olika alternativa utvecklingsförlopp, såsom ekonomiska strukturreformer, kommer att få för balansen i de offentliga finanserna.

Det skulle vara enklare att balansera upp den kommunala ekonomin och statsfinanserna om sysselsättningen blev bättre och antalet skattebetalare ökade snabbare än vad som antas i beräkningen. Om sysselsättningsnivån (bland 15–74-åringar) från och med 2030-talet skulle vara en procentenhet högre än det som antogs i beräkningen skulle hållbarhetsgapet minska med cirka en halv procentenhet.

Avslutningsvis

Eftersom de ekonomiska tillväxtutsikterna är fortsatt svaga verkar det inte sannolikt att de offentliga finanserna i Finland själva uppnår jämvikt under de närmaste årtiondena. Hållbarhetsgapet försvinner nämligen inte nödvändigtvis av sig självt ens i det fall att teknikoptimisterna har rätt och produktivitetsökningen plötsligt vänder uppåt igen de närmaste åren. Om produktivitetsökningen i den privata sektorn för snabbas blir löneförhöjningarna större också inom offentligt producerade och finansierade tjänster.

Med tanke på att bli av med hållbarhetsgapet spelar det en stor roll hur produktiviteten utvecklas i de offentligt producerade tjänsterna, i synnerhet inom omsorgs- och hälsovårdstjänster. Ökad produktivitet skulle minska kommunernas utgifter och frigöra arbetskraft till sektorer med hög produktivitet. Det är dock en utmanande uppgift. Enligt statistiken stampade totalproduktiviteten i den offentliga sektorn till exempel åren 1997–2017 på stället eller till och med sjönk vissa år.

Artikel 4. Klimatförändringens konsekvenser för den finansiella stabiliteten

Inledning

Under de följande årtiondena kommer klimatförändringen att vara en av de största frågor som mänskligheten måste lösa.²¹ Klimatförändringen får stora återverkningar på hela samhället och livsmiljön. Därtill leder klimatförändringen med åtföljande klimatpolitik, teknisk utveckling och ändrade konsumtionsvanor till att företagen måste ändra och anpassa sina affärsmodeller, vilket för sin del påverkar ekonomin och de ekonomiska strukturerna.

Klimatförändringen bedöms ha negativa konsekvenser för den ekonomiska tillväxten under de kommande årtiondena.²² Konsekvenserna för enskilda länder sprider sig via internationella ekonomiska nätverk till att gälla nästan alla andra stater och deras ekonomiska system. Ju snabbare vi vidtar åtgärder mot klimatförändringen, desto mindre blir de negativa konsekvenserna. Sannolikt går det dock inte längre att helt förebygga de negativa konsekvenserna.

Att klimatförändringen framskrider så snabbt och med en sådan styrka väcker allt mer oro. En rapport av Mellanstatliga panelen för klimatförändringar IPCC som publicerades 2018 visar att en begränsning av temperaturstegringen till 1,5 grader skulle vara ett mycket bättre alternativ än en temperaturstegring på två grader.²³ Eftersom klimatet redan har blivit en grad varmare framhävs betydelsen av konkreta och tillräckligt tidiga åtgärder mot klimatförändringen ytterligare.

Risker för den finansiella stabiliteten som beror på klimatförändringen

Klimatförändringen orsakar betydande risker för den finansiella stabiliteten på två sätt: via de materiella skadorna och på grund av övergångsriskerna.

Materiella skador uppstår då extrema väderfenomen, såsom orkaner och översvämningar, ökar och förstärks till följd av klimatförändringen. Konsekvenserna av dessa förstärks av bestående förändringar

²¹ Till exempel i en årlig riskenkät av Världsekonomet forum har riskerna med klimatförändringen redan i flera år betraktats som risker med de största konsekvenserna. I rapporten 2019 kan sju av tio risker med de största konsekvenserna anses ha att göra med klimatförändringen eller konsekvenserna av den. Rapporten finns (på engelska) på http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2019.pdf.

²² En undersökning i ämnet kan läsas (på engelska) på http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Climatic%20and%20Disaster%20Resilience/Climate%20Change/Pursuing_1-5C-Limit.pdf.

²³ Rapporten kan läsas (på engelska) på <https://www.ipcc.ch/sr15/>.

i miljön, såsom en ändrad nederbördsfördelning och en höjd havsnivå. Dessa medför ekonomiska förluster eftersom de skadar fastigheter, infrastrukturer och företagens värdekedjor.

Vid försäkrade skador syns de ekonomiska förlusterna huvudsakligen i försäkringsbolagens och återförsäkrarnas resultat. Vid oförsäkrade skador är det ofta den drabbade direkt som ska bära den ekonomiska bördan. Men om den drabbade till exempel har en bankskuld och skadan påverkar återbetalningen av skulden eller om skadan uttryckligen drabbar den egendom som utgör säkerhet för skulden kan den negativa effekten även drabba banken som beviljat lån.

Övergångsriskens innebär att affärsmodeller med de största koldioxidutsläppen blir olönsamma i framtiden på grund av till exempel politiska beslut, teknisk utveckling eller ändrade konsumtionsvanor. Om övergången sker inom en kort tid kan företag som är skadliga för miljön snabbt komma att förlora i marknadsvärde. Alla som har investerat i företag som förlorar i marknadsvärde kan inte avyttra investeringarna utan förluster, och en del av investerarna kommer att drabbas av nedskrivningsförluster.

Övergångsriskens understryker behovet av att de politiska besluten ska vara förutsebara och transparenta. Ju senare man fattar de viktiga besluten, desto mindre tid har företagen och investerarna att reagera. Övergångsriskens framhäver investerarnas behov att klart strängare se över sina investeringar redan nu. Det gäller att fundera på vilka företag som har trovärdiga planer så att de kan fungera även i en tid där koldioxidutsläpp inte längre kan produceras i dagens skala. Hittills har detta synts främst i att flera institutionella investerare inte längre investerar i kolgruvor eller beviljar kredit till kolkraftverk. Klimatperspektivet kommer sannolikt att utvidgas till att gälla även andra investeringsobjekt.

Risken för materiella skador och övergångsriskens är mycket olika och i någon mån fungerar de som varandras motsatser. De materiella skadorna beror främst på klimatförändringen medan övergångsriskens uppstår främst på grund av åtgärderna mot klimatförändringen. Riskerna utesluter dock inte varandra helt och hållet. I själva verket ökar de båda i dagsläget på grund av den internationella klimatpolitiken eftersom de klimatpolitiska åtgärderna inte ännu räcker till för att avsevärt minska på konsekvenserna. Detta i sin tur ökar risken för att man i framtiden blir tvungen att föra en oförutsebar klimatpolitik.

Eventuella åtgärder mot klimatförändringen

När det gäller att eliminera koldioxidutsläppen ligger problemet i att den som förorsakar utsläppen inte själv betalar kostnaderna för dem, åtminstone inte till fullt belopp. Eftersom kostnaderna till exempel inte behöver inkluderas i priserna kan marknaden inte själv beakta miljöskadorna i prissättningen och det ekonomiska beslutsfattandet.

Ur ett ekonomiskt perspektiv baserar sig de effektivaste lösningarna för att stävja klimatförändringen på att sätta en prislapp på koldioxidutsläppen. Metoder för att åstadkomma detta är till exempel en global kolskatt eller fungerande system för utsläppshandel. Delvis samma slutresultat kunde nås genom att minska på stöden till fossila bränslen. Vid behov måste man sätta pris på även sådana produkter som indirekt skadar miljön.

För att kunna hitta lösningar är det viktigt att inse att klimatförändringen kostar i varje fall. Med snabba åtgärder kan dessa kostnader ändå minskas. Frågan är alltså om vi vill betala relativt sett mindre för att motverka klimatförändringen redan under de närmaste åren eller betydligt mer då vi genomlider konsekvenserna av klimatförändringen på lite längre sikt. Det går inte att tackla kostnaderna för klimatförändringen bara genom att anta att problemet mirakulöst kommer att lösa sig i framtiden och att de tidigare försummelserna inte får några konsekvenser. Däremot blir fakturan betydligt större om de svåra besluten skjuts upp. Samtidigt ställs länder och generationer mot varandra då kostnaderna för de olika lösningarna fördelas på olika sätt geografiskt och över tid. Kostnaderna för åtgärderna för att bekämpa klimatförändringen skulle nu koncentreras till utvecklade ekonomier. Om inga åtgärder vidtas syns skadorna till följd av klimatförändringen först efter flera årtionden och då drabbas tillväxtekonomierna hårdare.

För klimatskuld kan man kalla en tidsmässigt uppskjuten kostnad som uppstår då beslut för att förebygga klimatförändringen inte fattas eller skjuts upp. Klimatskulden kan jämföras med eftersatt underhåll av fastigheter: stambyten kan alltid skjutas upp så att de som för närvarande bor i huset inte behöver betala kostnaderna. Men i sinom tid blir det dyrare att reparera de trasiga rören än att byta ut dem – om det inte blir dags att riva hela huset före det. Klimatskuld är ett viktigt begrepp eftersom det åskådliggör att det också medför kostnader att man låter bli att vidta åtgärder.

Alla lösningar för att begränsa klimatförändringen bör bygga på globala politiska beslut. Annars kan det hända att utsläppen bara flyttas från ett land till ett annat om den ekonomiska verksamheten på grund av klimatpolitiken flyttas från en stat till en annan. Detta fenomen kallas ofta för kolläckage. Naturligtvis behöver de globala lösningarna inte nödvändigtvis vara desamma i alla områden. Lösningarna bör dock leda till att utsläppen minskar, inte bara till att verksamheten flyttas.

Centralbankernas roll i klimatfrågor

Klimatförändringen påverkar den finansiella stabiliteten via de materiella skadorna och övergångsrisken.²⁴ Via den finansiella stabiliteten ingår klimatförändringen alltså också i centralbankernas mandat. Finanssektorn, tillsynsmyndigheterna och lagstiftarna bör därför fundera på riskerna med klimatförändringen och de bästa sätten att beakta dem i verksamheten.

Centralbankerna kan på olika sätt delta i att bekämpa klimatförändringen. De kan till exempel ta fram analyser gällande effektiva åtgärder som finanssektorn kan vidta för att stävja klimatförändringen i samband med lagstiftningen och andra utredningar. En central del av detta arbete är att framföra vikten av den finansiella stabiliteten i arbetet mot klimatförändringen.

Äventyrande av den finansiella stabiliteten försvagar förmedlingen av finansiering i ekonomin och kan i värsta fall leda till kriser. Man ska komma ihåg att även miljövänliga investeringar har samma ekonomiska risker som alla andra investeringar. Om gröna investeringar till exempel gynnas med lägre risker i bankernas kapitaltäckningsanalys minskar det kapital som reserveras för förluster. Om det ekonomiska läget försämras ökar kreditförlusterna varvid det mindre kapitalet får negativa konsekvenser i bank- och finanssektorn.

Centralbankerna har på sistone aktiverat sig i klimatfrågorna. Både Europeiska centralbanken (ECB) och Finlands Bank²⁵ har i offentligheten talat mycket om konsekvenserna av klimatförändringen och de olika åtgärder som centralbankerna själva kan vidta för att lösa problemen. Till exempel ECB:s innehav i gröna obligationer är betydande i förhållande till det totala antalet sådana obligationer.²⁶ I förvaltningen av Finlands Banks investeringsportfölj utgörs den ledande principen av strategin för ansvarsfulla investeringar.²⁷

Sommaren 2018 anslöt sig Finlands Bank till ett nätverk av centralbanker och tillsynsmyndigheter som arbetar för åtgärder mot klimatförändringen i finanssektorn (Network for Greening the Financial System, NGFS).²⁸ Nätverket strävar efter att bedöma riskerna med klimatförändringen i finanssektorn och för aktörerna i den samt att hitta de bästa sätten att styra penningflödena från utsläppsintensiva åtgärder till affärsmodeller som genererar mindre utsläpp.

²⁴ I detta sammanhang framför vissa även klimatförändringens inverkan på den ekonomiska tillväxten och volatiliteten i till exempel energi- och matpriset på grund av klimatförändringen.

²⁵ Dessa inlägg finns till exempel på <https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/puheet-ja-haastattelut/2018/olli-rehn-climate-change-and-green-finance.-helsinki-13-june-2018/>, <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2018/ilmastonmuutos-on-kaikkien-aikojen-suurin-markkinahairio/> och <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2019/ilmastonmuutos-on-riski-myoys-rahoitusmarkkinoiden-vakaudelle/>.

²⁶ Se mer av anförandet (på engelska) på <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp181127.en.html>.

²⁷ Läs mer på <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2017/blogi-keskuspankki-sijoittaa-vastuullisesti/>.

²⁸ Mer information om nätverket (på engelska) finns på <https://www.banque-france.fr/en/financial-stability/international-role/network-greening-financial-system>.

Avslutningsvis

Klimatförändringen och åtgärderna för att begränsa den och anpassa sig efter den kommer att kräva betydande insatser. Kostnaderna för klimatförändringen beror på hur omfattande och snabba insatserna är. Åtgärder som vidtas under de närmaste åren är relativt sett förmånligare än kostnader som föranleds av att åtgärder skjuts upp eller försummas. Således kan man genom klimatpolitik dela och minska på kostnaderna för klimatförändringen. Men åtgärderna bör framskrida snabbt för att de värsta problemen ska kunna undvikas i framtiden. Klimatförändringen innebär också sådana risker för ekonomin och den finansiella stabiliteten som beror på materiella skador och övergångsrisker. De bör kunna beaktas bättre än tidigare. Centralbankerna gör sitt för att identifiera riskerna och för att förnya sin verksamhet inom ramen för sina mandat.

Artikel 5. Iakttagelser av det ekonomiska läget i Italien

Inledning

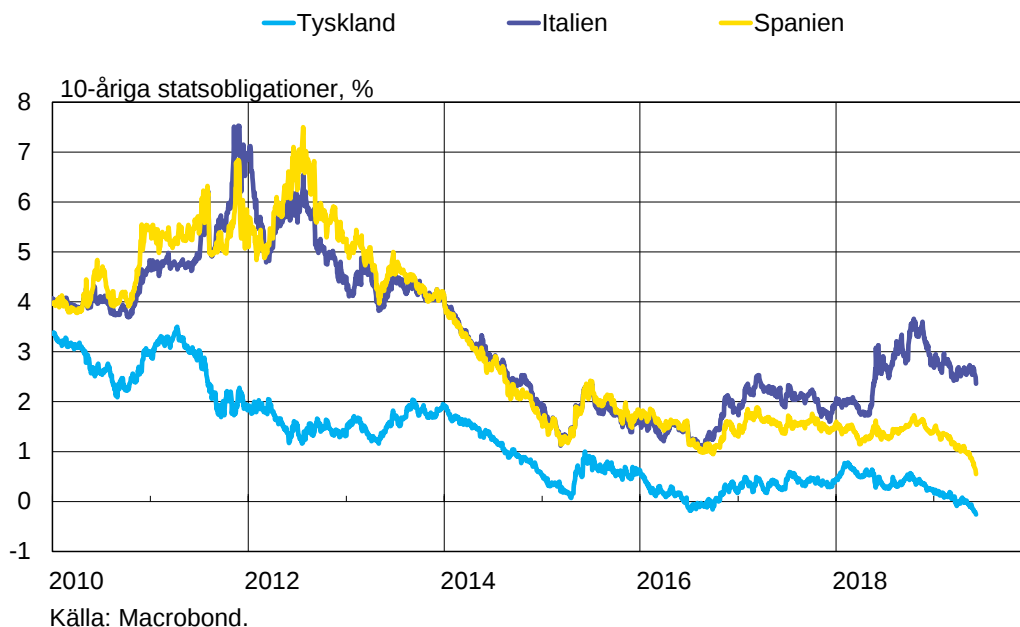
Räntorna på italienska statsobligationer steg betydligt år 2018 då regeringens finanspolitiska planer ledde till osäkerhet i fråga om de offentliga finanserna. Till följd av detta blev det ekonomiska läget i Italien en central fråga i diskussionen. Även konsekvenserna för den italienska banksektorn har väckt intresse.

Stora skulder och långsam tillväxt är problem i den italienska ekonomin

Det totala underskottet i de offentliga finanserna i Italien har minskat långsamt från och med 2015 tack vare ekonomisk tillväxt och minskade ränteutgifter, och underskottet bedöms ha minskat till 1,9 procent av bnp år 2018. Regeringen, som bildades på våren, planerade expansiva finanspolitiska åtgärder varav de viktigaste var att återta pensionsreformerna som skulle höja pensionsåldern och att införa en medborgarinkomst.

Räntan på italienska statsobligationer steg betydligt i slutet av maj då regeringens finanspolitiska planer ledde till osäkerhet i fråga om de offentliga finanserna [diagram 1]. I slutet av året sjönk räntan något. En bidragande orsak till detta var den enighet om den Italienska budgeten för 2019 som uppnåddes mellan Europeiska kommissionen och Italien. Tack vare samförståndet kunde man undvika stabilitets- och tillväxtpaktens förfarande vid alltför stora underskott.

Diagram 1. Räntorna på italienska statsobligationer

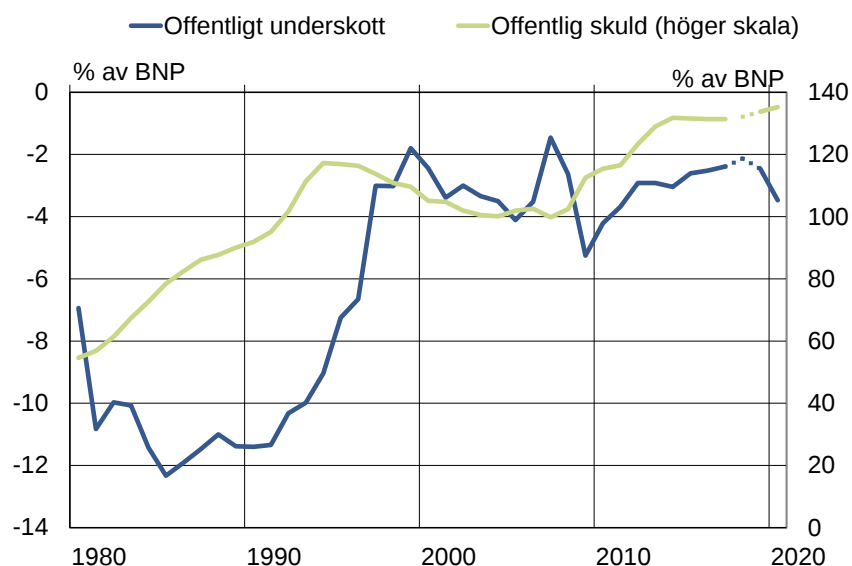

Källa: Macrobond.

Samförståndet uppnåddes då den italienska regeringen gjorde små justeringar i sin budgetplan för att få underskottet i de offentliga finanserna att stanna vid cirka två procent av bnp år 2019. Det ska uppnås främst genom att skjuta upp genomförandet av de nya åtgärderna till en något senare tidpunkt år 2019. Trots att utgifterna ökar på grund av dessa åtgärder försöker man också gradvis få ned det totala underskottet till 1,5 procent av bnp före 2021 genom att höja mervärdesskatten. Enligt IMF:s uppskattning kommer underskottet i de offentliga finanserna i Italien att öka till cirka tre procent av bnp om dessa skattehöjningar eller andra kompenserande åtgärder inte vidtas.

Italiens finanspolitiska handlingsutrymme är litet eftersom landets offentliga skuld är stor [diagram 2]. Italiens offentliga skuld förväntas stanna vid cirka 130 procent av bnp. Utvecklingen av den offentliga skulden är känslig för utvecklingen av ränteutgifterna, det primära saldot och den nominella ekonomiska tillväxten. Ränteutgifterna som beror på den stora skulden kräver att det primära saldot i de offentliga finanserna, alltså nettoinkomsterna då ränteutgifterna inte medräknas, förblir bra.

Diagram 2. Underskott i de offentliga finanserna samt offentlig skuld i Italien

Källa: Europeiska kommissionen.

Siffrorna för 2018–2020 hänför sig till Europeiska kommissionens prognoser.

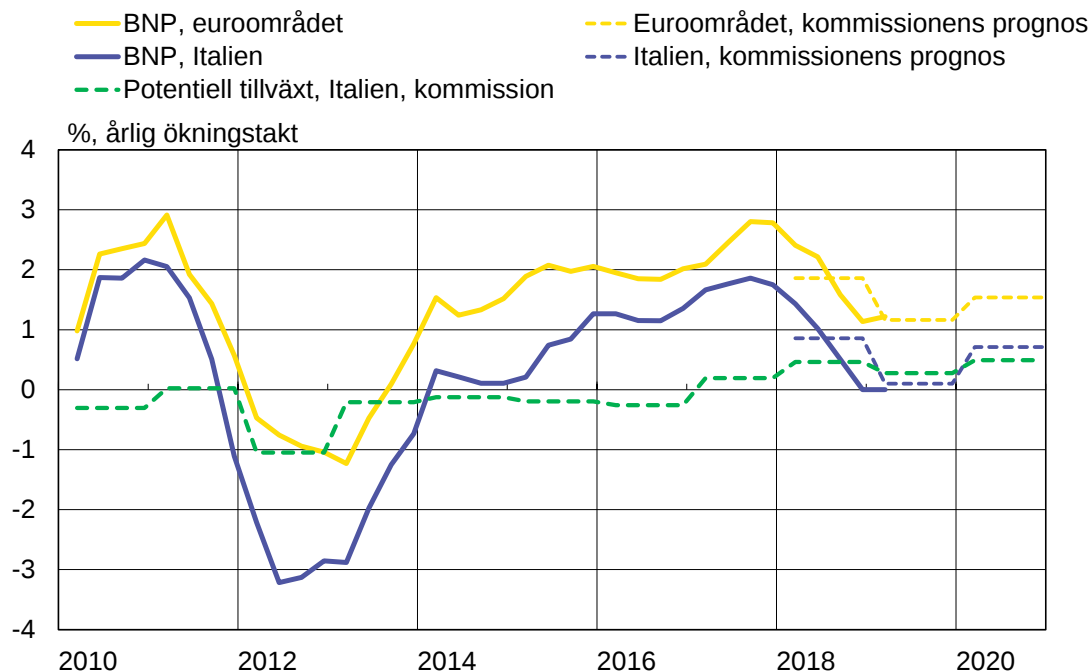
Källa: Europeiska kommissionen.

För att minska den offentliga skulden i Italien vore det viktigt att förstärka den ekonomiska tillväxten. Tillväxten i totalproduktionen i Italien uppskattas till ungefär en procent år 2018, vilket är klart mindre än i euroområdet i genomsnitt [diagram 3]. Enligt Europeiska kommissionens prognos som kom ut i februari 2019 avmattas den ekonomiska tillväxten i Italien till 0,2 procent år 2019 och förstärks till 0,8 procent år 2020.

Den långsamma ekonomiska tillväxten förklaras av att den potentiella produktionen redan länge har haft en svag utveckling. Tillväxtpotentialen kunde förbättras genom ekonomiska strukturreformer eftersom strukturerna i Italiens ekonomi mätt med många olika indikatorer hör till de svagaste i euroområdet. De strukturella problemen syns också på arbetsmarknaden: År 2018 var andelen arbetslösa fortfarande över tio procent och deltagandet på arbetsmarknaden bland kvinnor i åldrarna 15–74 år det lägsta bland medlemsländerna i euroområdet. Enligt Europeiska kommissionens landsspecifika rekommendationer bör de viktigaste strukturella reformerna de kommande åren handla om ett fungerande rättssystem, bättre konkurrenslagstiftning, en sanering av banksektorn och arbetsmarknadsreformer.²⁹

²⁹ Europeiska kommissionen (2018) Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the 2018 National Reform Programme of Italy and delivering a Council opinion on the 2018 Stability Programme of Italy, 23.5.2018.

Diagram 3. Den ekonomiska tillväxten i Italien och i euroområdet

Källor: Macrobond, Eurostat, Europeiska kommissionen och IMF.

Källor: Macrobond, Eurostat, Europeiska kommissionen och IMF.

Regeringens åtgärdsplaner verkar inte stå i samklang med målet att förbättra tillväxtpotentialen i ekonomin. Återkallandet av pensionsreformerna försvagar Italiens potentiella produktionsökning eftersom de kortare yrkeskarriärerna innebär att utbudet av arbetskraft minskar. Även en medborgarinkomst kan urholka incitamenten att delta i arbetslivet.

Höjd ränta på statsobligationer påverkade även banksektorn i Italien

Räntan på italienska statsobligationer var klart högre än vanligt från maj till utgången av året. Trots den förhöjda räntan förblev de italienska bankernas utlåningsräntor låga år 2018. Utifrån en utlåningsenkät bland bankerna i euroområdet skärptes dock kreditvillkoren för både företags- och bostadslån i Italien något under andra halvåret.

Man befärar att den politiska osäkerheten, om den blir långvarig, leder till en ond cirkel av stramare finansiella förhållanden och svagare realekonomi. Oron förvärras av att volymen av oreglerade lån i de italienska bankernas balansräkningar ännu är ganska stor och att den allt sämre verksamhetsmiljön eventuellt kan ha en negativ inverkan på bankernas förmåga att nedskriva problemkrediter i sina balansräkningar. Dessutom upprätthålls den skadliga kopplingen mellan bankerna och staten av bankernas stora innehav av statsobligationer. Att statens riskpremier steg orsakade nedskrivningsförluster för bankerna och i och med att deras egna riskpremier steg återspeglade detta sig i priset och tillgången på deras upplåning under andra halvåret. Att avkastningen på statsobligationerna ökade ledde också till en kraftig sänkning av de stora bankernas aktiekurser.

Trots den politiska oron kunde de italienska bankerna fortsätta med att minska kreditriskerna i sina balansräkningar. Enligt den italienska centralbanken har bankernas oreglerade fordringar från och med

2015 minskat med nästan 40 procent och under tredje kvartalet 2018 uppgick de till 209 miljarder euro. Åtgärderna för att minska på balansriskerna har burit frukt eftersom lönsamheten för de stora italienska bankerna har förbättrats under de senaste åren. Riskerna finns dock att en negativ ekonomisk utveckling eller en tillspetsning av det politiska läget bromsar saneringen av banksektorn.

Avslutningsvis

Den stora offentliga skulden och den långsamma potentiella produktionsökningen hör till de största problemen i den italienska ekonomin. Italiens finanspolitiska handlingsutrymme är litet. Landet bör fortsätta med de ekonomiska strukturreformerna för att förbättra tillväxtpotentialen och för att minska den offentliga skulden.

Att räntorna på italienska statsobligationer steg påverkade också landets banksektor. Bankernas ore-glerade fordringar minskade ändå ytterligare under 2018.

Även om räntorna på italienska statsobligationer i början av 2019 hade sjunkit något innebär läget i Italien ännu risker. Den finanspolitiska osäkerheten har inte försvunnit och räntorna på statsobligationer kan börja stiga igen. Dessutom försämrar de svaga utsikterna för ekonomin läget i de offentliga finanserna och kan bromsa saneringen av banksektorn.

Artikel 6. Nuläget i fråga om kryptovalutor och utmaningarna för regleringen

Inledning

Med kryptovalutor avses virtuella betalningsmedel som cirkulerar mellan olika innehavare i ett partner-baserat nät utan central bokföring. De var tänkta att bli ett alternativ till det officiella penningssystemet men det har de inte lyckats med. Även om de först påstods vara betalningsmedel av samma typ som kontanter som i framtiden skulle kunna användas för att köpa vilka produkter och tjänster som helst, både på nätet och i fysiska butiker, har handlarna inte tagit emot dem och konsumenterna inte velat betala med dem. De kan ändå betraktas som något slags form av förmögenhet, men bara så länge som de har en fungerande andrahandsmarknad.

På nätet finns tiotals globala handelsplatser där kryptovalutor kan köpas och säljas på den fria marknaden. Den här handeln har i praktiken förblivit den enda formen av användning. Kryptovalutorna har inget egentligt nyttovärde. Det är därför en intressant fråga hur det kan finnas en andrahandsmarknad för något som inte har något primärt värde avseende användning. Förklaringen kan vara att innehavarna vill ha kryptovalutor för att dessa ger en känsla av gemenskap eller trygghet trots att de inte har någon egentlig användning. Själva handeln kan ge spänning som är jämförbar med hasardspel.

Användning av kryptovalutor som betalningsmedel

Kryptovalutorna används alltså inte som betalningsmedel utan de har blivit föremål för spekulation. För investerarna innebär de stora risker, såsom kraftiga fluktuationer i marknadspriserna. Under 2018 sjönk marknadspriserna på kryptovalutor med 80 procent över lag, i enstaka fall med upp till 99 procent, medan de ett år tidigare hade stigit mångdubbelt.

Det är i själva verket mycket enkelt att hitta förklaringar till att kryptovalutor inte används som betalningsmedel. Kostnaderna för användningen är stora. När man till exempel använder bitcoin för att betala i kassan i en butik är det fråga om en transaktion i flera faser. För själva bitcoin-transaktionen tas en avgift ut, som inte nödvändigtvis är så stor. Men kryptovalutan måste dessutom växlas till pengar, för vilket handelsplatserna tar ut stora avgifter. Fluktuationerna i valutakurserna ökar för sin del risken för att transaktionskostnaderna blir ännu större. Kostnaderna för att driva hela systemet med kryptovalutor är också beaktansvärda, och de totala kostnaderna avspeglas inte fullt ut i kostnaderna för en-

skilda transaktioner. Därför är kryptotillgångar inte ett verkligt alternativ till pengar. Nya betalningssystem och applikationer möjliggör billiga och tillförlitliga gireringar och betalningar i detaljhandeln i realtid och bättre än kryptovalutor.

Kryptovalutor är också förknippade med ICO (initial coin offering), det vill säga lansering av nya virtuella valutor. ICO är ett sätt för företag eller produktutvecklingsprojekt att samla in riskfinansiering. Det innebär att en ny virtuell valuta eller en "token" säljs på förhand. De nya virtuella valutor som sätts i omlopp via ICO kan ha mycket varierande egenskaper beroende på hur ICO genomförs.

Definition av kryptovalutor

En grov indelning av kryptovalutor kan ha tre kategorier. På marknaden syns också hybridmodeller med en kombination av många egenskaper.

1. Kryptovalutor som liknar betalningsmedel är ursprungligen planerade att bli alternativ till riktiga valutor och är avsedda att användas som betalningsmedel också för andra än utgivarens tjänster. Den mest kända kryptovalutan av den här typen är bitcoin.
2. Kryptovalutor som är avsedda att användas för att betala för vissa varor eller tjänster är ett slags betalningsmedel för nyttigheter (utility coin). Oftast är varorna eller tjänsterna i ett mycket tidigt utvecklingsskede när den virtuella valutan som accepteras som betalningsmedel för dem lanseras. Kryptovalutor av det här slaget fungerar enligt samma principer som presentkort eller förhandsförsäljning av produkter. Det är således en bra fråga varför någon skulle vilja köpa sådan valuta i förväg i stället för att senare köpa den färdiga produkten med vanliga betalningsmedel.
3. Virtuella valutor som liknar finansiella instrument har samma egenskaper som värdepapper, såsom röstandelar, äganderätt eller förväntad avkastning.

Med avseende på regleringen är det avgörande vilka egenskaper kryptovalutan har och till vilken av kategorierna ovan den hör.

Enligt definitionen i EU:s penningtvättsdirektiv är det utmärkande för virtuella valutor att de

- inte emitterats eller garanterats av en centralbank eller en offentlig myndighet
- inte nödvändigtvis är kopplade till en rättsligt etablerad valuta
- inte har rättslig status som valuta eller pengar
- godtas av fysiska eller juridiska personer såsom betalningsmedel
- kan överföras, lagras och handlas elektroniskt.

I direktivet används det mer frekventa begreppet "virtuell valuta" som dock har nästan samma innebörd som "kryptovaluta".

Hur regleringen av finanssektorn tillämpas på kryptovalutor

Eftersom det ännu inte finns några särskilda bestämmelser om kryptovalutor är den gällande lagstiftningen om finanssektorn utgångspunkten för Finansinspektionens perspektiv på kryptovalutor för närvarande. Den gällande lagstiftningen går delvis att tillämpa på kryptovalutor. Exempelvis är lagstiftningen om värdepappersmarknaden teknikneutral, vilket betyder att det inte har någon betydelse vilken teknik som används för värdepapper, marknad och clearing. Ett värdepapper är ett värdepapper oberoende av om utformningen grundar sig på aktiebrev i pappersform, ett elektroniskt register eller en blockkedja. Däremot är en stor del av företagsverksamheten kring kryptovalutor i nuläget utesluten från tillämpningsområdet för regleringen av finanssektorn.

Den mest relevanta frågan när det gäller regleringen är om kryptovalutor ska klassificeras som finansiella instrument, det vill säga värdepapper. För värdepappersklassificering har Finansinspektionen en lista med frågor på sin webbplats.³⁰

Om en kryptovaluta betraktas som värdepapper blir bestämmelserna om emission av värdepapper tillämpliga. Växlingstjänster som tillhandahåller handel med kryptovalutor av det här slaget ska också iakttä bestämmelserna om handel med värdepapper. Om en kryptovaluta inte betraktas som värdepapper eller finansiellt instrument ska de allmänna bestämmelserna i konsumentskyddslagen ändå iakttas, till exempel bestämmelserna om distansförsäljning.

Egenskaperna hos kryptovalutan är också utslagsgivande för vilken lagstiftning som blir tillämplig på andrahandsmarknaden. Det ligger på växlingstjänstens ansvar att ta reda på av vilken typ varje virtuell valuta som tas upp till handel är. I synnerhet är det relevant om kryptovalutan är ett överförbart värdepapper eller något annat finansiellt instrument som avses i lagen om investeringstjänster. Bestämmelserna om handel med finansiella instrument tillämpas teknikneutralt också på växeltjänster där handeln gäller kryptovalutor som klassificeras som finansiella instrument.

Finansinspektionens huvudsakliga kanal för de nya aktörerna i finanssektorn är Innovations-helpdesk. Via helpdesken har Finansinspektionen mött och väglett en rad aktörer som överväger att börja tillhandahålla tjänster med anknytning till kryptovalutor. Finansinspektionen har svarat på frågor om bland annat utgivning av virtuella valutor, lansering av växlingstjänster och investeringsrådgivning. Erfarenheterna visar att företagsverksamhet kring kryptovalutor bara intresserar nya aktörer. De finländska etablerade aktörerna i finanssektorn förhåller sig däremot reserverat till kryptovalutor och lägger vikt vid riskerna.

I mars 2018 publicerade Europeiska kommissionen en handlingsplan för fintech med en lista över teman som ska bevakas och analyseras 2018–2019. Under 2018 skulle kommissionen bevaka utvecklingstrenderna i fråga om virtuella valutor tillsammans med olika berörda grupper och därefter bedöma om det behövs lagstiftningsåtgärder på EU-nivå.

Hur blockkedjetechniken lämpar sig för andra ändamål

Den blockkedjetechnik som ligger bakom kryptovalutorna diskuteras mycket. I sin handlingsplan för fintech menar kommissionen att tekniken kräver standardisering, mer samarbete och debatt om hur regleringen lämpar sig för blockkedjemodeller. Blockkedjeapplikationer kan komma att väcka befogenhets- och ansvarsfrågor gällande den tillämpliga lagstiftningen.

Ur Finansinspektionens synvinkel präglas debatten om blockkedjetechniken av att tekniken ses som en lösning på en lång rad varierande tekniska utmaningar. Trots det är tekniken ofta inte det mest förnuftiga eller ekonomiskt effektivaste sättet att lösa de här problemen.

I diskussionen om blockkedjetechnik och kryptovalutor aktualiseras också frågan om de digitala pengar som centralbankerna eventuellt kommer att sätta i omlopp i framtiden. Centralbankerna i olika länder diskuterar aktivt om de borde sätta digitala centralbankspengar i omlopp.

Finlands Bank har tillsammans med andra centralbanker i Eurosystemet undersökt blockkedjor och teknik för decentraliserad bokföring. I sin nuvarande form uppfyller de inte de krav som ställs på servicesystemet i en centralbank. Centralbankerna utvecklar sina system på andra sätt. Ett exempel är de nya system som möjliggör betalningar i realtid. Även centralbankerna i många andra länder har stannat för att blockkedjetechniken inte lämpar sig för att utveckla digitala centralbankspengar.

³⁰ Se <https://www.finanssivalvonta.fi/sv/fintech--innovationer-i-den-finansiella-sektorn/exempel-och-vanliga-fragor-om-virtuella-valutor-och-lanseringen-av-dem-initial-coin-offering/fragor-om-tokens-och-ico/>.

Avslutningsvis

Nya tekniker och utvidgad användning av dem kräver också cybersäkerhetsåtgärder. Ju mer de finansiella tjänsterna tillhandahålls på nätet och i digitala system, desto mer relevanta blir cybersäkerhetsfrågorna. Dataskyddsarbetet har av hävd fokuserats på organisationens eget dataskydd såsom antivirus, uppdateringar av programvara och säkerhetskopiering.

Framöver krävs mer uppmärksamhet på systemrisken till följd av nya tekniker, varor och tjänster. Kopplingarna och beroendet mellan olika aktörer och geografiska aktörer ökar. Med tanke på den finansiella stabiliteten måste det ses till att något enskilt problem inte riskerar hela systemets funktion. En annan viktig fråga är att se till att datainnehållet är korrekt och att dataläckor bekämpas.

* * * * *

* * * * *

Del 4. Händelser efter 2018

Här beskrivs kort vissa händelser inom såväl Finlands Banks som Finansinspektionens verksamhetsområde under början av 2019.

- ECB-rådet beslutade på sitt januarimöte hålla kvar refiräntan på 0,00 procent, räntan på utlåningsfaciliteten på 0,25 procent och räntan på inlåningsfaciliteten på –0,40 procent. Rådet förutsåg att styrräntorna kommer att ligga kvar på samma nivå åtminstone över sommaren 2019 och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att säkerställa att inflationen på medellång sikt varaktigt stiger tillbaka till något under 2 procent. Samtidigt informerade ECB om att då de köpta tillgångsposterna inom köpprogrammet, som hör till de extraordinära penningpolitiska åtgärderna, förfaller kommer återinvesteringen av det kapital som återbetalas fortsätta till fullt belopp en längre tid efter att rådet börjat höja ECB:s styrräntor och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att upprätthålla det gynnsamma likviditetsläget och en penningpolitik som starkt backar upp tillväxten.
- Finlands Bank informerade i januari 2019 om att bland de sedlar som var i omlopp i Finland hittade man 833 förfalskade eurosedlar under 2018. Antalet är närapå detsamma som året innan. Jämfört med det övriga euroområdet är det ett litet antal. De flesta förfalskade sedlar som var i omlopp i Finland 2018 var 50-eurosedlar, sammanlagt 445. De näst vanligaste förfalskade sedlarna var 20-eurosedeln (227 st.) och 100-eurosedeln (58 st.).
- Mot slutet av januari gick Finlands Bank ut med information om att de myndigheter som svarar för den finansiella stabiliteten i de nordiska och baltiska länderna genomförde en gemensam krishanteringsövning på finansmarknaden den 22–23 januari 2019. I övningen deltog 31 myndigheter från Danmark, Estland, Finland, Island, Lettland, Litauen, Norge och Sverige och från de behöriga europeiska myndigheterna. En företrädare för Internationella valutafonden medverkade i simuleringsövningen som observatör. Enligt banken byggde övningen på ett hypotetiskt krisscenario med fiktiva finansinstitut i de nordiska och baltiska länderna. Övningen gick ut på att pröva de berörda myndigheternas krishanteringsförmåga och regionala samarbete.
- I februari meddelade ECB att dess vinst ökade till 1,6 miljarder euro 2018 (1,3 miljarder euro 2017). Ökningen berodde främst på att räntenettet växte till följd av ökad ränteavkastning på investeringsportföljen i US-dollar och värdepappersköpen inom det utökade programmet för tillgångsköp. Hela vinsten fördelas mellan de nationella centralbankerna. Räntenettet på värdepappersinnehav i syfte att bedriva penningpolitik var 1,2 miljarder euro (1,1 miljarder euro 2017). ECB:s balansräkning steg till 447 miljarder euro (414 miljarder euro 2017).
- ECB-rådet fattade följande penningpolitiska beslut vid sitt marsmöte:
 1. Räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna ligger kvar på 0,00 %, räntan för utlåningsfaciliteten på 0,25 procent och räntan för inlåningsfaciliteten på –0,40 procent. Rådet förutsåg att styrräntorna kommer att ligga kvar på samma nivå åtminstone under andra halvåret 2019 och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att säkerställa att inflationen på medellång sikt varaktigt stiger tillbaka till något under 2 procent.
 2. När de köpta tillgångsposterna inom köpprogrammet förfaller kommer återinvesteringen av det kapital som återbetalas fortsätta till fullt belopp en längre tid efter att rådet börjat höja ECB:s styrräntor och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att upprätthålla det gynnsamma likviditetsläget och en penningpolitik som starkt backar upp tillväxten.

3. I september kommer en ny serie av riktade långfristiga kvartalsvisa refinansieringstransaktioner (TLTRO III) att inledas. Serien avslutas i mars 2021. Löptiden för varje transaktion är två år. Målen är ett gynnsamt upplåningsläge för bankerna och en smidig transmission av penningpolitiken. Medan serien pågår har motparterna rätt att låna ett belopp som motsvarar högst 30 procent av deras lånestock som uppfyller transaktionsvillkoren i slutet av februari 2019. Räntan är bunden till refiräntan under transaktionens hela giltighetstid. I likhet med de pågående riktade långfristiga refinansieringstransaktionerna har också de nya transaktionerna vissa mekanismer med incitament som ska säkerställa att kreditgivningsläget förblir gynnsamt. Närmare information om villkoren för de nya refinansieringstransaktionerna ges senare.
4. Kredittransaktionerna i Eurosystemet kommer fortfarande att genomföras i form av anbudsförfaranden med fast ränta, där anbuden godkänns till fullt belopp. Detta ska gälla så länge som det behövs och åtminstone till slutet av den uppfyllandeperiod för kassakrav som börjar i mars 2021.

Bilaga 1. Finlands Banks bokslut för 2018

Bankfullmäktige beslutade den 15 mars 2019 att Finlands Banks vinst, det vill säga 230 309 788,01 euro, ska disponeras på följande sätt:

Med stöd av 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank (214/1998) överförs 87 309 788,01 euro av vinsten till reservfonden, medan återstoden på 143 000 000,01 euro reserveras för statens behov.

Finlands Banks

bokslut

Balansräkning

<i>Mn euro</i>	31.12.2018	31.12.2017
TILLGÅNGAR		
1 <i>Guld och guldfordringar</i>	1 767	1 706
2 <i>Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet</i>	7 116	6 850
<i>Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)</i>	1 905	1 744
<i>Banktillgodehavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar</i>	5 211	5 106
3 <i>Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet</i>	478	478
4 <i>Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet</i>	777	1 231
5 <i>Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner</i>	8 648	10 148
6 <i>Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet</i>	4	209
7 <i>Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet</i>	48 182	44 995
<i>Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften</i>	45 496	39 588
<i>Andra värdepapper</i>	2 687	5 407
8 <i>Fordringar inom Eurosystemet</i>	44 513	44 750
<i>Andel i ECB</i>	144	144
<i>Fordringar motsvarande överföring av valutareserver</i>	728	728
<i>Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet</i>	4 035	3 751
<i>Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)</i>	39 606	40 127
9 <i>Övriga tillgångar</i>	760	697
<i>Euroområdets mynt</i>	27	31
<i>Materiella och immateriella anläggningstillgångar</i>	118	126
<i>Övriga omsättningstillgångar</i>	112	50
<i>Diverse</i>	503	490
Summa tillgångar	112 246	111 065

På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

<i>Mn euro</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
SKULDER		
1 Utelöpande sedlar	20 215	19 223
2 Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner	76 933	76 762
Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	61 719	53 421
Inlåningsfacilitet	15 214	23 341
3 Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet	–	409
4 Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet	600	1 000
5 Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet	2 989	2 601
6 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet	–	–
7 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet	–	–
8 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	1 446	1 413
9 Skulder inom Eurosystemet	–	–
10 Övriga skulder	72	65
11 Värdereregleringskonton	2 470	2 256
12 Avsättningar	4 636	4 579
13 Kapital och reserver	2 654	2 602
Grundfond	841	841
Reservfond	1 813	1 761
14 Årets vinst	230	156
Summa skulder	112 246	111 065

Resultaträkning

<i>Mn euro</i>	<i>1.1–31.12.2018</i>	<i>1.1–31.12.2017</i>
1 <i>Ränteintäkter</i>	724	617
2 <i>Räntekostnader</i>	–27	–50
3 RÄNTENETTO	697	567
4 <i>Valutakursdifferenser</i>	11	41
5 <i>Prisdifferenser på värdepapper</i>	–90	19
6 <i>Värderingsförluster på valutor och värdepapper</i>	–31	–44
7 <i>Förändring av avsättning för valutakurs- och prisrisker</i>	41	–16
NETTORESULTAT AV FINANSIELLA TRANSAKTIONER	628	567
8 <i>Avgifts- och provisionsnetto</i>	–4	–3
9 <i>Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster</i>	–242	–264
10 <i>Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner</i>	–2	–1
11 <i>Andel av ECB:s vinst</i>	5	4
12 <i>Intäkter från övriga stamaktier och andelar</i>	25	22
RESULTAT AV CENTRALBANKSVERKSAMHETEN	410	325
13 <i>Övriga intäkter</i>	35	30
<i>Verksamhetskostnader</i>	–109	–97
14 <i>Personalkostnader</i>	–48	–47
15 <i>Avgift till pensionsfonden</i>	–10	–
16 <i>Administrationskostnader</i>	–38	–32
17 <i>Avskrivningar av anläggningstillgångar</i>	–12	–11
18 <i>Sedelproduktionskostnader</i>	–2	–6
19 <i>Övriga kostnader</i>	–0	–0
VERKSAMHETSRESULTAT	335	258
<i>Pensionsfondens resultat</i>	–	–
20 <i>Pensionsfondens intäkter</i>	30	31
21 <i>Pensionsfondens kostnader</i>	–30	–31
22 <i>Förändring av avsättningar</i>	–105	–102
23 ÅRETS RESULTAT	230	156

Direktionens förslag till vinstutdelning

Direktionen föreslår bankfullmäktige att Finlands Banks vinst, 230 309 788,01 euro, disponeras så att 87 309 788,01 euro överförs till reservfonden enligt 21 § 2 mom. i lagen om Finlands Bank och återstoden, 143 000 000,00 euro, reserveras för statens behov.

Helsingfors den 27 februari 2019

FINLANDS BANKS DIREKTION

Olli Rehn, ordförande

Marja Nykänen

Tuomas Välimäki

./. Mika Pösö

Redovisningsprinciper

1. Generella redovisningsprinciper

Finlands Bank tillämpar de redovisningsprinciper och metoder som antagits av ECB-rådet, och boksluten upprättas enligt dessa harmoniserade principer. Enligt 11 § i lagen om Finlands Bank fastställer bankfullmäktige grunderna för bankens bokslut på framställning av direktionen.

Finlands Banks resultaträkning innehåller också intäkterna och kostnaderna för Finlands Banks pensionsfond och Finansinspektionen. ECBS harmoniserade redovisningsprinciper gäller inte pensionsfondens bokföring.

2. Värderingsprinciper för tillgångar och skulder i utländsk valuta och guld

Tillgångarna och skulderna i utländsk valuta och guld omräknas i bokslutet till euro enligt kurserna på balansdagen. Posterna värderas valuta för valuta. Värderingsdifferenser som beror på valutakurser redovisas separat från differenser som beror på prisförändringar på värdepapper. Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskonton. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande realiserade värderingsvinster som tidigare redovisats på värderegleringskonton i balansräkningen. Resultatförda, realiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Differenser som beror på pris- och kursförändringar avseende guld redovisas i en post. Under räkenskapsåret realiserade valutakursvinster och -förluster redovisas till daglig nettogenomsnittskurs. Kurserna framgår av tabellen nedan.

Valuta	2018	2017
US-dollar	1,1450	1,1993
Japanska yen	125,8500	135,0100
Svenska kronor	10,2548	9,8438
Schweiziska franc	1,1269	1,1702
Brittiska pund	0,8945	0,8872
Kanadensiska dollar	1,5605	1,5039
Särskilda dragningsrätter (SDR)	0,8228	0,8420
Guld	1 120,9610	1 081,8810

3. Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper

Intäkterna och kostnaderna redovisas enligt prestationsprincipen, dvs. under den period då de erhållits eller uppstår. Realiserade intäkter och kostnader resultatförs. Differensen mellan anskaffningsvärdet och det nominella värdet för värdepapperet periodiseras under löptiden. Vinster och förluster på grund av förändringar i värdepapperspriserna har redovisats enligt genomsnittskostnadsmetoden.

Orealiserade vinster redovisas i balansräkningen på värderegleringskonton. Orealiserade förluster resultatförs om de överstiger motsvarande realiserade värderingsvinster som tidigare redovisats på värderegleringskonton i balansräkningen. Resultatförda, realiserade förluster återförs inte under följande räkenskapsår. Både värdepapperen i utländsk valuta och värdepapperen i euro värderas efter värdepappersslag. Om realiserade förluster i ett värdepappersslag eller i en valuta resultatförs i bokslutet, justeras genomsnittspriset för värdepappersslaget eller nettogenomsnittskursen för valutan på motsvarande sätt före ingången av följande räkenskapsår.

Återförsäljningsförbindelser avseende värdepapper, dvs. omvända repor, upptas i balansräkningen som utlåning mot säkerhet på tillgångssidan. Återköpsavtal, dvs. repor, redovisas i balansräkningen som inlåning mot säkerhet på skuldsidan. Värdepapper som sålts genom repor kvarstår i Finlands Banks balansräkning.

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning.

Andra värdepapper

Omsättbara värdepapper och motsvarande tillgångar värderas värdepapper för värdepapper med användning av antingen marknadens mittkurs eller avkastningskurvan på balansdagen. Vid värderingen 2018 användes marknadens mittkurs den 31 december 2018.

Fastighetsfonder värderas enligt det senaste tillgängliga priset. Priset kontrolleras också efter bokslutet i januari, då fonderna rapporterar priserna på balansdagen.

4. Redovisningsprinciper för fordringar och skulder inom ECBS

Fordringar och skulder inom Eurosystemet uppkommer huvudsakligen genom gränsöverskridande betalningar i EU som avvecklas i centralbankspengar i euro. Transaktionerna har för det mesta initierats av aktörer inom den privata sektorn. Avvecklingen sker i TARGET2-systemet¹. Betalningarna genererar bilaterala fordringar och skulder på TARGET2-konton som EU:s centralbanker håller för varandra. Dessa bilaterala fordringar och skulder nettoredo visas dagligen så att ECB är motpart gentemot båda parterna i transaktionen. Varje nationell centralbank har herefter endast en nettoposition gentemot ECB.

Finlands Banks fordringar och skulder gentemot ECB härrörande från TARGET2-konton och övriga fordringar och skulder i euro inom Eurosystemet (såsom interimistisk vinstutdelning till de nationella centralbankerna och nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster) nettoredo visas i Finlands Banks balansräkning som fordran eller skuld i posten ”Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto)” eller ”Övriga skulder inom Eurosystemet (netto)”. Fordringar och skulder inom ECBS gentemot nationella centralbanker i EU-länder utanför euroområdet, som inte härrör från TARGET2-konton, redovisas i posten ”Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet” eller ”Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet”.

Fordringar inom Eurosystemet som hänför sig till Finlands Banks andel av ECB:s kapital redovisas i posten ”Andel i ECB”.

I sammand med övergången till Eurosystemet överförde Finlands Bank valutareserver till ECB. Fordringar inom Eurosystemet som härrör från överföringen redovisas i euro i posten ”Fordringar motsvarande överföring av valutareserver”.

Nettofordran som härrör från tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet redovisas i en tillgångspost som ”Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet” (se ”Utelöpande sedlar” under redovisningsprinciperna).

5. Värderingsprinciper för anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna har värderats till anskaffningskostnad efter avskrivningar. Linjär avskrivning tillämpas. De linjära avskrivningarna görs under den förväntade ekonomiska livslängden för anläggningstillgångarna i regel med början kalendermånaden efter förvärvet.

Motposten till byggnader och markområden som i balansräkningen för 1999 aktiverats till marknadsvärde är värderingsregleringskontot. Avskrivningarna på byggnaderna har redovisats mot värderingsregleringskontot utan resultatverkan.

De ekonomiska livslängderna är följande:

- datorer, tillhörande utrustning och program samt bilar: 4 år
- maskiner och inventarier: 10 år
- byggnader: 25 år.

Anläggningstillgångar värda under 10 000 euro kostnadsförs under anskaffningsåret.

¹ Ett transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av betalningar i realtid (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer)

6. Utelöpande sedlar

ECB och de nationella centralbankerna i euroområdet, som tillsammans bildar Eurosystemet, ger ut eurosedlar.² Det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas på centralbankerna den sista bankdagen i respektive månad enligt fördelningsnyckeln för sedlar.³ ECB har tilldelats 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar och resterande 92 % har fördelats på de nationella centralbankerna enligt fördelningsnyckeln för sedlar. Andelen redovisas i balansräkningen i skuldposten ”Utelöpande sedlar”. Skillnaden mellan värdet av eurosedlar som tilldelats den nationella centralbanken enligt sedelfördelningsnyckeln och värdet av eurosedlar som centralbanken faktiskt satt i omlopp bildar en räntebärande fordran eller skuld inom Eurosystemet. Dessa räntebärande⁴ fordringar eller skulder redovisas i delposten ”Fordringar/skulder inom Eurosystemet: Nettofordringar/nettoskulder relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet”. I Finlands Bank redovisas en nettofordran.

Inkomsterna från eurosedlar fördelas i förhållande till de nationella centralbankernas inbetalda andelar av ECB:s kapital. Ränteutbetalningarna och räntekostnaderna på dessa poster nettas över ECB:s konton och redovisas i posten ”Räntenetto”. Fördelningsnyckeln för ECB:s kapital justeras med fem års mellanrum och när nya medlemsstater ansluter sig till EU.

De inkomster som ECB intjänar från sin andel på 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar fördelas i regel på de nationella centralbankerna.⁵

7. ECB:s interimistiska vinstutdelning

ECB-rådet har beslutat att ECB:s inkomster från eurosedlar, dvs. 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar, som tilldelas ECB, och ECB:s nettoinkomster från värdepapper som förvärvats inom ramen för a) programmet för värdepappersmarknaderna (SMP), b) det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3), c) programmet för köp av värdepapper med bakomliggande tillgångar (ABSPP) och d) programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP) i sin helhet betalas till de nationella centralbankerna under det räkenskapsår då inkomsterna uppkommit. Om inte ECB-rådet beslutar annat ska ECB fördela inkomsterna i form av interimistisk vinstutdelning i januari påföljande år.⁶ Inkomsterna delas ut till fullo om beloppet inte överstiger ECB:s nettovinst för året eller ECB-rådet beslutar om att göra en avsättning för valutakurs-, ränte-, kredit- och guldpriserisker.

ECB-rådet kan också besluta att kostnaderna för utgivning och hantering av eurosedlar dras av från de intäkter från utelöpande eurosedlar som delas ut som interimistisk vinstutdelning i januari. Det belopp som delas ut till de nationella centralbankerna redovisas i resultaträkningen i posten ”Intäkter från övriga stamaktier och andelar”.

² Europeiska centralbankens beslut av den 13 december 2010 om utgivningen av eurosedlar (ECB/2010/29), EUT L 35, 9.2.2011, s. 26.

³ Fördelningsnyckeln för sedlar innebär den procentsats som blir resultatet efter hänsyn tagen till ECB:s andel av det totala utgivna antalet eurosedlar och vid tillämpning av fördelningsnyckeln för teckning av kapital i enlighet med respektive nationell centralbanks andel av ECB:s totala kapital.

⁴ Europeiska centralbankens beslut (EU) 2016/2248 av den 3 november 2016 om fördelning av de monetära inkomsterna för nationella centralbanker i medlemsstater som har euron som valuta (omarbetning) (ECB/2016/36).

⁵ ECB:s beslut (EU) 2015/298 av den 15 december 2014 om interimistisk fördelning av ECB:s inkomster (omarbetning) (ECB/2014/57), EUT L 53, 25.2.2015, s. 24.

⁶ ECB:s beslut (EU) 2015/298 av den 15 december 2014 om interimistisk fördelning av ECB:s inkomster (omarbetning) (ECB/2014/57), EUT L 53, 25.2.2015, s. 24.

Fördelningsnyckeln för teckning av ECB:s kapital 1.1.2015

	ECBS, kapital- fördelningsnyckel, %	Eurosystemet, kapital- fördelningsnyckel, %
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,4778	3,5200
Deutsche Bundesbank	17,9974	25,5674
Eesti Pank	0,1928	0,2739
Banc Ceannais na hÉireann/ Central Bank of Ireland	1,1607	1,6489
Bank of Greece	2,0332	2,8884
Banco de España	8,8409	12,5596
Banque de France	14,1793	20,1433
Banca d'Italia	12,3108	17,4890
Central Bank of Cyprus	0,1513	0,2149
Latvijas Banka	0,2821	0,4008
Lietuvos bankas	0,4132	0,5870
Banque centrale du Luxembourg	0,2030	0,2884
Bank Ċentrali ta' Malta/ Central Bank of Malta	0,0648	0,0921
De Nederlandsche Bank	4,0035	5,6875
Oesterreichische Nationalbank	1,9631	2,7888
Banco de Portugal	1,7434	2,4767
Banka Slovenije	0,3455	0,4908
Národná banka Slovenska	0,7725	1,0974
Finlands Bank	1,2564	1,7849
Delsumma för Eurosystemet	70,3916	100,0000
българска народна банка (Bulgarian National Bank)	0,8590	
Česká národní banka	1,6075	
Danmarks nationalbank	1,4873	
Hrvatska narodna banka	0,6023	
Magyar Nemzeti Bank	1,3798	
Narodowy Bank Polski	5,1230	
Banca Națională a României	2,6024	
Sveriges riksbank	2,2729	
Bank of England	13,6743	
Delsumma för nationella centralbanker utanför euroområdet	29,6084	
Totalt	100,0000	

8. Pensionsfond

År 2001 beslutades att Finlands Banks pensionsåtagande skulle hanteras genom en pensionsfond i bankens balansräkning. Syftet med arrangemanget, som trädde i kraft vid början av 2002, var att sörja för att tillgångarna för täckning av bankens pensionsåtagande placeras med högsta möjliga avkastning. År 2017 beslutade Finlands Banks direktion att pensionsfondens investeringstillgångar ska börja förvaltas som en del av Finlands Banks finansiella tillgångar. Förändringarna i balansräkningen påverkade inte bankens ställning som pensionsanstalt. En separat årsredovisning upprättas för pensionsfonden. Fondens tillgångar redovisas i bankens balansräkning.

Pensionsfondens fastigheter upptas i balansräkningen till värdet vid överföringstidpunkten efter avskrivningar. Till den del byggnaderna skrivits upp i balansräkningen redovisas motsvarande avskrivningar mot återförda uppskrivningar utan resultatverkan.

9. Principer för redovisning av avsättningar

Avsättningar kan göras i bokslutet om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. I bokslutet kan också göras de avsättningar som är nödvändiga för att täcka bankens pensionsåtagande.

10. Åtaganden utanför balansräkningen

Vinster och förluster av poster utanför balansräkningen behandlas på samma sätt som vinster och förluster av poster i balansräkningen. Valutaterminerna inräknas i nettogenomsnittskostnaden för valutapositionen.

11. Förändringar i redovisningsprinciperna

Redovisningsprinciperna för bokslutet har inte förändrats under 2018.

Noter till balansräkningen

Tillgångar

1. Guld och guldfordringar

Finlands Bank har 1 576 487 troy uns guld (1 troy uns = 31,103 g) som i bokslutet upptagits till marknadsvärde. Vid början av 1999 överförde Finlands Bank, i likhet med de övriga nationella centralbankerna i Eurosystemet, cirka 20 % av sitt guld till ECB.

Guld

	31.12.2018	31.12.2017
Kvantitet (mn troy uns)	1,6	1,6
Pris per troy uns guld (euro)	1 121,0	1 081,9
Marknadsvärde (mn euro)	1 767,2	1 705,6
Förändring av marknadsvärde (mn euro)	61,6	-25,5

2. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

I posten ingår till valutareserven hänförliga valutafordringar på hemmahörande utanför euroområdet samt innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) som tilldelats av Internationella valutafonden (IMF).

2.1 Fordringar på Internationella valutafonden (IMF)

Fordringar på International valutafonden (IMF)

	31.12.2018		31.12.2017	
	Mn euro	Mn SDR	Mn euro	Mn SDR
Reservposition i IMF	417,9	343,8	256,5	216,0
Särskilda dragningsrätter	1 363,4	1 121,8	1 331,3	1 121,0
Övriga fordringar på IMF	124,0	102,0	156,0	131,3
Summa	1 905,3	1 567,6	1 743,9	1 468,4

Kursen mellan euro och SDR 2017 och 2018

	2018	2017
Vid utgången av mars	0,8474	0,7874
Vid utgången av juni	0,8282	0,8199
Vid utgången av september	0,8297	0,8355
Vid utgången av december	0,8228	0,8420

Finlands medlemsandel i valutafonden är 2 410,6 miljoner SDR. Reservpositionen är den del av Finlands medlemsandel som har betalats till IMF i utländsk valuta. Den andra delen av medlemsandelen har betalats i mark. Denna del har valutafonden lånat tillbaka till Finlands Bank. Den i mark betalda medlemsandelens nettoeffekt på Finlands Banks balansräkning är noll, eftersom fordran och skulden redovisas i samma balanspost.

Finlands Banks innehav av särskilda dragningsrätter (Special Drawing Rights, SDR) uppgår till 1 363,4 miljoner euro. De utgör en valutareserv som IMF har lagt upp och fördelat på sina medlemsländer. Särskilda dragningsrätter används i valutahandeln på samma sätt som normala valutor. Postens värde förändras genom valutahandeln mellan medlemsländerna. Postens storlek påverkas också av erhållna och utbetalda räntor och vinstandelen i IMF.

Finlands Banks fordringar på Internationella valutafonden uppgår totalt till 1 905,3 miljoner euro.

2.2 Banktillgodohavanden och värdepapper, externa lån och andra externa tillgångar

Här redovisas banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför euroområdet

	31.12.2018 Mn euro	31.12.2017 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	108,3	41,0	67,3
Räntebärande värdepapper	4 408,0	4 172,3	235,7
Diskonteringsinstrument	–	136,4	–136,4
Övriga fordringar	694,4	756,1	–61,6
Summa	5 210,8	5 105,8	105,0

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

	31.12.2018		31.12.2017	
Valuta	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	463,4	10,5	408,1	9,5
US-dollar	3 773,0	85,6	3 648,7	84,7
Japanska yen	171,6	3,9	252,0	5,8
Summa	4 408,0	100,0	4 308,7	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

	31.12.2018		31.12.2017	
Löptid	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	657,0	14,9	646,7	15,0
Över 1 år	3 751,0	85,1	3 662,0	85,0
Summa	4 408,0	100,0	4 308,7	100,0

3. Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

Denna post består av banktillgodohavanden, värdepapper och övriga fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet.

Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i euroområdet

	31.12.2018 Mn euro	31.12.2017 Mn euro	Förändring Mn euro
Räntebärande värdepapper	538,0	504,1	34,0
Övriga fordringar	–59,7	–25,7	–34,0
Summa	478,3	478,4	0,0

Valutafördelning av värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

	31.12.2018		31.12.2017	
Valuta	Mn euro	%	Mn euro	%
Brittiska pund	146,5	27,2	161,3	32,0
US-dollar	391,5	72,8	342,8	68,0
Summa	538,0	100,0	504,1	100,0

Återstående löptid för värdepapper i utländsk valuta utgivna av hemmahörande i euroområdet

	31.12.2018		31.12.2017	
Löptid	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	322,0	59,8	222,0	44,1
Över 1 år	216,0	40,2	282,0	55,9
Summa	538,0	100,0	504,1	100,0

4. Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

Här ingår banktillgodohavanden i euro utanför euroområdet, värdepapper utgivna av hemmahörande utanför euroområdet och övriga fordringar i euro.

Fordringar i euro på hemmahörande utanför euroområdet

	31.12.2018 Mn euro	31.12.2017 Mn euro	Förändring Mn euro
Banktillgodohavanden	19,1	279,2	-260,1
Räntebärande värdepapper	753,9	952,2	-198,3
Övriga fordringar	4,4	0,1	4,3
Summa	777,3	1 231,4	-454,1

Återstående löptid för värdepapper i euro utgivna av hemmahörande utanför euroområdet

	31.12.2018		31.12.2017	
Löptid	Mn euro	%	Mn euro	%
Upp till 1 år	282,4	37,5	129,8	13,6
Över 1 år	471,4	62,5	822,4	86,4
Summa	753,9	100,0	952,2	100,0

5. Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner

Denna post består av penningpolitiska instrument som Finlands Bank använder för att genomföra den monetära politiken som en del av Eurosystemet. Posten består av räntebärande utlåning till finländska kreditinstitut och dess storlek är beroende av de finländska kreditinstitutens likviditetsbehov.

Hela Eurosystemets fordringar relaterade till penningpolitiska transaktioner uppgår till 734 382 miljoner euro, varav 8 648,3 miljoner euro redovisas över Finlands Banks balansräkning. Enligt artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB ska riskerna relaterade till penningpolitiska transaktioner, om de realiserar, fördelas på de nationella centralbankerna i Eurosystemet till fullt belopp och i förhållande till centralbankernas andelar i fördelningsnyckeln för ECB:s tecknade kapital. Förlust kan uppstå endast om en motpart går i konkurs och tillräckliga medel inte erhålls när de säkerheter som motparten ställt realiserar. Risker till följd av eventuella särskilda säkerheter som diskretionärt kan godtas av de nationella centralbankerna fördelas enligt beslut av ECB-rådet inte mellan alla centralbanker.

5.1 Huvudsakliga refinansieringstransaktioner

De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna är likvidiserande reverserade transaktioner med en löptid på en vecka som genomförs i form av fastränteanbud varje vecka. De huvudsakliga refinansieringstransaktionerna spelar en nyckelroll när det gäller att påverka räntorna, kontrollera likviditetsläget på marknaden och signalera den penningpolitiska hållningen.

5.2 Långfristiga refinansieringstransaktioner

Genom dessa transaktioner tilldelas motparterna likviditet med längre löptid. År 2018 genomfördes långfristiga refinansieringstransaktioner med löptider på en uppfyllandeperiod och 3–48 månader. Transaktionerna genomfördes som fastränteanbud med full tilldelning.

Dessutom fattade ECB-rådet 2016 beslut om att genomföra fyra nya riktade långfristiga refinansieringstransaktioner. Denna andra serie (TLTRO II) av riktade långfristiga refinansieringstransaktioner har en löptid på fyra år och återbetalning av den tilldelade finansieringen kunde inledas efter två år. I enlighet med ECB-rådets beslut bestäms den slutliga räntan i transaktionerna enligt utvecklingen av motparternas utlåning mellan den 1 februari 2016 och den 31 januari 2018. Räntan kommer att ligga mellan räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna och räntan på inlåningsfaciliteten på tilldelningsdagen. Eftersom den slutliga räntan kunde bestämmas först 2018 och några tillförlitliga uppskattningar av den inte kunde göras före det, beräknades räntan fram till utgången av 2017 enligt räntan på inlåningsfaciliteten i enlighet med försiktighetsprincipen. Den ränteintäkt som härrör från differensen mellan

räntan på inlåningsfaciliteten och den slutliga räntan i transaktionerna för den aktuella perioden redovisades 2018 i resultaträkningen som en korrigerings posten ”Räntekostnader”.

5.3 Finjusterande reverserade transaktioner

Syftet med finjusterande reverserade transaktioner är att kontrollera likviditetsläget på marknaden och påverka räntorna. De sätts in vid behov för att hantera effekterna av oväntade likviditetsfluktuationer på räntorna.

5.4 Strukturella reverserade transaktioner

Strukturella reverserade transaktioner är reverserade öppna marknadsoperationer som Eurosystemet genomför i form av standardiserade anbudsförfaranden för att justera sin strukturella likviditetsposition i förhållande till finanssektorn.

5.5 Utlåningsfacilitet

Genom utlåningsfaciliteten tillhandahåller de nationella centralbankerna motparterna likviditet över natten till en på förhand bestämd ränta mot godtagbara säkerheter.

5.6 Fordringar avseende marginalsäkerheter

I posten ingår kontantbetalningar till motparter i situationer där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten lämnat överskrider det fastställda gränsvärdet, dvs. behovet till följd av utestående penningpolitiska transaktioner.

Utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner

	31.12.2018 Mn euro	31.12.2017 Mn euro	Förändring Mn euro
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	–	–	–
Långfristiga refinansieringstransaktioner	8 648,3	10 148,3	–1 500,0
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Strukturella reverserade transaktioner	–	–	–
Utlåningsfacilitet	–	–	–
Fordringar avseende marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	8 648,3	10 148,3	–1 500,0

6. Övriga fordringar i euro på kreditinstitut i euroområdet

Här ingår banktillgodohavanden i euro och konton i kreditinstitut i euroområdet.

	31.12.2018 Mn euro	31.12.2017 Mn euro	Förändring Mn euro
Löpande räkningar	0,0	0,0	0,0
Omvända repor	–	209,1	–209,1
Likviditetsstöd i nödlägen	–	–	–
Övriga fordringar	3,8	–	3,8
Summa	3,8	209,1	–205,3

För att öka öppenheten beslutade ECB-rådet den 17 maj 2017 att publicera avtalet om likviditetsstöd i nödlägen på ECB:s webbplats. Avtalet ersätter förfarandet för likviditetsstöd i nödlägen, som publicerades i oktober 2013. Ett pressmeddelande om publiceringen av avtalet finns på adressen <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2017/html/ecb.pr170619.en.html>.

7. Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

För att värdepapper som innehas i penningpolitiskt syfte ska kunna särredovisas har posten ”Värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet” delats upp i ”Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften” och ”Andra värdepapper”.

7.1 Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

I posten ingick den 31 december 2018 värdepapper som Finlands Bank har förvärvat inom ramen för de tre köpprogrammen för säkerställda obligationer⁷, programmet för värdepappersmarknaderna (SMP)⁸, programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP)⁹ och programmet för köp av företagsobligationer (CSPP)¹⁰.

Obligationsköpen enligt det första köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP1) slutfördes den 30 juni 2010 och det andra köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP2) avslutades den 31 oktober 2012. Programmet för värdepappersmarknaderna (SMP) avslutades den 6 september 2012.

Under 2018 fortsatte Eurosystemet att genomföra värdepappersköp inom ramen för det utökade programmet för tillgångsköp¹¹, som består av det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3), köpprogrammet för värdepapper med bakomliggande tillgångar (ABSPP), programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP) samt programmet för köp av företagsobligationer (CSPP). Fram till utgången av september förvärvade ECB och de nationella centralbankerna värdepapper inom ramen för programmet för tillgångsköp till ett nettovärde av 30 miljarder euro per månad i genomsnitt och från oktober till slutet av december till ett värde av 15 miljarder euro per månad, varefter köpen upphörde. Vid förfall av de förvärvade tillgångarna avser ECB-rådet att fortsätta att återinvestera det återbetalda kapitalet till fullt belopp ännu en längre tid efter att ECB-rådet börjar höja ECB:s styrräntor, och i vilket fall som helst så länge som det behövs för att upprätthålla det gynnsamma likviditetsläget och en mycket ackommoderande penningpolitik.

Värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen värderas till upplupen anskaffningskostnad efter avdrag för eventuell nedskrivning (se "Värderings- och periodiseringsprinciper för värdepapper" under redovisningsprinciperna).

Nedan anges upplupen anskaffningskostnad för värdepapper som innehas av Finlands Bank och som jämförelse också deras marknadsvärde, som inte redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen.¹²

Värdepapper som innehas i penningpolitiska syften

	31.12.2018 Mn euro		31.12.2017 Mn euro		Förändring Mn euro	
	Balans- värde	Marknads- värde	Balans- värde	Marknads- värde	Balans- värde	Marknads- värde
Första köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP1)	–	–	–	–	–	–
Andra köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP2)	97,0	99,0	97,0	101,4	0,1	–2,3
Tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3)	6 697,3	6 760,2	5 335,1	5 381,1	1 362,1	1 379,1
Programmet för värdepappersmarknaderna (SMP)	1 079,9	1 159,3	1 341,9	1 485,4	–262,0	–326,1
Programmet för köp av offentliga värdepapper (PSPP stat)	28 308,3	28 673,0	25 167,7	25 242,5	3 140,6	3 430,5
Programmet för köp av offentliga värdepapper (s.k. PSPP supra)	3 175,8	3 194,1	3 067,3	3 089,8	108,6	104,4
Programmet för köp av företagsobligationer (CSPP)	6 137,3	6 080,9	4 579,0	4 539,4	1 558,3	1 541,5
Summa	45 495,6	45 966,5	39 588,0	39 839,5	5 907,6	6 127,0

⁷ Beslut ECB/2009/16 av den 2 juli 2009 om genomförandet av programmet för köp av säkerställda obligationer (EUT L 175, 4.7.2009, s. 18); beslut ECB/2011/17 av den 3 november 2011 om genomförandet av det andra programmet för köp av säkerställda obligationer (EUT L 297, 16.11.2011, s. 70) och beslut ECB/2014/40 av den 15 oktober 2014 om genomförandet av det tredje programmet för köp av säkerställda obligationer (EUT L 335, 22.11.2014, s. 22).

⁸ Beslut ECB/2010/5 av den 14 maj 2010 om inrättandet av ett program för värdepappersmarknaderna, EUT L 124, 20.5.2010, s. 8).

⁹ Beslut ECB/2015/10 av den 4 mars 2015 om ett program för köp av den offentliga sektorns tillgångar på andrahandsmarknaderna, (EUT L 121, 14.5.2015, s. 20), i dess ändrade lydelse.

¹⁰ Beslut ECB/2016/16 av den 1 juni 2016 om genomförandet av programmet för köp av värdepapper från företagssektorn, EUT L 157, 15.6.2016, s. 28).

¹¹ Mer information om EAPP-programmet finns på ECB:s webbplats: www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html.

¹² Marknadsvärdena är riktgivande och beräknas på marknadspriser. Ifall marknadspriser inte finns att tillgå beräknas marknadsvärdena med hjälp av Eurosystemets interna modeller.

ECB-rådet bedömer regelbundet de finansiella risker som är knutna till de värdepapper som förvärvats inom ramen för köpprogrammen. Årliga nedskrivningsprövningar genomförs baserat på beräknade kassaflöden vid årets slut och de godkänns av ECB-rådet.

Eventuella förluster som härrör från värdepapper som förvärvats inom ramen för SMP-, CBPP3- och CSPP-programmen samt för köpen från multinationella institutioner (s.k. supra) inom ramen för PSPP-programmet fördelas i enlighet med artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB i sin helhet på de nationella centralbankerna i Eurosystemet i förhållande till deras respektive inbetalda andelar av ECB:s kapital. På basis av nedskrivningsprövningarna av CSPP-portföljen ansåg ECB-rådet det motiverat att skapa en buffert för eventuella exponeringar mot kreditrisker i de penningpolitiska transaktionerna 2018 (se "Avsättningar" i noterna).

I samband med nedskrivningsprövningen vid slutet av 2018 av de värdepapper som förvärvats inom CBPP3-programmet konstaterade ECB-rådet att nedskrivningsrisk förelåg i och med att de stora ekonomiska problemen hos ett kreditinstitut 2018 skulle ha kunnat leda till en värdeminskning på institutets värdepapper. Eftersom ECB-rådet dock ansåg att nedskrivningsrisken inte påverkat förväntade framtida kassaflöden, redovisade Finlands Bank vid årets slut inga nedskrivningsförluster på ifrågavarande värdepapper som förvärvats inom det tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer. Nedskrivningsförluster redovisades inte heller på övriga värdepapper som förvärvats inom ramen för programmet.

I följande tabell redogörs programvis för beloppet av förvärvade värdepapper som innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet och andelen i Finlands Banks balansräkning.

	<i>Innehas av de nationella centralbankerna inom Eurosystemet</i>		<i>I Finlands Banks balansräkning</i>	
	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>
<i>Programmet för värdepappersmarknaderna (SMP)</i>	67 654,0	82 490,0	1 079,9	1 341,9
<i>Tredje köpprogrammet för säkerställda obligationer (CBPP3)</i>	240 655,9	220 954,6	6 697,3	5 335,1
<i>Programmet för köp av offentliga värdepapper (s.k. PSPPsupra)</i>	224 506,5	203 932,0	3 175,8	3 067,3
<i>Programmet för köp av företagsobligationer (CSPP)</i>	178 050,3	131 593,1	6 137,3	4 579,0
<i>Summa</i>	710 866,7	638 969,7	17 090,3	14 323,3

7.2 Andra värdepapper

Posten innehåller räntebärande värdepapper och diskonteringsinstrument utgivna i euroområdet samt andelar i investeringsfonder.

Andra värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>Förändring Mn euro</i>
<i>Räntebärande värdepapper</i>	1 554,1	3 158,5	-1 604,4
<i>Diskonteringsinstrument</i>	377,1	1 578,7	-1 201,6
<i>Andelar i investeringsfonder</i>	755,4	670,1	85,3
<i>Summa</i>	2 686,6	5 407,3	-2 720,7

Återstående löptid för övriga värdepapper i euro utgivna av hemmahörande i euroområdet

<i>Löptid</i>	<i>31.12.2018</i>		<i>31.12.2017</i>	
	<i>Mn euro</i>	<i>%</i>	<i>Mn euro</i>	<i>%</i>
<i>Upp till 1 år</i>	1 210,3	62,7	2 922,4	61,7
<i>Över 1 år</i>	720,9	37,3	1 814,8	38,3
<i>Summa</i>	1 931,2	100,0	4 737,2	100,0

8. Fordringar inom Eurosystemet

8.1 Andel i ECB

Enligt artikel 28 i stadgan för ECBS och ECB ska ECB:s kapital endast tecknas av de nationella centralbankerna i ECBS. Teckningsandelarna fastställs enligt artikel 29 i stadgan och justeras vart femte år.

Varje nationell centralbank i Eurosystemet har en andel av ECB:s kapital som fördelas enligt en s.k. fördelningsnyckel. Kapitalfördelningsnyckeln baseras på antalet invånare och bruttonationalprodukten i respektive land. Fördelningsnyckeln justeras med fem års mellanrum och när nya medlemmar ansluter sig till EU. Finlands procentuella andel av ECB:s kapital har sedan den 1 januari 2015 varit 1,2564 %, dvs. 144,3 miljoner euro.

8.2 Fordringar motsvarande överföring av valutareserver

Posten "Fordringar motsvarande överföring av valutareserver" består av den del av valutareserven som Finlands Bank har överfört till ECB, 728,1 miljoner euro. Överföringen skedde i samband med övergången till Eurosystemet. Fordran är i euro och värdet lika med dess värde vid tidpunkten för överföringen.

På fordran betalas en ränta som baserar sig på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner och som räknas ut dagligen, fränsett den räntefria guldreserven.

8.3 Nettofordringar relaterade till tilldelning av eurosedlar inom Eurosystemet

Nettofordringarna relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet består av en CSM-post (Capital Share Mechanism) enligt fördelningsnyckeln för kapital minskat med posten "ECB issue". Med CSM-talet korrigeras beloppet utelöpande sedlar i centralbankens balansräkning i enlighet med fördelningsnyckeln. "ECB issue" uttrycker ECB:s andel (8 %) av de utelöpande sedlarna. Motposterna till bägge posterna redovisas i balansräkningen i skuldposten "Utelöpande sedlar".¹³

Vid räkenskapsårets slut uppgick posten till 4 034,6 miljoner euro (2017: 3 750,9 mn euro). Ökningen berodde på att Finlands Banks sedelutgivning ökade med 4,6 % medan den totala volymen av utelöpande eurosedlar ökade med 5,2 % jämfört med 2017. På fordringarna betalas en ränta som räknas ut dagligen från den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

8.4 Övriga fordringar inom Eurosystemet (netto) eller skuldposten övriga skulder inom Eurosystemet (netto)

Övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)

	31.12.2018 Mn euro	31.12.2017 Mn euro	Förändring Mn euro
Skulder/fordringar gentemot ECB härrörande från TARGET2-konton (inkl. saldon på korrespondentbankskonton inom Eurosystemet)	39 826,7	40 373,2	-546,5
Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster	-242,1	-264,0	21,9
Fordringar på ECB relaterade till ECB:s interimistiska vinstutdelning	21,3	17,6	3,6
Summa övriga fordringar/skulder inom Eurosystemet (netto)	39 605,9	40 126,8	-520,9

Den 31 december 2018 uppgick posten till 39 605,9 miljoner euro och bestod av följande tre komponenter: 1) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s och de nationella centralbankernas betalningar som förmedlats och mottagits via TARGET2 och saldon på kor-

¹³ Enligt redovisningspraxis för utgivning av eurosedlar i Eurosystemet fördelas 8 % av det totala värdet av utelöpande eurosedlar månatligen på ECB. Den återstående andelen på 92 % fördelas på de nationella centralbankerna också månatligen så att respektive centralbank i sin balansräkning upptar en andel av de utelöpande eurosedlar som motsvarar bankens inbetalda andel av ECB:s kapital. Differensen mellan värdet på eurosedlar som fördelats enligt denna praxis och värdet på utelöpande eurosedlar bokförs i posten "Interna fordringar/skulder relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet".

respondentbankskonton i centralbankerna inom Eurosystemet, 2) fordringar/skulder gentemot ECB härrörande från monetära inkomster som ska läggas samman och återfördas inom Eurosystemet och 3) Finlands Banks fordringar på ECB härrörande från ECB:s interimistiska vinstutdelning och eventuella andra fordringar eller belopp som ska betalas tillbaka.

Vid slutet av året uppgick nettofordran på nettobetalningar förmedlade via TARGET2 till 39 826,7 miljoner euro. På posten betalas en ränta som beräknas dagligen på den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

Den årliga sammanläggningen och återfördelningen av monetära inkomster mellan de nationella centralbankerna i Eurosystemet gav vid slutet av året upphov till en skuld på –242,1 miljoner euro till ECB (se ”Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster” i noterna till resultaträkningen).

På ECB-rådets beslut delade ECB ut 1 191 miljoner euro i interimistisk vinstutdelning för 2018 till de nationella centralbankerna i euroområdet (se ”ECB:s interimistiska vinstutdelning” under redovisningsprinciperna). Finlands Banks andel av det utdelade beloppet var 21,3 miljoner euro den 31 december 2018 (se resultatposten ”Intäkter från övriga stamaktier och andelar”).

9. Övriga tillgångar

I posten ingår euromynt, anläggningstillgångar och investeringstillgångar (aktier och andelar) som innehas av Finlands Bank. Vidare ingår poster som hänför sig till värderingen av poster utanför balansräkningen, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter och övriga tillgångar samt pensionsfondens tillgångar, som består helt och hållet av fastigheter. De investeringstillgångar som banken reserverat för pensionsfonden slogs i mars 2017 samman med bankens finansiella tillgångar och förvaltas nu som en del av dem. Värdepapperen har redovisats på tillgångssidan i balansräkningen, i posterna ”Andra värdepapper” och ”Övriga tillgångar” (aktier och andelar).

Materiella anläggningstillgångar

<i>Bokföringsvärde</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>Förändring Mn euro</i>
Markområden	8,5	8,5	–
Byggnader	89,8	96,3	–6,5
Maskiner och inventarier	11,2	12,4	–1,3
Konst och numismatisk samling	0,6	0,5	0,0
Summa	110,0	117,8	–7,8

Immateriella anläggningstillgångar

<i>Bokföringsvärde</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>Förändring Mn euro</i>
IT-system	7,6	8,5	–0,9
Summa	7,6	8,5	–0,9

Övriga tillgångar

	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>Förändring Mn euro</i>
Euroområdets mynt	26,6	31,3	–4,7
Aktier och andelar	98,5	34,9	63,6
Pensionsfondens fastigheter	14,0	15,1	–1,2
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	432,3	404,0	28,3
Poster som härrör från värdering av poster utanför balansräkningen	67,9	83,9	–16,0
Övriga tillgångar	2,6	1,8	0,8
Summa	641,9	571,0	70,9

Ökningen av aktier och andelar beror på ökade investeringar i fastighetsfonder.

Skulder

1. Utelöpande sedlar

Posten består av Finlands Banks andel av totalvärdet av utelöpande eurosedlar tilldelad enligt kapitalfördelningsnyckeln och justerad för ECB:s andel.

År 2018 ökade totalvärdet av utelöpande eurosedlar med 5,2 %. Vid slutet av 2018 uppgick värdet av Finlands Banks andel av utelöpande eurosedlar enligt fördelningsnyckeln till 20 215,2 miljoner euro (vid slutet av 2017: 19 223,2 mn euro). Totalvärdet av Finlands Banks utelöpande eurosedlar ökade 2018 med 4,6 % till 16 180,7 miljoner euro (2017: 15 472,3 mn euro). Detta var mindre än totalvärdet enligt kapitalfördelningsnyckeln och differensen, 4 034,6 miljoner euro (2017: 3 750,9 mn euro) har redovisats på tillgångssidan i delposten ”Nettofordringar relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet”.

<i>Utelöpande sedlar</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>
5 euro	82,4	85,9
10 euro	-81,0	-68,8
20 euro	3 196,8	3 071,5
50 euro	10 868,3	10 071,6
100 euro	-997,1	-862,9
200 euro	505,8	490,3
500 euro	2 605,5	2 684,6
Summa eurosedlar	16 180,7	15 472,3
ECB issue	-1 757,9	-1 671,7
CSM	5 792,5	5 422,5
Utelöpande sedlar enligt kapitalfördelningsnyckeln	20 215,2	19 223,2

2. Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

Skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner

	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>Förändring Mn euro</i>
Löpande räkningar (inkl. kassakrav)	61 719,2	53 420,8	8 298,4
Inlåningsfacilitet	15 213,6	23 341,2	-8 127,6
Inlåning med fast löptid	–	–	–
Finjusterande reverserade transaktioner	–	–	–
Inlåning relaterad till marginalsäkerheter	–	–	–
Summa	76 932,8	76 762,0	170,8

2.1 Löpande räkningar (inkl. kassakrav)

Löpande räkningar innehåller fordringar hänförliga till kassakravsinslåningen i kassakravspliktiga kreditinstitut. Från och med den 1 januari 1999 har på kassakravsinslåningen betalats ränta enligt gällande marginalränta för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner. Från och med juni 2014 har på bankernas inestående kassakravsmedel som överstiger kassakravet betalats antingen nollränta eller räntan för inlåningsfaciliteten, beroende på vilkendera som är lägre.

2.2 Inlåningsfacilitet

Inlåningsfaciliteten är en likviditetsindragande stående facilitet i Eurosystemet som bankerna kan använda för insättningar över natten till en på förhand bestämd ränta.

2.3 Inlåning med fast löptid

Tidsbunden inlåning är ett sätt att genomföra likviditetsindragande finjusterande transaktioner.

2.4 Finjusterande reverserade transaktioner

Finjusterande reverserade transaktioner genomförs för att hantera stora likviditetsfluktuationer.

2.5 Inlåning relaterad till marginalsäkerheter

Posten avser motparters inlåning i ett läge där marknadsvärdet av de säkerheter som motparten ställt underskrider det fastställda gränsvärdet.

3. Övriga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet

Den 31 december 2018 hade Finlands Bank inga skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet.

4. Skulder i euro till övriga hemmahörande i euroområdet

I posten ingår skulder i euro till den offentliga sektorn (600 mn euro) och andra än kassakravspiktiga kreditinstitut (0,1 mn euro).

5. Skulder i euro till hemmahörande utanför euroområdet

Här upptas saldona på konton i Finlands Bank som innehas av internationella organisationer och banker utanför euroområdet och repor med motparter utanför euroområdet.

6. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet

Den 31 december 2018 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande i euroområdet.

7. Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet

Den 31 december 2018 hade Finlands Bank inga skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför euroområdet.

8. Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

I denna post redovisas Finlands Banks skuld motsvarande de särskilda dragningsrätterna (jfr motsvarande post under tillgångar). Till en början var de särskilda dragningsrätterna och deras motpost lika stora. Till följd av SDR-handel var fordringarna relaterade till särskilda dragningsrätter vid slutet av 2018 mindre än motposten på skuldsidan. Motposten på skuldsidan uppgår till 1 189,5 miljoner SDR, som förblir oförändrad. I balansräkningen redovisas posten i euro och värderad till kursen den 31 december 2018 (1 445,7 miljoner euro).

9. Skulder inom Eurosystemet

Skulder och fordringar inom Eurosystemet specificeras i noten till posten ”Fordringar inom Eurosystemet” på tillgångssidan i balansräkningen. Vid slutet av 2018 hade Finlands Bank inga skulder inom Eurosystemet.

10. Övriga skulder

Posten består av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter samt leverantörsskulder och övriga skulder. Till upplupna kostnader och förutbetalda intäkter hänförs bland annat resultatreglerande poster som ska redovisas i samband med bokslutet samt ränteskulder för repor och långfristiga refinansieringstransaktioner. I övriga skulder ingår bland annat skulder relaterade till mervärdesskatteredovisningar och förskotts innehållningar samt löpande löner och pensioner.

<i>Övriga skulder</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>Förändring Mn euro</i>
<i>Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter</i>	73,2	66,4	6,8
<i>Leverantörsskulder</i>	0,5	0,1	0,4
<i>Övriga skulder</i>	-1,9	-1,4	-0,5
<i>Summa</i>	71,8	65,1	6,7

11. Värderingskonton

Här redovisas realiserade värderingsvinster på grund av marknadsvärdering av valutaposter och värdepapper. I posten ingår också uppskrivningar av markområden och byggnader samt värderingsdifferenser beroende på ändrad redovisningspraxis 1999.

<i>Värderingskonton</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>	<i>Förändring Mn euro</i>
<i>Guld</i>	1 378,2	1 316,6	61,6
<i>Valuta:</i>			
<i>USD</i>	783,7	601,7	182,0
<i>GBP</i>	22,3	28,4	-6,1
<i>JPY</i>	102,3	69,7	32,6
<i>SDR</i>	7,5	-	7,5
<i>Andra valutor</i>	0,1	0,2	0,0
<i>Värdepapper</i>	15,0	16,1	-1,2
<i>Andelar i investeringsfonder</i>	1,3	55,8	-54,5
<i>Övriga uppskrivningar</i>	159,9	167,5	-7,6
<i>Summa</i>	2 470,2	2 255,8	214,4

12. Avsättningar

Enligt 20 § i lagen om Finlands Bank kan avsättningar göras i bokslutet, om detta är nödvändigt för att trygga realvärdet av bankens fonder eller för att utjämna sådana variationer i resultatet som orsakas av förändringar i valutakurserna eller marknadspriserna på värdepapper. Avsättningarna uppgick vid slutet av 2018 till 4 636,4 miljoner euro. Avsättningarna består av generell avsättning, avsättning för realvärde, pensionsavsättning, avsättning för kurs- och priskrisker och avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner.

Pensionsavsättningen har gjorts för täckning av pensionsåtagandet. Finlands Banks pensionsåtagande uppgår sammanlagt till 554,8 miljoner euro, varav 107,5 % eller 596,4 miljoner euro är täckt. Förändringen av pensionsavsättningen under räkenskapsåret utgörs av upplösning av uppskrivningsfonden, -0,4 miljoner euro, och av pensionsfondens förlust, -7,5 miljoner euro, som täcktes genom upplösning av pensionsavsättningen. Vid slutet av 2018 hade fastigheter till ett värde av 14,0 miljoner euro reserverats som täckning för pensionsavsättningen (se "Övriga tillgångar" i noterna till balansräkningen). Inga tillgångar har reserverats för täckning av återstoden av pensionsavsättningen (582,4 mn euro), utan den förvaltas som en del av bankens finansiella tillgångar.

År 2017 gjordes en avsättning på sammanlagt 69 miljoner euro för förluster av penningpolitiska transaktioner på grund av ett värdepapper som innehades av Finlands Bank. Avsättningen finansierades i enlighet med artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB av de nationella centralbankerna i Eurosystemet i förhållande till deras respektive tecknade andelar av ECB:s kapital 2017. Finlands Bank gjorde en avsättning på 1,2 miljoner euro motsvarande sin egen andel, dvs. 1,78487 % av den totala avsättningen. Storleken på den avsättning som redovisades i bokslutet för 2017 beräknades med beaktande av uppgifterna om att värdepapperet hade sålts i januari 2018, varför avsättningen kunde täcka de realiserade förlusterna för 2018 i sin helhet.

Mot bakgrund av nedskrivningsprövningarna av CSPP-portföljen ansåg ECB-rådet dessutom det motiverat att skapa en buffert på sammanlagt 161 miljoner euro för eventuella exponeringar mot kreditrisker i de penningpolitiska transaktionerna 2018. Avsättningen finansieras i enlighet med artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB av de nationella centralbankerna i samtliga euroländer i förhållande till deras respektive tecknade andelar av ECB:s kapital 2018. Finlands Bank gjorde en avsättning på 2,9 miljoner euro motsvarande sin egen andel, dvs. 1,78487 % av den totala avsättningen.

<i>Avsättningar (mn euro)</i>	<i>Summa avsättningar 31.12.2016</i>	<i>Förändring av avsättningar 2017</i>	<i>Summa avsättningar 31.12.2017</i>	<i>Förändring av avsättningar 2018</i>	<i>Summa avsättningar 31.12.2018</i>
<i>Avsättning för valutakurs- och priserisker</i>	834	16	850	-41	809
<i>Generell avsättning</i>	1 695	50	1 745	50	1 795
<i>Avsättning för realvärde</i>	1 326	52	1 378	55	1 433
<i>Pensionsavsättning</i>	613	-9	604	-8	596
<i>Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner</i>	-	1	1	2	3
<i>Summa</i>	4 468	110	4 579	58	4 636

13. Kapital och reserver

Här ingår bankens grundfond och reservfond. Om bankens bokslut uppvisar förlust ska denna enligt 21 § i lagen om Finlands Bank täckas med medel ur reservfonden. Till den del reservfonden inte räcker för ändamålet kan förlusten tills vidare lämnas utan täckning. De följande årens vinst ska i första hand användas till att täcka förluster som lämnats utan täckning.

<i>Kapital (mn euro)</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>	<i>Förändring</i>
<i>Grundfond</i>	840,9	840,9	-
<i>Reservfond</i>	1 812,7	1 760,6	52,1
<i>Summa</i>	2 653,7	2 601,5	52,1

14. Årets vinst

Vinsten för räkenskapsåret 2018 blev 230,3 miljoner euro.

<i>Årets resultat (mn euro)</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>	<i>Förändring</i>
<i>Utdelning till staten</i>	143,0	104,0	39,0
<i>Finlands Banks andel av vinsten (överförs till reservfonden)</i>	87,3	52,1	35,2
<i>Summa</i>	230,3	156,1	74,2

Åtaganden utanför balansräkningen

<i>Åtaganden utanför balansräkningen</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>
<i>Futurkontrakt</i>		
<i>Det nominella värdet av köpkontrakt</i>	1 692,0	1 668,0
<i>Det nominella värdet av säljkontrakt</i>	-211,1	-163,7
<i>Marknadsvärde av FX-swappar</i>	-8,7	11,9
<i>Placeringsåtaganden i fastighetsfonder</i>	-	64,4

Noter till resultaträkningen

1. Ränteintäkter

Ränteintäkterna från hemmahörande utanför och i euroområdet uppgick till totalt 723,7 miljoner euro. Av detta utgjorde 117,6 miljoner euro ränteintäkter i utländsk valuta och 606,1 miljoner euro ränteintäkter i euro.

Räntan på inlåningsfaciliteten har hela året varit negativ, dvs. ränta har tagits ut på inlåning i centralbanken. Denna s.k. minusränta inflöt utöver på inlåning över natten också på innesående kassakravsmedel till den del som de överstiger kassakravet.

Räntan på ECBS-poster, dvs. fordran på ECB motsvarande överföring av valutareserver, skulden och fordran för ECB:s sedelandel, tilldelningen enligt kapitalfördelningsnyckeln och den åtföljande justeringen samt TARGET2-saldona motsvarar räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna. På dessa inflöt inga ränteintäkter 2018, eftersom räntan i de huvudsakliga refinansieringstransaktionerna var 0 % under hela året.

Ränteintäkter från hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)	Euro	2018		Euro	2017	
		Utländsk valuta	Summa		Utländsk valuta	Summa
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	0,8	89,3	90,1	1,1	69,5	70,6
Intäkter från diskonterings-instrument	–	0,7	0,7	–	1,0	1,0
Ränteintäkter från banktillgodo-havanden	0,5	1,8	2,3	3,0	0,8	3,9
Övriga ränteintäkter	8,3	16,1	24,3	5,8	8,6	14,4
Summa	9,5	107,9	117,4	9,9	80,0	89,9

Ränteintäkter från hemmahörande i euroområdet (mn euro)	Euro	2018		Euro	2017	
		Utländsk valuta	Summa		Utländsk valuta	Summa
Ränteintäkter från räntebärande värdepapper	–2,9	9,6	6,7	–6,3	9,0	2,7
Intäkter från diskonterings-instrument	–3,7	–	–3,7	–9,1	–	–9,1
Ränteintäkter från banktillgodo-havanden	0,7	0,1	0,8	1,9	0,1	2,0
Utdelningar från investeringar i euro	15,2	–	15,2	8,2	–	8,2
Ränteintäkter från ECBS-poster	–	–	–	–	–	–
Ränteintäkter från penning-politiska poster	–	–	–	0,0	–	0,0
Ränteintäkter från penningpolitiska värdepapper	200,9	–	200,9	154,2	–	154,2
Ränteintäkter härrörande från negativa räntor på kreditinstitutens inlåning	380,0	–	380,0	364,2	–	364,2
Övriga ränteintäkter	6,5	–	6,5	5,0	–	5,0
Summa	596,6	9,7	606,3	518,2	9,1	527,3

<i>Summa ränteintäkter (mn euro)</i>	2018			2017		
	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>
<i>Ränteintäkter från hemmahörande utanför euroområdet</i>	9,5	107,9	117,4	9,9	80,0	89,9
<i>Ränteintäkter från hemmahörande i euroområdet</i>	596,6	9,7	606,3	518,2	9,1	527,3
<i>Summa</i>	606,1	117,6	723,7	528,1	89,1	617,3

2. Räntekostnader

<i>Räntekostnader till hemmahörande utanför euroområdet (mn euro)</i>	2018			2017		
	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>
<i>Räntekostnader för inlåning från hemmahörande utanför euroområdet</i>	-0,4	-0,0	-0,5	-2,7	-0,1	-2,8
<i>Övriga räntor till hemmahörande utanför euroområdet</i>	-0,3	-13,4	-13,6	-0,4	-7,2	-7,5
<i>Summa</i>	-0,7	-13,4	-14,1	-3,1	-7,2	-10,4

<i>Räntekostnader till hemmahörande i euroområdet (mn euro)</i>	2018			2017		
	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>
<i>Räntekostnader för penningpolitiska poster</i>	-11,6	-	-11,6	-37,8	-	-37,8
<i>Övriga räntor till hemmahörande i euroområdet</i>	-1,3	-	-1,3	-2,0	-	-2,0
<i>Summa</i>	-13,0	-	-13,0	-39,8	-	-39,8

<i>Summa räntekostnader (mn euro)</i>	2018			2017		
	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>	<i>Euro</i>	<i>Utländsk valuta</i>	<i>Summa</i>
<i>Räntekostnader till hemmahörande utanför euroområdet</i>	-0,7	-13,4	-14,1	-3,1	-7,2	-10,4
<i>Räntekostnader till hemmahörande i euroområdet</i>	-13,0	-	-13,0	-39,8	-	-39,8
<i>Summa räntekostnader</i>	-13,7	-13,4	-27,0	-43,0	-7,2	-50,2

3. Räntenetto

<i>Räntenetto</i>	31.12.2018 (Mn euro)	31.12.2017 (Mn euro)
<i>Ränteintäkter</i>		
<i>Ränteintäkter från finansiella tillgångar</i>	142,8	98,8
<i>Ränteintäkter från penningpolitiska poster</i>	580,9	518,4
<i>Ränteintäkter från fordringar på ECBS</i>	-	-
<i>Summa</i>	723,7	617,3
<i>Räntekostnader</i>		
<i>Räntekostnader för finansiella tillgångar</i>	-15,4	-12,4
<i>Räntekostnader för penningpolitiska poster</i>	-11,6	-37,8
<i>Räntekostnader för skulder till ECBS</i>	-	-
<i>Summa</i>	-27,0	-50,2
<i>RÄNTENETTO</i>	696,7	567,1

4. Valutakursdifferenser

Posten innehåller realiserade valutakursvinster och valutakursförluster från försäljning av poster i utländsk valuta. År 2018 redovisades sådana vinster till ett belopp av 11,3 miljoner euro.

5. Prisdifferenser på värdepapper

Här ingår realiserade vinster och förluster från försäljning av värdepapper. År 2018 realiserades en försäljningsförlust på –90,3 miljoner euro, varav –68,9 miljoner euro hänförde sig till försäljningen av ett värdepapper i CSPP-portföljen. För denna försäljningsförlust gjordes en avsättning i 2017 års bokslut. I enlighet med artikel 32.4 i stadgan för ECBS och ECB ansvarar de nationella centralbankerna i Eurosystemet för förlusten i förhållande till deras respektive tecknade andelar av ECB:s kapital 2017. Finlands Banks andel av förlusten är 1,2 miljoner euro (se ”Avsättningar” i noterna till balansräkningen och ”Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner” i noterna till resultaträkningen).

6. Värderingsförluster på valutor och värdepapper

Posten innehåller värderingsförluster på valutor och värdepapper. Varje värdepappersslag och valuta särredovisas i bokföringen. År 2018 redovisades inga värderingsförluster på valutor. I värderingsförluster på värdepapper redovisades 30,9 miljoner euro.

7. Förändring av avsättningen för valutakurs- och prISRISKEr

Realiserade nettoförluster till följd av valutakursdifferenser och prisdifferenser, sammanlagt 41,1 miljoner euro, täcktes genom upplösning av avsättningen för valutakurs- och prISRISKEr i enlighet med redovisningsprinciperna. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

8. Avgifts- och provisionsnetto

I posten ingår avgifter och provisioner som hänför sig till investeringsverksamheten.

9. Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster

<i>Monetära inkomster</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>
<i>Finlands Banks inbetalda monetära inkomster till poolen</i>	450,9	456,5
<i>Finlands Banks andel av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln</i>	217,9	192,6
<i>Nettoresultat av sammanläggning av monetära inkomster enligt kapitalfördelningsnyckeln</i>	–233,0	–263,9
<i>Justeringar av monetära inkomster tilldelade under tidigare år</i>	–9,0	–0,1
<i>Summa</i>	–242,1	–264,0

De monetära inkomsterna för varje nationell centralbank i Eurosystemet beräknas på de årliga intäkterna av de reserverade tillgångar som centralbanken håller som motvärden till skuldbasen. Skuldbasen består huvudsakligen av följande poster: utelöpande sedlar, skulder i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterade till penningpolitiska transaktioner, skulder för de nationella centralbankerna inom Eurosystemet relaterade till emission av ECB:s skuldebrev, nettoskuld inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner, nettoskulder inom Eurosystemet relaterade till tilldelningen av eurosedlar, upplupen ränta på penningpolitiska skulder med en löptid på minst ett år som varje nationell centralbank redovisat vid varje kvartalsslut, skulder gentemot ECB som motsvarar fordringar relaterade till swappavtal som medför nettointäkter för Eurosystemet. Ränta som ska betalats på poster som ingår i skuldbasen ska avräknas från nettoandelen av de monetära inkomsterna.

De reserverade tillgångarna består huvudsakligen av följande poster: utlåning i euro till kreditinstitut i euroområdet relaterad till penningpolitiska transaktioner, värdepapper som innehas i penningpolitiska syften, fordringar inom Eurosystemet motsvarande överföring av valutareserver till ECB, nettofordran inom Eurosystemet på grund av TARGET2-transaktioner, nettofordringar inom Eurosystemet relaterade till tilldelningen av eurosedlar inom Eurosystemet, fordringar på motparter i euroområdet relaterade till swappavtal mellan ECB och centralbanker utanför Eurosystemet som medför nettointäkter för Eurosystemet, upplupen ränta på penningpolitiska tillgångar med en löptid på minst ett år som varje nationell centralbank redovisat vid varje kvartalsslut, en begränsad mängd av respektive nationell centralbanks guldreserv som motsvarar dess andel enligt ECB:s kapitalfördelningsnyckel.

Varje nationell centralbanks monetära inkomster ska beräknas på de faktiska inkomsterna av dess bokförda reserverade tillgångar, med undantag för guld, som det inte beräknas någon avkastning på, och följande poster som ska anses ge en avkastning som motsvarar den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner: 1) värdepapper som innehas i penningpolitiska syften och som har förvärvats med stöd av ECB:s beslut ECB/2009/16 av den 2 juli 2009 om genomförandet av programmet för köp av säkerställda obligationer, 2) värdepapper som innehas i penningpolitiska syften och som har förvärvats med stöd av ECB:s beslut ECB/2011/17 av den 3 november 2011 om genomförandet av det andra programmet för köp av säkerställda obligationer, och 3) skuldebrev som emitterats av staten, regionala eller kommunala myndigheter och erkända organ eller ersättande räntebärande instrument som emitterats av företag i den offentliga sektorn och som har förvärvats med stöd av ECB:s beslut ECB/2015/10 av den 4 mars 2015 om ett program för köp av den offentliga sektorns tillgångar på andrahandsmarknaderna. Om den nationella centralbankens reserverade tillgångar överstiger eller understiger värdet av bankens skuldbas, kompenseras skillnaden med den senaste tillgängliga marginalräntan för Eurosystemets huvudsakliga refinansieringstransaktioner.

Eurosystemets sammanräknade monetära inkomster fördelas på de nationella centralbankerna enligt kapitalfördelningsnyckeln. Finlands Banks nettoandel är lika med de monetära inkomster som banken betalat in till poolen (450,9 mn euro) minus Finlands Banks andel av de monetära inkomsterna enligt fördelningsnyckeln (217,9 mn euro).

10. Avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner

I posten ingår Finlands Banks andel av den avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner som gjordes på grund av ett värdepapper som innehas av en nationell centralbank och som förvärvats inom ramen för CSPP-programmet. Den avsättning för förluster av penningpolitiska transaktioner som gjordes 2017 upplöstes för att täcka de realiserade förlusterna av det värdepapper som förvärvats inom ramen för CSPP-programmet (se ”Avsättningar” i noterna till balansräkningen och ”Prisdifferenser på värdepapper” i noterna till resultaträkningen).

11. Andel av ECB:s vinst

ECB delade ut en vinst på 287 miljoner euro för räkenskapsåret 2017. Finlands Banks redovisade andel 2018 uppgick till 5,1 miljoner euro.

12. Intäkter från övriga stamaktier och andelar

Här ingår avkastning på värdepappersportföljen enligt SMP-programmet och det utökade programmet för tillgångsköp (EAPP) som ECB fördelat i form av interimistisk vinstutdelning för räkenskapsåret 2018, sammanlagt 21,3 miljoner euro. Vidare ingår utdelningar från BIS-aktier för 3,0 miljoner euro samt 0,4 miljoner euro i avkastning på fastighetsfonder.

13. Övriga intäkter

I posten ingår 27,8 miljoner euro i Finansinspektionens tillsyns- och åtgärdsavgifter. Vidare ingår 5,6 miljoner euro i fastighetsintäkter samt expeditionsavgifter och provisioner.

14. Personalkostnader

<i>Personalkostnader</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>
<i>Löner och arvoden</i>	39,4	36,7
<i>Arbetsgivarersättningar till pensionsfonden</i>	7,6	7,4
<i>Övriga lönebikostnader</i>	1,0	2,9
<i>Summa</i>	48,0	47,0

	2018	2017
<i>Medeltal anställda</i>	<i>Anställda</i>	<i>Anställda</i>
Finlands Bank	356	365
Finansinspektionen	194	181
Summa	550	546

	2018
<i>Direktionsmedlemmarnas grundlöner</i>	<i>Euro</i>
Erkki Liikanen (t.o.m. 11.7.2018)	241 734
Marja Nykänen	210 139
Olli Rehn	245 655
Tuomas Vähimäki (fr.o.m. 12.7.2018)	92 171
Summa	789 699

Till direktionsmedlemmarna utbetalades totalt 26 877 euro i naturaförmåner (lunchförmån, telefonförmån och bilförmån).

Direktionsmedlemmarnas pensionsförmåner bestäms enligt Finlands Banks pensionsstadga, utan specialvillkor och enligt samma förutsättningar och villkor som för den övriga personalen. Finlands Banks pensionsstadga följer lagen om statens pensioner (StaPL) i tillämpliga delar. En direktionsmedlem kan efter avslutad mandatperiod få ersättning för inkomstbortfall, om personen till följd av karensbestämmelsen inte kan ta emot annat arbete eller pensionen från Finlands Bank är lägre än ersättningen för inkomstbortfall. Den fulla ersättningen för inkomstbortfall är 60 % av lönen och den betalas i ett år, efter samordning med pensionen från Finlands Bank, så att dessa tillsammans begränsas till högst 60 % av lönen.

15. Avgift till pensionsfonden

Under 2018 betalade Finlands Bank med bankfullmäktiges godkännande in en pensionsfondsavgift på 10 miljoner euro till pensionsfonden för att täcka räkenskapsperiodens underskott.

16. Administrationskostnader

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Administrationskostnader</i>	<i>Mn euro</i>	<i>Mn euro</i>
Materielkostnader	0,5	0,5
Kostnader för maskiner och inventarier	6,8	6,8
Kostnader för fastigheter	9,5	9,0
Personalrelaterade kostnader	3,6	3,8
Kostnader för köpta tjänster	12,6	10,2
Övriga administrationskostnader	4,6	2,0
Summa	37,6	32,2

Här redovisas hyror, möteskostnader, PR-kostnader, kostnader för köpta tjänster och kontorsartiklar. Som administrationskostnader redovisas också kostnaderna för utbildning, tjänstesor och rekrytering.

17. Avskrivningar av anläggningstillgångar

	31.12.2018	31.12.2017
<i>Avskrivningar av anläggningstillgångar</i>	<i>Mn euro</i>	<i>Mn euro</i>
Byggnader	4,4	2,8
Maskiner och inventarier	3,0	3,1
Summa	7,4	6,0

<i>Avskrivningar av immateriella anläggningstillgångar</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>31.12.2017 Mn euro</i>
<i>IT-system</i>	4,3	4,8
<i>Summa</i>	4,3	4,8

18. Sedelproduktionskostnader

Kostnaderna för anskaffning av sedlar var 2,1 miljoner euro.

19. Övriga kostnader

Största delen av övriga kostnader hänför sig till drift och underhåll av fastigheter.

20. Pensionsfondens intäkter

Här redovisas Finlands Banks och Finansinspektionens arbetsgivarandelar och arbetstagarnas andel av premieinkomsten, sammanlagt 10,4 miljoner euro, samt avgiften till pensionsfonden på 10 miljoner euro. Posten innehåller också pensionsfondens fastighetsintäkter, 1,6 miljoner euro.

21. Pensionsfondens kostnader

I posten ingår utbetalda pensioner, 27,8 miljoner euro, förvaltningskostnader och avskrivningar av pensionsfondens anläggningstillgångar.

22. Förändring av avsättningar

I posten redovisas 55 miljoner euro i nya avsättningar för att trygga realvärdet av eget kapital och 50 miljoner euro i nya generella avsättningar. Avsättningarna har specificerats i noterna till skulderna.

23. Årets resultat

Vinsten för räkenskapsåret 2018 blev 230,3 miljoner euro. Direktionen föreslår bankfullmäktige att 143,0 miljoner euro av vinsten reserveras för statens behov.

Bokslutsbilagor

<i>Mn euro</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>31.12.2017</i>
<i>Aktier och andelar, nominellt värde</i>		
<i>Banken för internationell betalningsutjämnning (BIS)¹</i>	<i>22,4 (1,96 %)</i>	<i>22,4 (1,96 %)</i>
<i>Bostadsaktier</i>	<i>2,5</i>	<i>2,5</i>
<i>Övriga aktier och andelar</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>
<i>Summa</i>	<i>25,0</i>	<i>25,0</i>
 <i>Kalkylmässig andel av värdepapperscentralens fond</i>		
	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>
 <i>Pensionsåtaganden</i>		
<i>Finlands Banks pensionsåtaganden²</i>	<i>554,8</i>	<i>553,3</i>
<i>– därav täckt genom avsättningar</i>	<i>596,4</i>	<i>604,3</i>
 <i>Finlands Banks intressekontor</i>		
<i>Inlåning</i>	<i>21,4</i>	<i>22,6</i>
<i>Utlåning</i>	<i>3,0</i>	<i>3,0</i>

¹ Inom parentes Finlands Banks relativa ägarandel av utelöpande BIS-aktier.

² Siffran för 2018 inkl. indexhöjningen av pensioner och fribrev 1.1.2019.

Finlands Banks fastigheter

<i>Fastighet</i>	<i>Adress</i>	<i>Byggnadsår</i>	<i>Volym ca m³</i>
<i>Helsingfors</i>	<i>Fredsgatan 16</i>	<i>1883/1961/2006</i>	<i>52 108</i>
	<i>Fredsgatan 19</i>	<i>1954/1981</i>	<i>40 487</i>
	<i>Snellmansgatan 6¹</i>	<i>1857/1892/2001</i>	<i>23 600</i>
	<i>Snellmansgatan 2¹</i>	<i>1901/2003</i>	<i>3 225</i>
	<i>Ramsöuddsvägen 34</i>	<i>1920/1983/1998</i>	<i>4 800</i>
<i>Uleåborg</i>	<i>Kajaaninkatu 8</i>	<i>1973</i>	<i>17 230</i>
<i>Vanda</i>	<i>Säkerhetsdalsvägen 1</i>	<i>1979</i>	<i>334 243</i>
<i>Enare</i>	<i>Saariseläntie 9</i>	<i>1968/1976/1998</i>	<i>6 100</i>

¹ Överfört till Finlands Banks pensionsfond 1.1.2002.

Noter om riskhanteringen

Riskhantering och riskkontroll inom tillgångsförvaltningen

Investeringsverksamheten exponeras för risker som banken söker identifiera, mäta och begränsa genom riskhantering. Finlands Bank använder allmänt tillämpliga riskhanteringsmetoder, marknads- och kreditriskmodeller och känslighetsanalyser.

För riskhanteringen av investeringsverksamheten vid Finlands Bank svarar administrativa avdelningens byrå för riskkontroll och extern redovisning i samarbete med bankavdelningen. Riskkontrollen av investeringsverksamheten och avkastnings- och riskrapporteringen är förlagda till administrativa avdelningens byrå för riskkontroll och extern redovisning.

Rapporter om riskerna i investeringsverksamheten lämnas dagligen till den operativa personalen inom investeringsverksamheten och månatligen till direktionen. Avkastningsrapporter lämnas varje månad till dem som sysslar med investeringsverksamhet och till den direktionsmedlem som svarar för investeringsverksamheten. Marknadskommittén behandlar avkastningen fyra gånger om året under ledning av den direktionsmedlem som svarar för investeringsverksamheten. Direktionen diskuterar risker och avkastning två gånger om året. Förseelser mot risklimiterna rapporteras omedelbart. En utförlig rapport om samlade finansiella risker läggs fram för direktionen fyra gånger om året.

Beslutsstruktur i tillgångsförvaltning och riskhantering och separata riskkommittéer

Beslut om tillgångsförvaltning och riskhantering fattas av Finlands Banks direktion, marknadskommittén och i operativa frågor även av investeringsgruppen och riskgruppen.

Finlands Banks direktion beslutar om målen för investeringsverksamheten och om investeringspolicyn samt om principerna för riskhantering. Direktionen fattar beslut om bland annat omfattningen av bankens finansiella tillgångar och valutareserven, valutafördelningen av reserven, den strategiska allokeringen av investeringsportföljen enligt investeringskategori, de tillåtna variationsgränserna per investeringskategori i investeringsverksamheten och storleken på ränte- och kreditriskerna. Direktionen fastställer också maximigränserna för kreditrisklimiterna.

Marknadskommittén fattar de detaljerade besluten om tillgångsförvaltningen och riskhanteringen inom de ramar som fastställts av direktionen. Kommittén fastställer bland annat kriterierna för motparter och emittenter och de exakta kreditrisklimiterna. Ordförande och beslutsfattare i marknadskommittén är den direktionsmedlem som svarar för Finlands Banks egna investeringar.

Investeringsgruppens och riskgruppens arbete går huvudsakligen ut på att bereda ärenden för behandling i beslutsorganen. Investeringsgruppen fattar dessutom de interna besluten på bankavdelningen och samordnar ärenden som är gemensamma för investerings- och riskhanteringsorganisationerna. Avdelningschefen för bankavdelningen är ordförande och beslutsfattare i investeringsgruppen. Ordförande och beslutsfattare i riskgruppen är chefen för administrativa avdelningens byrå för riskkontroll och extern redovisning.

Finlands Bank har en kommitté för ekonomiska risker som är oberoende av tillgångsförvaltningen och som har till uppgift att stödja direktionen genom att kontrollera och analysera de ekonomiska riskerna i Finlands Banks balansräkning. Kommittén är inte ett beslutsorgan utan ger rekommendationer och hänskjuter vid behov ärenden till direktionen för kännedom och beslut. Ordförande för kommittén är den direktionsmedlem som svarar för riskkontrollen.

Utöver kommittén för ekonomiska risker har Finlands Bank också en kommitté för operativa risker och cyberrisker. Denna kommitté ska bedöma nivån på riskhanteringen av bankens operativa risker och cyberrisker och ge råd och rekommendationer för utveckling av riskhanteringen. Kommittén är i likhet med kommittén för ekonomiska risker inte ett beslutsorgan utan ger rekommendationer och hänskjuter vid behov ärenden till direktionen för kännedom och beslut. Ordförande för kommittén för operativa risker och cyberrisker är den direktionsmedlem som svarar för riskkontrollen.

Risktal och fördelningar

Obligationer och inlåning i Finlands Banks finansiella tillgångar efter kreditbetyg¹

<i>Kreditbetyg</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>29.12.2017 Mn euro</i>
AAA	2 783	4 171
AA+	2 846	2 981
AA	942	2 249
AA–	169	223
A+	1 265	1 351
A	224	206
A–	135	195
BBB+	59	23
BBB	–	–
BBB–	–	–
Under BBB–	–	–
Utan kreditbetyg	–	3
Summa	8 424	11 402

¹ Säkerställda obligationer har klassificerats enligt värdepapperets kreditbetyg, inte emittentens kreditvärdighet. Centralbanken i Japan klassificeras enligt kreditbetyget för staten. På grund av avrundning stämmer inte alltid totalsummorna.

Källa: Finlands Bank.

Obligationer och inlåning i Finlands Banks finansiella tillgångar efter emittentens hemland (till marknadsvärde)

<i>Land eller område</i>	<i>31.12.2018 Mn euro</i>	<i>29.12.2017 Mn euro</i>
Euroområdet	2 400	5 076
Tyskland	1 026	1 918
Frankrike	617	1 509
Nederländerna	357	693
Österrike	214	390
Finland	134	228
Belgien	52	312
Irland	–	26
Övriga Europa	1 103	1 210
Sverige	454	396
Storbritannien	336	462
Norge	196	224
Danmark	80	91
Schweiz	37	37
Amerika	3 497	3 448
USA	2 704	2 717
Kanada	793	731
Asien och Stillahavsområdet	1 199	1 294
Japan	975	1 090
Australien	190	159
Singapore	33	33
Nya Zeeland	–	7
Sydkorea	–	5
Internationella institutioner	224	375
Summa	8 424	11 402

På grund av avrundning stämmer inte alltid mellan- och slutsummorna.

Källa: Finlands Bank.

Finlands Banks finansiella tillgångars känslighet för marknadsförändringar

<i>Mn euro</i>	<i>2018</i>	<i>2017</i>
Värdeförändring i Finlands Banks finansiella tillgångar vid en appreciering av euron med 15 % mot valutorna och guldets i valutareserven per 31.12	–1 006	–949
Värdeförändring i Finlands Banks finansiella tillgångar vid en räntehöjning på 1 % från ställningen per 31.12	–151	–206
Värdeförändring i Finlands Banks aktiefonder vid en nedgång i aktiefondernas värde med 25 %	–183	–167

Källa: Finlands Bank.

Allokering av Finlands Banks portfölj av räntebärande värdepapper vid slutet av 2018

Portfölj av räntebärande värdepapper	Allokering vid årets slut (%)
Statsobligationer	45,3
Obligationer utgivna av statsbundna institutioner	26,4
Säkerställda obligationer	9,1
Företagsobligationer	9,4
Kontanter	9,8
Summa	100,0

Källa: Finlands Bank.

Definitioner och begrepp

- Med **marknadsrisk** avses risken för att nettovärdet av tillgångarna sjunker på grund av förändringar i marknadspriser, som kan vara till exempel förändringar i räntor, valuta-kurser, priset på guld eller aktiekurser, då risken kallas ränterisk, valutakursrisk, guldpris-risk respektive aktierisk.
- Med **kreditrisk** avses risken för ekonomisk förlust till följd av att kreditbetyget för mot-parten i en ekonomisk transaktion eller emittenten av värdepapper förändras eller att mot-parten eller emittenten blir insolvent.
- Med **likviditetsrisk** avses att tillgångar inte kan tas i bruk vid behov eller omsättas i lik-vida medel utan extra kostnader.
- Med **operativ** risk avses risken för extra kostnader eller förluster till följd av otillräckliga eller misslyckade interna processer eller på grund av medarbetare, system eller externa faktorer.
- **Investeringsportföljen** består av en räntebärande portfölj i utländsk valuta och en ränte-bärande portfölj i euro samt långsiktiga investeringar. Dess syfte är att säkerställa de finansiella tillgångarnas värde och Finlands Banks förmåga att även i framtiden uppfylla sina skyldigheter.
- **Valutareserven** består av valutainvesteringar och andra fordringar i utländsk valuta som inte skyddas separat. I den ingår en räntebärande portfölj i utländsk valuta och nettoford-ringar på Internationella valutafonden (IMF).
- Med **kontanter** avses kortfristiga banktillgodohavanden med eller utan säkerheter.
- **Modifierad duration** är ett mått på ränterisk som anger hur mycket värdet på en investe-ring, eller investeringar, i räntebärande instrument förändras när räntorna förändras något. När den modifierade durationen är till exempel 2 och räntorna stiger med 1 %, sjunker värdet på investeringar i räntebärande instrument med 2 %.
- Med ett **VaR-värde** vid en viss konfidensgrad avses en sådan förlust att en större förlust efter en given tid realiseras med en sannolikhet som motsvarar den aktuella konfidens-graden. Om till exempel VaR-värdet med en dags horisont och konfidensgraden 99 % är 3 miljoner euro, betyder det att det i dag med 1 % sannolikhet realiseras ett resultat som är sämre än en förlust på 3 miljoner euro (och med 99 % sannolikhet ett resultat som är bättre).
- Ett **ES-värde** (Expected Shortfall) vid en viss konfidensgrad anger storleken av den väntade förlusten då förlustnivån enligt VaR-värdet vid motsvarande konfidensgrad överskrids. Ett ES-värde på till exempel 99 % medför en genomsnittlig förlust på 1 % om en risk realise-ras.

Revisionsberättelse

I egenskap av revisorer utsedda av riksdagen har vi verkställt granskning av Finlands Banks bokföring, bokslut och förvaltning för räkenskapsåret 2018 enligt god revisionssed.

Bankens internrevision har under räkenskapsåret granskat bankens bokföring och verksamhet. Vi har tagit del av berättelserna från den interna revisionen.

Vi har läst bankens årsberättelse och av direktionen fått redogörelser för bankens verksamhet.

Bokslutet är upprättat i enlighet med gällande bestämmelser och de bokslutsprinciper som fastställts av riksdagens bankfullmäktige. Bokslutet ger en rättvisande bild av bankens ekonomiska ställning och resultatbildning.

Vi föreslår att resultaträkningen och balansräkningen fastställs för det granskade räkenskapsåret. Vi tillstyrker att räkenskapsårets resultat disponeras enligt direktionens förslag.

Helsingfors den 8 mars 2019

Eero Lehti

Esko Kiviranta

Toimi Kankaanniemi

Lotta Kauppila CGR

Markku Koskela CGR

Uttalande om revision i enlighet med artikel 27 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken

Till Finlands Bank

Revision av bokslutet

Uttalande

Enligt vår uppfattning ger bokslutet en rättvisande bild av bankens ekonomiska ställning och av resultatbildningen i enlighet med de redovisningsprinciper och -metoder som godkänts av ECB-rådet samt enligt lagen om Finlands Bank och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Revisionsobjekt

Vi har utfört en revision av bokslutet för Finlands Bank (FO-nummer 0202248-1) för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2018. Bokslutet omfattar balansräkning, resultaträkning och noter till bokslutet.

Grund för uttalandet

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Våra skyldigheter enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Oberoende

Vi är oberoende i förhållande till Finlands Bank enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa.

Finlands Banks direktions ansvar för bokslutet

Finlands Banks direktion ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att bokslutet ger en rättvisande bild av bankens ekonomiska ställning och av resultatbildningen i enlighet med bestämmelser om upprättande av bankens bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Finlands Banks direktion ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar Finlands Banks direktion för bedömningen av bankens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är lämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera banken, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförts enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bankens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att Finlands Banks direktion använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bankens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för vårt uttalande. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att banken inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi kommunicerar med dem som har ansvar för bankens styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Helsingfors den 28 februari 2019
PricewaterhouseCoopers Ab
revisionssammanslutning

Jukka Paunonen
CGR